

1210-1931

11/107

A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET

Nagyváradon, 1931. május 27. és 28.
napjain tartott évi rendes köz-
gyűlésének és bírósági üléseinek

JEGYZŐKÖNYVE

Az Egyházkerület hivatalos kiadványa

**A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI
REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET**

**Nagyváradon, 1931. május 27. és 28.
napjain tartott évi rendes köz-
gyűlésének és bírósági üléseinek**

JEGYZŐKÖNYVE

Az Egyházkerület hivatalos kiadványa

A KIRÁLYHÁGOMELLÉKI REF. EGYHÁZKERÜLET

Nagyváradon, 1931 május 27. és 28. napjain tartott
évi rendes közgyűlésének és bírósági üléseinek

JEGYZŐKÖNYVE.

Jelen voltak:

Sulyok István püspök és **dr Nagy Sándor**
hiv. legid. e. m. gondnok, majd **dr Thury Kálmán**
egyházkerületi főgondnok elnöklete alatt:

a jegyzői karból: Csernák Béla lelkészi, dr Harcsár Géza vil. főjegyző, Arday Aladár lelkészi, dr Soós István vil. aljegyző;

a tanácsbírói karból: Boros Jenő, Papp József, Szombati Szabó István, Takács Zsigmond lelkészi, dr Ajtay Nagy Gábor, Bónis Elemér, dr Kotzó Jenő, dr Kölcsey Ferenc vil. tanácsbírák.

Egyházkerületi ügyész: dr Harcsár Géza.

Egyházker. tanügyi tanácsos: Kursinszky Kálmán.

Egyházker. pénztáros: Kovács József.

Egyházker. számvevő: Vargha László.

Egyházmegyék részéről:

a bánáti egyházmegyéből: Nemes Elemér h. esperes, Szeless Gyula e. m. gondnok, dr Szalmári Lajos vil. képviselő;

a bihari egyházmegyéből: Vadai Béla esperes, Telegdi József gondnok, Könyves János, Szücs László lelkészi, dr Sarkady Sándor, Udvarhelyi Béla vil. képviselők;

az érmelléki egyházmegyéből: Végh József esperes, Pappszász Lajos gondnok, Kalmár István, Szabó Zoltán lelkészi, dr Gulácsy Sándor vil. képviselő ;

a nagybányai egyházmegyéből: Széll György esperes, dr Böszörményi Emil gondnok, Oláh Sándor, Peleskey Sándor, Sárközy Lajos lelkészi, Nagy Béla, Nagy Endre, Uray Jenő világi képviselő ;

a nagykárolyi egyházmegyéből: Havas Gyula esperes, dr Nagy Sándor gondnok, Gönczy Sándor lelkészi képviselő ;

a nagyszalontai egyházmegyéből: Kassay Béla esperes, Boltján Pál, Balogh Mátyás lelkészi, Fráter Emil, Ráczy Gyula vil. képviselő.

A középiskolák képviselőiben :

Ligeti Imre szalmári ref. Főgimnáziumi igazgató, Marlininé Scheint Lujza a szalmári Felső Kereskedelmi Leányiskola igazgatója, Karácsonyiné Gálbory Erzsébet a nagyváradai ref. Leánygimnázium igazgatója, Bakcsyné Korbuly Irén a szalmári Ref. Leánygimnázium igazgatója.

Az elemi iskolák képviselőiben :

Bartha István börvelyi, Csóka Lajos asszonyvásári, Kiss Lajos bihardiószegei, Seress László nagyszalontai tanító.

Az Erdélyi Egyházkerületből: Vásárhelyi Boldizsár kolozsvári lelkész, dr Szöllősy János e. ker. ügyész, egyházker. tanácsosok.

A Tiszántuli Egyházkerületből: Szabó István esperes.

Az Erdélyi Unitárius Egyház részéről: Perédy György.

A nagyváradai református egyház presbyterei, a nagyváradai Lorántffy Zsuzsanna Egyesület, a biharmegyei és nagyváradai Magyar Párt küldöttei.

I. szám. A XC. zsolt. eléneklése után, Püspök úr a következő buzgó imádságban kérte a közgyűlésre Isten áldását:

Szeretemben és kegyelemben elfogyhatatlan mennyei Atyánk, a teremtésnek titokteljes hajnalán Lelked lebegett a mély vizeknek sötét tükre felett, hogy örök akaratod szerint életre keljenek a roppant világok, amelyekben mint egy fényes tükörben, csodálatos nagyságodat és kibeszélhetetlen dicsőségedet szemléljük.

Áldott légy Urunk és Istenünk és magasztaltassál fel minden egeknek felette, hogy a kezdetnek megnyílása óta teremtő Lelkedet sohase szorítottad meg, de a holt avaron életet adó ereje ott ragyog fel minden tavaszban, mikor fény és szépség ömlik el a természet arcán; hogy ez a Lélek boldog reménységben virágozik ki, mert ha Te kibocsátod lelkednek lehelletét, mindennek megújulnak és megújítod a földnek színét.

Pünkösztnek jeles napján Lelkednek viharos zendülése rakta le a világba anyaszentegyházadnak fundamentumát, hogy felépüljön a Te országod és a bűn romjaiból, homlokán az istenfiúság pecsétével makulátlan tisztaságra és szentségre támadjon a szent Fiad keresztfán kiomlott vére által megváltott ember. A letűnt századoknak véres szélvészzei között ez a Lélek védte és oltalmazta meg ezer és ezer ellenséggel szemben szent örökségedet, mert bizony nem erővel és nem hatalommal, hanem Lelked erejével tartott idáig és fog megtartatni Sionod, amelynek szegletkövévé az Úr Jézust tetted.

Urunk és Istenünk! Ezért a lélekért könnyörgünk most s alázatosan, esedezve kérvén: bocsássad ki magas mennyből ennek fénylő világát, hogy vegye és üzze el szívünk gyarlóságát, világosítsa meg értelmünk homályát és erősítse meg gyarló akaratunkat, hogy egyetértésben és szeretetben munkáljuk a reánk bizottakat Különösképen is imádkozunk és kérünk, hogy Lelkednek csodálatos erejét öntsed ki bő mértékben a férfiúra, akit megsiratott jelesünk helyébe őrállóul, Mózesként kegyelmesen rendeltél nekünk. Kereszteld meg őt mennyei tűzzel és magasságos egeidből harmatoztassad reá kegyelmednek mérhetetlen gazdagságát, hogy aki idáig kora ifjúságától kezdve szívét és agyát

szolgálatodra ajánlotta, tántorithatatlan és hegyeket megmozgató hittel, erős akarattal állhasson meg anyaszentegyházunk kormányrudja mellett hosszú időközön keresztül s ne csak megőrizze és megvédelmezze a kezébe helyezett szent örökséget, de árva testvérei javára országod elébbvitelére és dicsőségedre úgy munkálkodhasson, hogy majd az ítélet napján ekként koronázzad meg cselekedeteit: jól van, jól hű szolgám, hű voltál a kevesen, többre bizlak ezután, menj be a Uradnak örömébe. Ámen.

2. szám. Püspök úr imádság után egyházkerületünknek 1931. évi május hó 27-ik napjára összehívott közgyűlést ezzel a beszéddel nyitotta meg:

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

A folyó évben Washingtonban tartott VI. nemzetközi kereskedelmi kongresszuson Belgium miniszterelnöke a világgazdaság mai helyzetét fejtegetvén, oda nyilatkozott, hogy már olyan átmeneti állomáshoz jutottunk, amely után nyugalomnak kell következni. Lehetséges, hogy a világkrízis mélypontján túl vagyunk, de bennünket még mindig a nagy bizonytalanságoknak fellege vesz körül és a súlyos depresszió egyre elviselhetlenebbé válik, minélfogva a helyzet katasztrófális voltáról közel és távol egyaránt keserű panaszok törnek fel.

Magyar hittestvéreink városokban és falvakban egyformán válságos anyagi helyzetbe kerültek. Amott az ipar és kereskedelem lezülése, emitt a gazdasági termékek elértéktelenedése egyfelől, a nagy tömegek munkanélküliségének nyomása másfelől, mindenütt a pusztulásnak sötét képét rémitik fel, főleg ha az egyre növekvő eladósodások tüneteit is figyelembe vesszük. A helyzet ma már egyházi életünknek jövő sorsát illetőleg is mélységes aggodalommal tölt el bennünket, annál inkább, mert intézményeink életlehetőségének gyökérszálai legelső sorban a termőföldbe nyulnak le, s évszázadok óta onnan szívják fel a fenntartó erőt. Ha tehát ez kiszáradt, vagy a tulajdonos lába alól eluszik, a legértékesebb erőforrás vesz el. Ezért is, de meg egy magasabb ethikai szempontból is olyan kötelességek

várnak közelebbről ref. egyházközségeink vezetőségére, amelyek elől kitérni nem lehet és nem szabad. Nem az „egymás terhét hordozzátok“ bibliai elvnek betűi szerint való alkalmazásáról van szó, hanem a kollektív összefogás szociális munkájáról, amelynek gyülekezeteinkben, illetőleg a presbytériumban haladéktalanul meg kell indulni, hogy egyházi intézményeinknek és magyar fajunknak maradéktalanul megtartsuk azokat, akik immár az anyagi leromlás és pusztulás örvényének széjére jutottak.

Egyházkerületi közgyűlésünk az 1929. évi 19. sz. határozatának 7. pontjában már lefektette azt a felfogást, hogy a presbytériumoknak az egyházi törvényben foglalt eléggé szűk és korlátolt hatáskörén túl magasabb érdekből vállalni kell a vezetősök alatt álló hittestvérek nem valláserkölcsei életének, hanem amennyiben azt a körülmények kikövetelik, anyagi állapotuknak is figyelemmel való kísérését és amint a gyülekezet egyes családjainak anyagi helyzetéről komoly veszélyt jelentő hírek jutnak tudomására, az atyafiságos megsegítés útját haladéktalanul keresni és munkába venni keresztyéni kötelesség. A református presbytériumnak feladata nemcsak az, hogy a megrongált épületeket helyrehozzák, nemcsak az, hogy az Istentiszteleti és iskolarend megtartására ügyeljenek, hanem hivatásuk az is, hogy sem lelkileg, sem anyagilag egyetlenegy tagot elveszni ne engedjenek, de amint Krisztus utána ment az elveszett juhnak, úgy ezt a példát szem előtt ne tévesszék soha. Addig is, míg egyházkerületünk a presbytériumok szociális feladatát tartalmazó részletes szabályzatot dolgozna ki, méltóztassék közgyűlésünknek felhívni a presbytériumokat, hogy mint egy testnek tagjai, bölcs körültekintéssel és tapintatossággal, valamint az érdekeltek anyagi erejének mérlegelésével tegyék megvizsgálásuk tárgyává, hogy a mai súlyos anyagi viszonyok között egyes hittestvéreinknek a helyzetén miképpen lehetne segíteni. Jól tudom, hogy első tekintetre ez az indítvány talán naivnak látszik, de ha a Krisztusban való testvériség erkölcsi elköteleztetésére gondolunk, akkor az elhívás parancsa tagadhatatlanul felismerhető lenne. Mikor valamelyik embertársunkat a folyam habjai szemünk láttára halálos örvénybe sodorják, amilyen természetes törvény az, hogy meg kell mozdulni lelkünkben a megsegítés gondolatának és készségének, éppen így a magasabb

ethikai törvény parancsolja azt a félreháríthatatlan kötelességet is, hogy az elpusztulás örvényének forgatagába került hittestvéreinket erős karral és nemesebb szívvvel a halál lorkából kiragadjuk, sőt ki kell emelnem itt, hogy a meglevő kikölcsönzési szabályzat keretében nyugdíjintézetünk végrehajtóbizottsága igyekezni fog, hogy a kellőképpen garantált kölcsönök az érdekelt egyházak vagy hittestvérek részére folyósíttassanak.

Tudott dolog, hogy lelkészeink és tanítóink, különösen azok, akik gyermekeik neveltetésének súlyos terhét hordozzák, szinte elképzelhetetlen nyomoruságba kerültek. Ezt csak azok érthetik meg igazán, akik előtt feltárult az a kálváriás út, melyet belhivatalnokainknak meg kell járniok s ha a fizetési késedelem miatt Demokleszi kard gyanánt folyton fejük felett lebegő azt a súlyos fenyegetést, hogyha a hátralékos díjakat az intézetek által kitűzött határidőre be nem fizetik, gyermekeiket az iskola látogatásától eltiltják, — kikerülni akarják. Legtöbb esetben se a pénzintézet tresszorjai, se magánosok erszéneyei nem igen nyílnak meg előttük, hogyha kölcsönhöz nyulni akarnak, pedig lassanként már odáig jutottak, hogy terményeiket, jószágállományaikat részben vagy egészben az iskolai költségekre eladni kellett. Jól tudjuk, hogyan állott elő ez a szomorú helyzet. Mikor a világháború alkonya egyházközségeinknek legnagyobb részét forradalmosította: az egyes egyházközségek presbyteriumai önkényesen és egyoldaluan nemcsak megnyirbálták a belhivatalnokok díjlevelét, de materiális gondolkozásukkal szinte lehetlenné tették a lelkészi és tanítói családok existenciáját. Be kell vallani, hogy ebben a felborult állapotban az egyházi hatóságok rendet teremteni képtelenek voltak, mert a régi magyar állami támogatás megszűnt és az impériumok a „jus defendendi“ t nem vállalták. Tagadhatatlan, hogy a lelkészeken egyideig az államsegély a konjunkturális terményárak, tanítóinkon az egyházi kulturtaxa és a szintén morzsalékos államsegély valamit segített, ma azonban már a szörnyű gazdasági krízis mindezeket elsöpörni látszik, amennyiben az államkincstár a leredukált államsegélyt noha 5 hónap telik el ebből az esztendőből, nem fizette, tanítói államsegély még azt a minimális összeget sem mutatja ma, ami kilátásba helyeztetett, a kulturtaxa pedig az egyházközségek járulékának elmaradása követ-

keztében a maga szépen elgondolt szociális feladatát nem vállalhatja. Ezt a siralmas helyzetet egyházkerületünk nem nézheti közönyös lélekkel. A „bis dat, qui cito dat“ elvénél fogva segítő kezét haladéktalanul ki kell nyújtania. Egyházkerületünk kezelésében van egy pár le nem kötött tőke, amelyre vonatkozólag azt a javaslatot bátorkodom tenni hogy kellő biztosíték és a legminimálisabb kamat mellett kisebb összegeket, a szorongató vagy szükségek enyhítésére, bocsássa behivatalnokaink rendelkezésére Közgyűlésünk ennél fogva utasítsa az espereseket, hogy az ügyet egész bizalmasan kezelve, hívják fel azokat a lelkésztársakat és tanítókat, akik válságos helyzetbe kerültek, az ilyen segély kérésére. A folyamodókról összeállított kimutatást lehetőleg mielőbb terjesszék fel a püspöki hivatalba, — az elnökséget pedig bizza meg, hogy a segély feltételeit, módozatait állapítsa meg, a kifizetésről gondoskodják és eljárásáról a legközelebbi egyházkerületi közgyűlésnek tegyen jelentést.

Ezekután még csak egy pillanatig kérem becses figyelmüket, Ismeretes mindnyájunk előtt, hogy a magyarországi ref. egyház egyeteme, abban elsősorban a tiszántuli egyházkerület, dr Baltazár Dezső püspök magasan kiemelkedő vezérségének 20 éves fordulópontján az isteni gondviselés iránt mélységes hálával eltelve kíván megemlékezni püspökéről. Dr Baltazár Dezsőnek nagy kvalitását, szervező és alkotó fáradhatatlan erejét mi akik 9 esztendeig álltunk kormányzása alatt, nagyon jól ismerjük; ennél fogva szinte lehetetlen úgy mennünk el e határkő mellett, hogy a tiszteletadás fehér zászlaját meg ne hajtsuk e kimagasló egyéniség előtt. Érzelmünket talán odabizhatnánk egy üdvözlő levélre, de mégis úgy gondolom, hogy nekünk, akiket a századok nagy emlékei fűznek a tiszántuli egyházkerülethez, akik a nagy lelki közösséget érezzük azzal az otthonnal, amelytől a történelem kiűzött bennünket, úgy illik, hogy az élőszó közvetlenségével tolmácsoljuk szívünknek őszintén igaz érzését. Azért tisztelettel kérem a közgyűlést, méltóztassék akképpen intézkedni, hogy az ezen évi aug. folyamán megtartandó ünnepségen egyházkerületünk küldöttségileg résztvegyen.

3-a. szám. A főjegyző felolvassa az egyházkerületi közgyűlés alkotó tagjainak névsorát, amelynek alapján megállapítást nyer, hogy

a közgyűlésen 50 szavazati joggal bíró tag jelent meg.

3-b. szám. Lelkészi főjegyző előterjeszti az esperesi hivatalok által fölszentelésre bejelentett és megjelent ifju lelkipásztorok névsorát:

a bihari egyházmegyéből: Bödi Mihály nyüvedi, Oroszlán István paplamási, Sámy Gusztáv jákóhodosi; az érmelléki egyházmegyéből: Dibáczy József kágyai;

a nagybányai egyházmegyéből: Fehér Bertalan óvári, Gulya Géza apai, Juhász Péter szalmárudvari, Öry Zoltán kakszentmártoni, Szabó Endre színérváraljai;

a nagykárolyi egyházmegyéből: Barthus Jenő kismajtényi, Kiss Ferenc géresi, Veress Kálmán irinyi, Vöröss Zoltán genesi;

a nagyszalontai egyházmegyéből: Bitay Lóránd Zoárd csermői lelkész.

Az esperesi hivatalok által fölszentelésre bejelentett tiszteletes atyafiak valamennyien megjelentek s fölszentelésüknek törvényes akadálya nincs.

Közgyűlésünk a jelentkezőket fölszentelésre bocsátja, a Püspök urat fölkéri, hogy a fölszentelést a lelkészi főjegyzővel és az esperesi karral a nagyváradi református egyházközség ujjvárosi templomában végrehajtsa,

kimondja, továbbá, hogy a lelkészszentelés bevégzése után mai tanácskozását a templomban folytatja.

4. szám. Főjegyző bejelenti, hogy a nagyváradi rendőrség 33.144—1931. sz. alatt tudomásul vette, hogy egyházkerületünk ma és holnap közgyűlést tart.

A rendőrség átirata levéltárba helyeztetik.

5. szám. Távolmaradásukat kimentették: Szabó Zoltán nagyszalontai em. gondnok, dr Hadházy Kálmán egyházker. tanácsbíró, dr Szabolcska László a bánáti egyházmegye lelkeszi képviselője.

Tudomásul szolgál.

6. szám. A Szavazatbontó-Bizottság jelenti, hogy 1931 február 3-án az egyházkerületi főgondnoki liszt-ségre beadott szavazatokat felbontotta, összesámlálta és megállapította, hogy a beadott 207 érvényes szavazatból dr Thúry Kálmán egyházkerületi ügyész 157, dr Nagy Sándor nagykárolyi em. gondnok 46, Pappszász Lajos érmelléki em. gondnok 3, dr Kölcsey Ferenc egyházker. tanácsbíró 1 szavazatot nyervén, egyházkerületi főgondnokká 107 abszolút szőlőbbséggel dr Thúry Kálmán választotta meg.

Az egyházkerületi közgyűlés dr Thúry Kálmán úrnak a Királyhágómelléki Református Egyházkerület főgondnokává történt megválasztását örömmel veszi tudomásul, a választást megerősíti, a megválasztott és megerősített Főgondnok urat igazi lisztelettel, bizalommal és reménységgel üdvözli s őt a főgondnoki liszt elfogadására kéri és Széll György, Végh József espereseket, Pappszász Lajos em. gondnokot megbizza, hogy a Főgondnok urat a közgyűlésbe hívják meg: Püspök ur a Főgondnok ur megérkezéséig a közgyűlést felfüggeszti.

7. szám. Az ülés újból megnyitása után dr Thúry Kálmán főgondnok úr a küldöttség élén a közgyűlés színe előtt általános éljenezések között megjelenván Püspök úr kérdésére, hogy hajlandó-e a főgondnoki tisztséget elfogadni „igennel“ válaszol s a törvényben előírt esküt leleszi.

A Főgondnok úr esküjének elhangzása után Püspök úr örömteljes meleg szavakkal üdvözli a Főgondnok urat, aki

a személye iránt megnyilatkozott bizalomért az egyházkerületnek köszönetet mond és Főgondnoki székét a következő beszéddel foglalja el:

Főtiszteletü és Méltóságos Kerületi Közgyűlés!

Az élet folytonosságának és megújulásának egy epizódja pereg le ma e teremben. Egy kiváló közéleti vezérférfiu kidőlése által megüresedett széket kell most az utódnak elfoglalnia. Az előd alakja s köztevékenysége immár a múlt történelmi elbírálása alatt áll. Emlékét, egy buzgó vallásos léleknek, egy világos fejű és kiváló képességű, de egyszersmint jóindulatu vezető embernek emlékét borostyánnal övezte már a hálás utókor. Domahidy Elemér kerületi főgondnok önzetlen, nemes munkálkodását jelezze a református világ hálás elismerésének gránitoszlopa örökön-örökké.

És most előlép az utód, aki a sors rendeléséből én vagyok, hogy elfoglaljam a kipróbált előd helyét csupán a multakért előlegezett bizalom alapján, de érzem, hogy amikor e magas pozícióban előre tekintek, a jövőt emberi szemnek áthatolhatatlan köd takarja s az én jövőendő munkálkodásom körvonalait csak az Úristen láthatja, aki irányítója minden emberi cselekedetnek, de gyámolítója a gyengéknek, ha jóhiszeműek és lesújtója az erőseknek ha gonoszak. Ez a tudat ad erőt az én lelkemnek is, amikor a képességeimet meghaladó teher vitelére vállalkozom s a bizakodó hit vezetése alatt készséggel ajánlom fel ezuttal is szerény szolgálataimat szeretett egyházamnak s hálásan mondok köszönetet a kitüntető bizalomért mindazoknak akiket illet, amellyel engemet egy nehéz feladat végzésével megtisztelni és most szeretetük nyilvánítása mellett e munkába beállítani kegyeskednek.

Köszönetem illesse elsősorban kerületünknek szellemiekben, munkaerőben és hivatali buzgóságban egyaránt kiemelkedő püspökét, aki Isten kegyelméből korát megcáfoló erővel tartja hajónk kormányrudját, de köszönetem járjon ki a kerület minden tisztviselőjének s alkotótágjának, az én szeretett munkatársaimnak, akik bölcsességgel vesznek részt az egyházi élet irányításában.

De nem mulaszthatom el a kerületünkön kívül álló, de velünk testvér református vendégeinknek legszívésebb üdvözlését sem. Az a tény, hogy ők elfáradtak hozzánk s megtisztelő látogatásukkal a mai ünnepünket országos, sőt egyetemes jellegűvé avatták, fényes bizonyága a magyar kálvinistaság lelki egységének és összetartásának. Ez legyen a mi jövő életünk erőt adó jelszava mindenkor. És végre szálljon az én üdvözlésem mindazon tisztelt vendégeinkhez, akik nem hitbeli kapcsolat révén, de azért jöttek el a mi ünneplésünkre, hogy megjelenésükkel tiszteletadásukat fejezzék ki a mi egyházunk és intézményeivel szemben.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

Az emberiség történelme az utolsó másfél évtized alatt a legváltozatosabb eseményeknek oly tömegét tárja elénk, amelyekre a régebbi történelmi korszakokban évszázadok lassu erjesztő munkája volt szükséges.

A szétmállani látszó társadalmi alakulatok az új berendezkedéseknek minden árnyalatát a felszínre dobták, anélkül azonban, hogy ezen új állapotok kielégülést, megnyugvást és békét jelentenének. Ellenkezőleg, a világ nyugtalansága és békétlensége, a közállapotok bizonytalansága napról-napra növekvőben van, s az emberiség csalódása mindabban amit orvosszernek hirdettek a bölcsek, vagy kufárok, sohasem mutatkozott erősebbnek, mint napjainkban.

A nagy leszámolás irtózatossá áldozatai hiábavalóknak bizonyultak; bajaink és szenvedéseink azóta megsokasodtak s a jobb korszak helyett ma is a vi'ágnézleti harcok ádáz küzdelmeinek korát éljük, mert egyrészt a túlzott nemzeti irányok türelmetlensége politikai lázállapotban tartja a népeket, másrészt a kapitalisztikus rendszer eszmegényesége s azzal fordított arányban álló mohósága bénítólag nehezedik a tömegekre s ugyanakkor a nemzetközi iránynak nevezett rendszer társadalom bomlasztó túlzásai rabszolgasághoz hasonló sorba süllyesztik az emberiséget.

Mintha az emberboldogító eszmék és vi'ágnézetek általános csődjéhez érkeztünk volna el, Az emberi élet szépsége és értelme veszendőbe ment, a lelkesítő nagy eszmék csillagfényei elhomályosultak s ujak még nem gyultak ki az égbolton. Hogy pedig a veszedelem teljes legyen, a lelki csődhöz a gazdasági csőd csatlakozott,

pedig tudvalevő, hogy a kenyérnek óriási hatalma van az emberiség felett s a társadalmi szervezetek is csak addig tudják betölteni hivatásukat, ameddig némileg elégedett, vagyis nem éhező és nem nélkülöző tömegek felett uralkodnak.

Ugy látszik, mintha a világ pusztulása szélén állana s az emberek nem tudnak, vagy nem akarnak még ez órákban sem az önző napi célok helyett egy magasabb szintézisben kutatni a társadalmi életet megtartó eszmény u'án.

A lelki és gazdasági csődnek ezen történelmi óráiban vajjon van-e ember, aki egyedül a tudás fennhéjázó bátorságával vállalkozni merne a világ betegségének leküzdésére s a békeség megteremtésére?

Az eddigi siralmas eredmények mindenkit meggyőzhettek arról, hogy a földi tudomány bajnokai az önzés bélyegével homlokukon csak kuruzsló szerekek kísérleteztek, miközben a betegség már már halállossá sulyosbodott. Be kell látni minden jóhiszemű embernek, hogy ott, ahol elsősorban a lélek betegségéről van szó, a lelkeket kell megfelelő kezelés alá venni. Nem állambölcsekre, nem is gazdasági szaktudásra van szükség mindenekelőtt, hanem a lélek bajait felismerő s gyógyítani képes orvoslókkal mert a lélek tévutakra került, mérgezett levegőt szivott be és romlott táplálékot vett magához. Tiszta légkört kell tehát a lélek számára teremteni, hogy az emberek újbó megértsék az emberi sorsközösséget s azt a magasabb eszményt, amely nemcsak a mára, nemcsak magunkra, hanem a jövőre és embertársainkra is kiterjeszti gondoskodásának melegét és visszaadja mindenkinek hitét a lélek hatalmában.

Ennek a folyamatnak alfa és omega az azonban a vallás uralmának helyreállítása a tömeges lelki elvadultság felett, hogy ezáltal a hit eszmevilágától elfordult társadalmat megállíthassuk azon az uton, amely kérérlhetetlen bizonyossággal a bukásba vezet.

Ha van még egy oly eszmény, amely nem tört össze az emberi katalizmában s amely a törekvéseiben csalódott emberiséget megmentheti, úgy az a Hit, amely elvezet az igazság megismeréséhez s amely bebizonyította, hogy nélküle emberi életet élni nem lehet, vagy ha lehet, csak nagyon rosszul.

A Hit s az azon felépült vallásos élet tehát az a közös alap, amelyen az emberiség jobbjai nemzeti, felekezeti és osztálykülönbség nélkül csoportosuljanak s keressék a kivezető utat a lelkeken keresztül a mai chaotikus és szörnyű veszélyeket magában foglaló állapotból. Nem elszigetelt, egy-egy felekezeten belül érvényesülő munkára van azonban szükségünk, hanem hangsúlyozom, hogy társadalmi tagozódás nélkül össze kell fognunk, ha eredményt akarunk elérni, mert a baj már sokkal súlyosabb mérvű, semhogy azt részleges kezeléssel el lehetne háritani.

Ebben a közös munkában a mi egyházunknak történelmi szerepéhez híven részt kell vennie. Vállalnia kell csüggedés nélkül azt, hogy az egyházi életet is végzetesen fenyegető lelki válságot, mint a társadalmi elégedetlenség ok szerű következményét, tapintatos, de hatékony eszközökkel minél hamarabb levezesse, mert a történelem órájának folytonos ketyegése arra figyelmeztet bennünket hogy az idő nem áll s minden késlekedés a vallásos közületek életét veszélyezteti.

A sors súlyos terheket rakott manapság minden ember vállaira, minek folytán legtöbben visszavonulnak gondterhes magányukba s ahogy a sebzett vad nyalja vérző sebét odujában, úgy bajlódik az egyes ember is saját magával s lassanként kihál lelkéből minden érdeklődés és közösségérzet a társadalmi intézmények iránt, ami végeredményben ezek leépítéséhez, sőt teljes elsorvadásához vezet. Ezeknek megakadályozása, az egyházi munkásság megkedveltetése, vagyis a köz iránt való érdeklődés felkeltése és ébrentartása a legközelebbi s legfontosabb feladatunk. De minthogy a lelki válság a gazdasági bajokkal karöltve jár, már pedig az egyház a népnek áldozatkészségére is apellál, keressük a néppel együtt az anyagi létfeltételeket is s anyagi támogatás hiányában álljunk jóindulatu szolgálatkész tanácsadókként, vezetőkként hittestvéreink oldalánál, az ő szenvedéseikben, bánataikban, nyomoruságukban épp úgy vegyünk részt, mint örömeikben is, akkor nem fog meglazulni az a kötelék, amelynek elszakadása a hitélet megszűnését s egyházi intézményeink rombadőlését jelentené. Munkába kell állania tehát mindazoknak, akik a vallásos élet vezetésére akár hivatásuknál, akár belső lelki diszpozíciójuknál fogva kötelezve vannak.

A lelkészi kar, a tanítói kar és a világi elem egyaránt vértessze fel magát s teljes lelki fegyverzetben álljon a fenyegetett poszton, amelyet a lélek ellankadásának nehéz óráiban a vallásellenes felfogás egyre növekvő hatalmasága könnyen zsákmányává tehet

De nincs mit tagadni hogy ennek a súlyos feladatnak nagyobb fele a lelkészi karra hárul, nemcsak azért, mert a hitélet ápolása első sorban lelkészi feladat, hanem azért is, mert a mai sajnálatos helyzetben számolnunk kell azzal, hogy a világi elem egyházi szerepe fokozatosan csökken. Éppen ezért a lelkész ne csak az egyházigazgatás bürokratikus intézésében lássa kötelességét s ne elégitse ki az, ha hivatalnok módjára elvégzi az előirt teendőket, hanem vigyen be meleg, kálvinista buzgósággal átítatott lelket és úgyszeretetet abba a hivatásos munkába, amelynél nem az előírások, hanem a cselekvés mikéntje bír nagyobb fontossággal, mert ezzel él, vagy bukik maga az egyház. Aki mindezeket súlyos tehernek tartja, az ne vegye magára a lelkészi palástot, amely nem diszruha, hanem a buzgó és alázatos munkának és szenvedni is tudó türelmességnek szimboluma. És gondolják meg az én lelkésztestvéreim, hogy az ő kálváriás sorsuk a hivatásuknak csak egyik eszköze, mert a szenvedő és nélkülöző embereknek nehezen nyújthat vigaszt és tanítást az olyan ember, aki maga boldog és megelégedett.

Számolnunk kell azonban, mint már említettem, azzal a le nem tagadható ténnyel is, hogy a világ katasztrófális válsága jórészben megfosztotta egyházunkat a világi elem segítő és támogató munkájától. Az elproletarizálódott nép nemcsak anyagilag, de szellemileg is csökkenő erőt jelent az egyházi életben, míg a középosztály, amely nemcsak anyagi áldozatkészsége, hanem szellemi képességei és hagyományos hithűségénél fogva évszázadokon keresztül legfőbb támasza, mondhatnám világi papsága volt egyházunknak, letörve, szárnyaszegetten vergődik a nincstelenség szörnyű problémája előtt s napról napra kevésbé lesz képes eddigi szerepét betölteni. Nem akarom én ezzel a mi világi embereinket feloldozni az egyházzal szemben való kötelességük alól. Ez ma éppen oly erkölcsi erővel parancsolja az édesanya támogatását, mint a jó időkben, de számot vetek a helyzettel, hogy a fáradt és ritkuló

sorok harci értéke ma már nem a régi s elfoglalt helyzetünk csak újabb pihent erők utánpótlása mellett tartható fenn. Ezért tartom én a legsürgősebb feladatnak azt, hogy mélyebb szán'ással forgassuk fel a néplömegek televény talaját s hozzuk felszínre az eddig ki nem használt termő értékeket.

Uj nemzedéket kell nevelni anyaszentegyházunk részére, amely átveszi az apák megszentelt örökségét s az újabb kor szelleméhez idomult rugalmas felfogással fogja végrehajtani az egyház kipróbált s jónak bizonyult szervezete által előirt feladatokat.

Nem a hierarchia és küriarchia harcának képét kell meggondolatlanul és jogos indok nélkül falra festeni, ami nem létezik, hanem az egyetemes egyház érdeke az, amiért minden buzgó és jóhiszemű törekvést, legyen az lelkeszi, vagy világi, be kell állitanunk az egyház szolgálatába, de nem kritika nélkül, hanem bölcs mérlegeléssel, hiszen még a romboló természeti erőket is teremtő, áldásos munkává szelidíti az emberi tudomány. Csak egyre vigyázzunk.

A hitélet belső irányítása sohasem lehet tömeghangulat szeszélyes játékszerévé. A protestántizmus az egyéniségnek kifejlesztésével nagy szolgálatot tett az emberiségnek. Nélküle nem érejt volna meg a társadalom a forradalmak és az evolúció vívmányaira s ma is lelki lenyűgözöttség bi'incseiben szenvedne. De nem szabad elfeledkezni az érem másik oldaláról sem, amely az emberi természet súlyos tévedéseit tárja elénk. Az egyéni szabadságot kivivott ember könnyen beleesik a másik végletbe, az egyéni élet és felfogás túlfajlesztésébe, nem ismerve el saját akarata és céljai felett az erkölcsi korlátokat sem, ami viszont a társadalmi élet állandó nyugtalan-ságára, szertelenségekre és katasztrófális kilengésekre vezethet.

Az egyházi életnek, mint kiforrott közületnek a reformálás elvének lehetősége mellett is bizonyos stabilitásra van szüksége. Ez, amig egyrészt nem jelent megrögzített, merev szabályokhoz kötött állapotot, másrészt kizárja annak lehetőségét, hogy egyesek akár önző célból, akár túlfűtött dicsvágyból fegyelmezetlen egyéni akciókra ragadtassák magukat s ezzel veszélyeztessék az egyetemes egyház,

vagy egyes részeinek belső nyugalmát s munkájának eredményességét.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

Egyházi életünk belső jelenségei mellett állandó figyelmet követel egyházunk közjogi helyzete, vagyis az a viszony, amelyet egyházunk az állammal szemben elfoglal. Ennek jellemzésére elég volna annyit mondanom, hogy e téren még mindig chaotikus állapot uralkodik országunkban, mert bár megvan az u. n. kultusztörvény, de ez korántsem jelenti azt, hogy a vallásfelekezeteknek az állammal és egymással szemben való viszonya a teljes rendezettség képét mutatja. Amíg a demokratikus egyenlőség helyett a privilégiumok és osztályozások rendszere uralja a vallásfelekezetek kérdésének rendezését, amíg a kisebbségi egyházakkal szemben állandóan a bizalmatlanság rendszabályai, anyagi érdekeik tekintetében pedig a mostoha bánásmódja alkalmaztatnak, addig részünkről a kérdést nem tekintetjük nyugvóponttra jutottnak. Az egyenlőtlen bánásmódnak jellegzetes tünetei az államsegélyek kiosztása, helyesebben ki nem osztása körül mutatkoznak legélesebben. De nem hallgathatom el azt sem, hogy felekezeti iskoláink helyzete azért oly végtelenül nehéz, mert ezeknek sorsa a politikai türelmetlenség szekeréhez van kötve s a nyilvánossági jogok megadása, vagy megtagadása, az iskoláink ellenőrzése nem a törvény, hanem a mindenkori politikai felfogás alapján bíraltatik el. Ennek a reánk kedvezőtlen politikai atmoszférának tudható be az is, hogy a Királyhágó melléki Egyházkerület állami elismerése a legujabb időben kétségesé tétetett.

Ezt a barátságtalan magatartást súlyosabbá teszi az a körülmény, hogy kerületünk még abban az időben alakult meg, amikor az 1928 évben életbelépett kultusztörvény még nem létezett s így az új kerületi alakulatnak törvényhozási elismerését semmiféle törvény meg nem követelte, sőt az 1928-as törvény az ekkor már meg alakulva levő kerületeket, mint létezőket hallgatólag elismerte, de fokozott elkeseredést okozhat az a körülmény, hogy az 1926. évben a kormány megbízottja által kivett püspöki eskü s az éveken keresztül akadály nélkül történt államsegély folyósítás után helyezkedik az előző kormány

ilyen intranzingés politikai magatartásra a politikamentes egyházi élettel szemben.

Pedig a romániai ref. egyetemes egyháznak két kerületre való osztódása nemcsak egy történelmi adottságnak eredménye, hanem a mai területi és népességi szempontok folytán egy szükségszerű s így nem mellőzhető igazgatási követelmény, melyet mindkét kerület egyformán szorgalmaz.

Jogaink elismerését azonban csak az idő folyásától remélhetjük, mely megfogja győzni a mindenkori romániai kormányt arról, hogy a jogok elismerése és tiszteletben tartása a legjobb kormányzati rendszer s a lelkek megbékítése ellenében loyális és kötelességteljesítő állampolgárok értékes munkáját kapja cserébe az ország.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

Egyházi életünk ezen rövid érintése korántsem akar egy programnak nagy vonalú és sok igényt kielégítő színében tetszelegni, de kötelességemnek tartottam, hogy amikor egy vezető állást elfoglaltam, ugyanakkor, ha nagy vázlatban is, kifejezést adjak azoknak az elgondolásoknak, amelyeknek én mindig nyílt követője és harcosa voltam. Felfogásban lehetnek emberi gyarlóságok, cselekvéseimben korlátozhat erőm gyengesége, de szándékom tisztaságát és törekvéseim jóhiszeműségét egy tárgyilagosan ítélő ember sem fogja kétségbe vonni.

És még egyet. A főgondnoki tiszt a legnagyobb kitüntetés, amely egy református embert érhet, de én nem a decorum kedvéért vállaltam el azt, hanem azért, mert úgy érzem, hogy szükség van valakire, aki ennek a tisztnek terheit viselje s feladatait hordozza. Ne akarjon tehát senki énbennem egy külső címmel és méltósággal felruházott bábót látni, hanem olyan embert, aki kötelességeinek teljesítése mellett jogaival is élni akar s mint az egyházi élet aktív résztvevője nem olcsó népszerűségre, hanem komoly munka által elért eredményekre pályázom.

És nekem ez elég lesz, mert mindennél nagyobb jutalmat látok a kötelességteljesítésnek lelket megnyugtató tudatában és ha én azt látom, hogy ez a felfogás, a közös eszménynek önzetlen szolgálata urrá lesz egyházunk minden tagjának lelkében, akkor nem fogom félteni any. szent-egyházunkat és annak intézményeit a mainál súlyosabb

megpróbáltatásoktól sem mert amint egy nagy költő mondja, csak a nyomorban ismerjük meg az Isten kezét és ujját, aki a jóembereket a jóhoz vezérli

Engedjék meg nekem végezetül kedves hittestvéreim, hogy azzal a jókívánsággal foglaljam el székemet hogy ezen sötét és gondterhes jelenünkbe világítson be az Úristen jószágos kegyelme s adja meg mindnyájunknak egy jobb jövő reménységét

8. szám. Dr Thúry Kálmán főgondnokot a közgyűlés által általános tetszéssel fogadott székfoglaló beszédének elhangzása után az egyházkerületi közgyűlés nevében Széll György esperes, az Erdélyi Református Egyházkerület nevében Vásárhelyi Boldizsár kolozsvári lelkész, egyházker. tanácsos, a Tiszántuli Református Egyházkerület nevében Szabó István geszli lelkész, esperes, az Erdélyi Unitárius Egyház nevében Perédy György egyházi főtanácsos, Egyházkerületünk középiskolái nevében Ligeti Imre szalmárnémeti-i ref. főgimnáziumi igazgató, elemi iskoláink nevében Bartha István börvelyi tanító, a nagyváradi Református Egyházközség nevében a presbitérium élén Csernák Béla lelkész, egyházker. főjegyző, a nagyváradi Loránffy Zsuzsanna Jótékony Egyesület nevében Csernák Béláné elnöknő, a biharmegyei és nagyváradi Magyar Párt küldöttsége élén dr Markovits Manó üdvözlök.

Főgondnok úr mindegyik üdvözlőnek szívből fakadó közvetlen szavakkal válaszol.

Közgyűlésünk örömmel értesül arról, hogy főgondnokát dr Thúry Kálmán urat az Erdélyi és Tiszántuli Református Egyházkerületek, az Erdélyi Unitárius Egyház, a nagyváradi Református Egyházközség, a nagyváradi Loránffy Zsuzsanna Jótékony Egyesület, a biharmegyei és nagyváradi Magyar Párt főgondnoki tisztébe beiktatása alkalmából küldöttségileg üdvözölte s ezért köszönetét nyilvánítja.

9. szám. Dr Thúry Kálmán egyházkerületi főgondnok úr beiktatása alkalmából részint levélben, részint lávirati úton küldötték üdvözlőket: a Dunamelléki Egyházkerület nevében dr Ravasz László püspök és gróf Teleky József főgondnok, a Dunántúli Egyházkerület nevében dr Antal Géza püspök, a Tiszaninneni Egyházkerület nevében dr Révész Kálmán püspök, a csehszlovákiai Dunamelléki Egyházkerület nevében Balogh Elemér püspök, a jugoszláviai Református Egyház nevében Ágoston Sándor főesperes.

Közgyűlésünk a testvéri megemlékezéseket jóleső érzéssel fogadja és azokért hálás köszönetet mond.

10. szám. Dr Thúry Kálmán főgondnok úr beiktatása alkalmából Püspök úrhoz intézett levelében bejelenti, hogy a szokásos ebéd megváltása címén 10,000 leit ad át Püspök úrnak azzal, hogy ebből 5,000 leit a máramarosszigeti református egyháznak a leégett templom építési költségére, 3000 leit a kóly-kágyai ref. egyháznak közszükségleteire az ott nyugvó nagyszüleire való megemlékezés okából, 2,000 leit pedig a felsősófalvai (Erdély) lüzkárosultak javára juttasson el.

Közgyűlésünk a bejelentést liztleteljes örömmel fogadja, mert a cselekedetben Főgondnok úr evangéliumi gondolkodásának és érzéseinek bizonyosságát látja.

11. szám. Dr Thúry Kálmán főgondnok úr beiktatási ünnepélyének lefolyása után a közgyűlés a lelkészszentelés végrehajtása végelt az elnökség vezelése alatt a nagyváradi református egyházközség ujjvárosi templomába vonul át, ahol a templomot megtöltő hivek s a közgyűlés tagjai előlt a fölszentelendő lelkészek közül Juhász Péter predikál, majd Püspök úr az egyházkerületi főjegyzővel és az esperesekkel együtt Bődi Mihály, Oroszlán István, Sámy Gusztáv, Dibáczy József, Fehér Bertalan, Gulya Géza, Juhász Péter, Öry Zoltán, Szabó

Endre, Barthus Jenő, Kiss Ferenc, Veress Kálmán, Vöröss Zoltán, Bitay Loránd Zoárd tisztelő atyafiakat fölszenteli, amely után az egyházkerületi elnökség a közgyűlést ott a templomban ismét megnyilván, főjegyző a felszentelésről jelentést tesz. A fölszentelt lelkészek nevében Püspök urnak és az egyházkerületi közgyűlésnek Fehér Bertalan óvári lelkész köszönetet mond,

melyre Püspök úr a közgyűlés nevében a tizennégy felszentelt lelkészt áldáskívánások között véglegesen kibocsátja.

12. szám. Közgyűlésünk Király Ofelsége és a Kormány Elnökségét a következő táviratokkal üdvözli:

Ofelsége Kabinetirodája.

A Királyhágómelléki Egyházkerület közgyűlése honpolgári tisztelettel ajánlja fel hódolatát Ofelségének, kérve legmagasabb támogatását a keresztyén ideálok a hívők lelkében való fenntartásáért kifejtett munkában. Sulyok püspök, dr Thúry főgondnok.

Miniszterelnök.

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület közgyűlése bizalommal üdvözli a nagy államférfit és Románia reprezentatív tudósát magas hivatalában, remélve segítségét a legmagasabb ideálok szolgálatában kifejtett munkásságához. Sulyok püspök, dr Thúry főgondnok.

13. szám. Püspök úr megnyitó beszédét, amelyben szól a mai válságos helyzetről, amely egyeseket és területeket, egyházközségeket és egyházi tisztviselőket, lekipásztorokat és tanítókat egyaránt sújt s a felelős őrtálló lelkiismeretes gondosságával keresi a bajok orvoslását,

közgyűlésünk egész terjedelmében jegyzőkönyvébe iktatja és kimondja, hogy addig is, míg az egyházmegyék javaslatainak számbavételével egyházkerületünk szociális bizottsága a szociális munka szabályzatát elkészítené, Püspök ur javaslatai alapján

1. felhívja a presbitériumokat, hogy bölcs körültekintéssel és tapintatossággal, valamint az érdekeltek anyagi erejének mérlegelésével tegyék vizsgálat tárgyává, hogy a mai súlyos anyagi viszonyok között egyházközségeink és hittestvéreink helyzetén miképen lehetne segíteni.

2. Felhívja a Nyugdíj- és Özvegy-Árva Gyámintézet Végrehajtó-Bizottságát, hogy a meglévő kölcsönzési szabályzat keretében kellőképpen garantált kölcsönök nyújtása által legyen az érdekelt egyházközségek és hittestvéreink segítségére,

3. felhatalmazza az elnökséget, hogy egyházkerületünk kezelésében levő le nem kötött tőkékből kellő biztosíték és a legminimálisabb kamat mellett kisebb összegeket a szorongató nagy szükségek enyhítésére bocsásson a lelkészek és tanítók rendelkezésére; állapítsa meg a segély feltételeit, módozatait, a kifizetésről gondoskodják és eljárásáról a legközelebbi egyházkerületi közgyűlésnek legyen jelentést.

4. Az espereseket felhívja, hogy a püspöki hivatalnak bizalmasan jelentsék be azokat a gyermekeiket tanítató lelkészeket és tanítókat, akik válságos helyzetbe kerültek, segítségre szorultak és a folyamodókról összeállított ezt a kimutatást mielőbb terjesszék fel a püspöki hivatalba.

14. szám. Püspök úr megnyitó beszédében megemlékezik arról, hogy dr Baltazár Dezső a Tiszántuli Egyházkerület püspöke ez év augusztus havában tölti be püspökségének 20-ik esztendejét; javasolja, hogy az évforduló alkalmából tartandó ünnepegeken egyházkerületünk képviseltesse magát.

Közgyűlésünk dr Baltazár Dezső jubiláris ünnepségén egyházkerületünk képviselésével az elnökséget bizza meg azért, hogy ha a Püspök ur, vagy a Főgondnok ur a megjelenésben akadályozva lenne, a magok helyettesítéséről gondoskodjanak.

15. szám. A Szavazatbontó-Bizottság jelenti, hogy az egyházkerületi világi tanácsbiróságra beérkezett szavazatokat 1931 február 3 án felbontotta, összeszámhlálta és megállapította, hogy 204 érvényes szavazattal dr Kotzó Jenő kólyi birtokos egyházkerületi világi tanácsbirónak megválasztott.

Közgyűlésünk a választás eredményét tudomásul veszi, megerősili, mire dr Kotzó Jenő világi tanácsbiró az esküt leteszi és Püspök úr szives üdvözlő szavai után szolgálatát lelkes szavakban alánlja fel magyar református egyházunknak.

16. szám. A Szavazatbontó-Bizottság jelenti, hogy az egyházkerületi tanári képviselőségre a beérkezett szavazatokat 1931 február 3-án felbontotta, összeszámhlálta és megállapította, hogy tanári képviselőkül Ligeli Imre szatmári ref. főgimnáziumi igazgató és Bakcsyné Korbuly Irén szatmári ref. leányiskolai igazgatónő 204 érvényes szavazattal megválasztottak.

Közgyűlésünk a választás eredményét tudomásul veszi, megerősili és megállapítja, hogy a megválasztottak megbízatása 1932 december hó 31-ig szól.

17. szám. A Szavazatbontó-Bizottság jelenti, hogy a zsinati egy rendes világi, egy rendes tanári és egy pót tanári tagságra beadott szavazatokat 1931 február 3-án felbontotta, összeszámlálta és megállapította, hogy

a zsinati rendes világi tagságra beadatott 204 érvényes szavazat, amelyből dr Böszörményi Emil nagybányai egyhm. gondnokra 203, Kozma Lajos margittai birtokosra 1 szavazat esett és így dr Böszörményi Emil 202 abszolút szótöbbséggel megválasztott;

a zsinati rendes tanári tagságra beadatott 203 szavazat, amelyből Ligeti Imre szalmári főgimnáziumi igazgatóra 198, Bagothay Sámuel szalmári főgimnáziumi tanárra 5 szavazat esett és így Ligeti Imre 193 abszolút szótöbbséggel megválasztott;

a zsinati pót-tanári tagságra beadatott 208 szavazat, amelyből Bagothay Sámuel szalmári főgimnáziumi tanárra 197, Ligeti Imrére 5, Nagy Bélára 1, Bakcsyné Korbuly Irénre 1 szavazat esvén, 190 abszolút szótöbbséggel Bagothay Sámuel megválasztott.

Egyházkerületi közgyűlésünk a választás eredményét tudomásul veszi és igazolja, hogy a zsinati rendes világi tagságra dr Böszörményi Emil nagybányai egyhm. gondnok (lakhelye Szalmár), a zsinati rendes tanári tagságra Ligeti Imre szalmári főgimnáziumi igazgató, a zsinati pót-tanári tagságra Bagothay Sámuel szalmári főgimnáziumi tanár megválasztott s elrendeli, hogy részükre a 16—1927. sz. határozat 3. és 4. pontja értelmében a megbízó levél kiadassék s a választásról a zsinat elnöksége értesítették.

18. szám. Dr Thúry Kálmán úrnak főgondnökká választása következtében egy zsinati világi rendes tag, dr Böszörményi Emil úrnak zsinati világi rendes taggá választása következtében pedig egy zsinati világi póltagság megüresedvén,

közgyűlésünk egy zsinati világi rendes- és egy világi pótlagságra a szavazást elrendeli, a szavazatok beküldésének határnapjául f. évi augusztus 31-ét kitűzi s a szavazatok felbontásával a közgyűlésnek Nagyváradon lakó tagjait megbizza azzal, hogy ha az első alkalommal az abszolút többséget senki sem nyerné meg, a legtöbb szavazatot nyert jelöltek között új választást rendeljen el

s erről Püspök urat jegyzőkönyvi kivonaton értesíti.

19. szám. A Szavazatléontó-Bizottság jelenti, hogy az 1931 február 3-án megejtett szavazatléontás alkalmával megállapította, hogy a nagybányai egyházmegyéből Szamosdob és Velés egyik állásra sem küldte be szavazatlát, Patóháza egyházkerületi világi tanácsbíróra és tanárképviselőkre nem szavazott; a nagykárolyi egyházmegyéből Csomaköz zsinati rendes tanári tagságra nem szavazott; a nagyszalontai egyházmegyéből hibás szavazatlót küldött Ant és Nagyzerénd, amennyiben szavazó-lapjukról belül hiányzottak a pecséték és Magyarcséke, amennyiben szavazó-lapján belül csak egy pecsét volt.

Közgyűlésünk a jelenlést az érdekelt egyházmegyék esperesi hivatalának további eljárás végett kiadja.

20. szám. Néhai Domahidy Elemér egyházkerületi főgondnokunk elhunytá alkalmából részvétíratot küldöttek a tiszántuli református egyházkerület és a Szlovénzkói tiszáninneri egyházkerület közgyűlése.

A testvér egyházkerületek belső részvétét közgyűlésünk őszinte hálával fogadja.

21. szám. Egyházkerületi közgyűlésünk 131—1930. sz. határozatával megbizta az elnökséget, hogy néhai Domahidy Elemér főgondnoknak arcképét egyházkerü-

lelünk számára szerezzé be. Püspök ur kérésére az elhunyt főgondnok fia Domahidy István megboldogult főgondnokunk arcképét el is küldte.

Közgyűlésünk felhatalmazza Püspök urat, hogy kerületünk néhai nagynevű főgondnokának arcképét a beküldött fénykép után az egyházkerületi pénztár terhére készíttesse el.

22. szám. A Tiszántuli Egyházkerület évtizedeken át kiváló középiskolai felügyelője Dóczi Imre 1930 november hó 11. napján elhalálozván, elhunyt felett egyházkerületünk nevében Főtiszteletű Püspök ur részvételét nyilvánította, amelyért a tiszántuli egyházkerületi közgyűlés 357—1930. sz. határozatában köszönetét talmácsolta.

Közgyűlésünk maga is teljes részvétellel osztozik abban a súlyos gyászban, amely a nagy tanító-mester halálával nemcsak a Tiszántuli Egyházkerület tanügyét, hanem az egész magyar református Anyaszentegyházat sújtotta és kegyelettel csatlakozik Püspök ur részvétnyilatkozatához s Dóczi Imre emlékéül jegyzőkönyvében halálával örökíti meg.

23. szám. Dr Thúry Kálmán főgondnokra választása következtében az egyházkerületi ügyészi tisztség megüresedvén, az elnökség javaslatára

a közgyűlés kimondja, hogy az egyházkerületi ügyészt életfogytiglan választja meg és úgy az egyházkerületi közgyűlésen, valamint azokban a bizottságokban, amelyekben hivatalánál fogva részt vesz, szavazati joggal ruházza fel.

24. szám. Az egyházkerületi ügyészi tisztségre az elnökség a tanácskozási ügyrend 38. szakasza értelmében a titkos szavazást elrendeli s a szavazatok besze-

désére Végh József esperes elnöklele alatt Kassay Béla esperes, Telegdi József egyhm. gondnok és Arday Aladár egyhker. jegyzőt küldi ki, a szavazás idejére a tanácskozást felfüggeszli.

A szavazás megejtése után az elnökség az ülést újból megnyitja s a bizottság jelenli, hogy beadatott 34 szavazat, amelyből dr Harcsár Géza 20, dr Soós István 14 szavazatot nyert és így dr Harcsár Géza választatott meg.

Közgyűlésünk a választás eredményét tudomásul veszi, dr Harcsár Gézát egyházkerületi tisztségében megerősíti, aki az esküt lelevén, Püspök úr őt szeretettel üdvözli. Dr Harcsár Géza az egyházkerületi közgyűlés bizalmát hálásan köszöni.

25. szám. Dr Harcsár Géza egyházkerületi ügyésszé választása következtében az egyházkerületi világi főjegyzőség megüresedvén,

Közgyűlésünk az egyházkerületi világi főjegyzői tisztre a szavazást elrendeli és a szavazatok beadásának határidejéül folyó évi augusztus 31-ét kilüzi.

Az eljárással az előbb kiküldött Szavazatbontó-Bizottságot hatalmazza fel.

Erről Püspök urat jegyzőkönyvi kivonaton értesíti.

26. szám. Dr Harcsár Géza ügyésszé választása következtében ügyészi tiszténél fogva

közgyűlésünk őt a Tankönyvkiadó-Bizottság, Segélyosztó-Bizottság, Pénzügyi-Bizottság, a Nyugdíj-Özvegy-Árva Gyámintézet Végrehajtó-Bizottságába megválasztja.

27. szám. Kiss Lajos egyházkerületi tanítóképviselő folyó évi május hó 15-én kelt soraiban jelenli, hogy f. évi szeptember első napjával nyugalomba vonul,

aminek következtében az egyházkerületnél viselt megbizatásairól lemond.

Közgyűlésünk a hűséges munkás távozásáról sajnálattal értesül és a távozónak a jól megérdemelt nyugalomban áldásteljes esztendőket kíván.

Távozásával megüresedő egyházkerületi tanítói képviselőségre s a zsinati rendes tagságra a szavazást elrendeli, a szavazatok beadásának határnapjául augusztus 31-ét tüzi ki, a szavazatbontással és a szükséges intézkedésekkel a Szavazatbontó-Bizottságot hatalmazza fel.

Erről Püspök urat jegyzőkönyvi kivonaton értesíti.

28. szám. Az Egyetemes Egyházi Főbiróságba egyházkerületünk részéről kiküldött tagok megbizatása a 183—1929. sz. egyházkerületi határozat értelmében 1931 június 30-án lejár. Ennek következtében közgyűlésünk az Egyetemes Egyházi Főbiróságba megválasztja:

rendes tagokul az elnökségen kívül Végh József esperest és dr Nagy Sándor egyhm. gondnokot.

Póttagokul Kassay Béla, Vadai Béla espereseket, Pappszász Lajos és Telegdi József egyhm. gondnokokat, akiknek megbizatásuk, ha a zsinat másként nem intézkedik, 1932 június 30-ig tart.

Erről az Erdélyi Egyházkerületi Közgyűlést jegyzőkönyvi kivonaton értesíti.

29. szám. A nagykárolyi egyházmegye gondnoka a nagykárolyi egyházmegye folyó évi április 16-iki közgyűlésében indítványozta, hogy a régi szatmári egyházmegyéhez tartozott egyházközségek: Szatmár, Szatmárnémeti, Atya, Csengerbagos, Dara, Pusztadaróc, Szamosdob, Óvári, Vetés, melyek főhatóság nélkül maradván, saját kívánságukra ideiglenesen még jelenleg is a nagy-

bányai egyházmegye által kormányoztatnak: végleges beosztásukként a nagykárolyi egyházmegyéhez csatoltassanak. Ezen területi beosztás és kikerekítés folytán az egyházmegye „Szatmár-Nagykárolyi egyházmegye” nevet vegye fel. Az egyházmegyei Gondnok úr indítványát azzal indokolja, hogy a nagykárolyi egyházmegyére egyenesen létkérdést képez az, hogy kiegészültessek a régi szatmári egyházmegyéből ittmaradt töredékekkel, amelynek jogi helyzete ugyanis csak ideiglenes a nagybányai egyházmegyében. Véleménye szerint az ilyen módon történő megoldás nem sértené a nagybányai egyházmegye területi integritását, a régi szatmári egyházmegyei töredék jogi helyzete pedig véglegesen megoldatnék s a nagykárolyi egyházmegyéhez kapcsolása felbecsülhetetlen erőforrást jelentene. E kérdés megoldására az idő most a legalkalmasabb, mivel a nagykárolyi egyházmegye tisztikarának 10 éves mandátuma november 1-ével lejár.

A nagykárolyi egyházmegye közgyűlése 11. sz. határozatában az indítványt szótöbbséggel elutasította és csak olyan irányú felirat küldését mondta ki kerületi közgyűlésünkhöz, hogy szereztessék érvény a még 1928. évben hozott azon kerületi határozatnak, mely szerint a nagybányai egyházmegye által ideiglenesen kormányzott Csengerbagos és Szamosdob, valamint az érmelléki egyházmegyéből Piskolt egyházközségek a nagykárolyi egyházmegyéhez csatoltassanak.

A nagykárolyi egyházmegye ezen határozata ellen az egyházmegyei ügyész felebbezést jelentett be s az ügy így került közgyűlésünk elé.

Az egyházkerületi közgyűlés mielőtt e kérdésben véglegesen határozná, az E. T. I. t. c. 49. §-a alapján felhívja a nagybányai egyházmegyét, hogy a szatmári egyházmegyéhez tartozott, de ideiglenesen a nagybányai egyházmegye által kormányzott 9 egyházközség végleges bosztására nézve javaslatát az őszi egyházkerületi közgyűléshez terjessze fel.

Erről a nagykárolyi egyházmegyét
jegyzőkönyvi kivonaton értesíti.

30. szám. Az esperesi kar Püspök úr elnöklete alatt folyó évi április 30. és május 26-án a kongrua ügyben tanácskozáván, Püspök úr előterjesztései alapján a legnagyobb sajnálattal értesült arról, hogy a Kultuszminiszter úr folyó évi április 6-án, husvét másodnapján érkezett sürgős rendelete a törvényre hivatkozással, bizonyos számú lelkészi állások beszüntetését írja elő, hogy az így eszközölt megtakarítás a költségvetés egyensúlyozásához felhasználható legyen. Az állásoknak 11 százaléka volna beszüntetendő.

Püspök úr kezdettől fogva arra az álláspontra helyezkedett, hogy sem ő, sem az egyházkerületi közgyűlés nem vállalhatja a rendes lelkészi állások 11 százalékának beszüntetését, mert az E. T. I. t.c. 137. §-a szerint a lelkészek életfogytiglan választva, állásukból csak fegyelmi úton mozdíthatók el, javadalmaiktól őket sem a püspök, sem az egyházkerületi közgyűlés meg nem foszthatja. A Miniszter úrhoz Erdéllyel egyetértésben intézett felterjesztésében azért azt kérte, hogy egyházkerületünknek eddig juttatott kongrua 11 százalékába tudja be:

1. a központi tisztviselőknek adott azt a 736,000 Lei évi segélyt, amelyet már az 1931. évi költségvetés beszüntetett,

2. tudja be a felterjesztéskor (a memorandum felküldésekor) üresedésben levő állásokat illető kongruát és

3. mindazoknak a lelkészi státba felvett állásoknak kongruáját, amelyek ez év december 31-ig megüresednek.

A Miniszter úr Püspök úr felterjesztésére még nem válaszolt. Tudomás szerint azonban (t. i. az erdélyi Püspök úrtól nyert értesülés szerint) a Miniszter úr a felterjesztést egy bizottság elé fogja terjeszteni.

Püspök úr véleménye szerint a megüresedő egyházközségek az átmeneti idő alatt, t. i. míg a kongrua kérdése dülőre jut, ha akarják ám töltsék be a megüresedő lelkészi állásokat, azonban az ilyen állásokra megválasztott lelkészek ez évben kongruasegély alá nem

terjeszletnek fel; ha a megüresedő lelkészi állások nem töltetnek be, az esperesi hivatalok s az üresedésben levő lelkészi állások munkáját segédlelkészek, vagy beszoigáló lelkészek ulján látassák el, a megmaradó helyi javadalom terhére, ami annyival is inkább kívánatos, mert ez év július 1-ével mintegy 8—10 segédlelkész jön ki a theologiáról, akiknek elhelyezéséről gondoskodni kötelességünk.

Az esperesi kar Püspök úrnak a kongrua ügyben tett minden eddigi eljárását helyesléssel fogadta, előterjesztését magáévá tette és kimondotta, hogy egészen természetesnek találja, hogy ha a minisztérium a maga tetszése szerint törölné a 11 százalékot, azok a lelkészek, akik a törlés végrehajtása után a slátban benne maradnak, államsegélyüket vesztett lelkésztársaikat a magukéból kárpótolják.

Közgyűlésünk

1. mély sajnálattal értesül arról, hogy az államháztartás egyensúlyának fenntartása a lelkészi kongrua leszállítását vonja maga után,

2. azonban annak a miniszteri rendelkezésnek végrehajtására, hogy az állások 11 százaléka beszüntettség nem érzi magát feljogosítottnak, mert Egyházi Törvényeink szerint ehhez joga nincs. E. T. I. t.c. 137. §. a) pontja ugyanis határozottan kimondja, hogy a rendes lelkészek „életfogytiglan választatnak“ az E. T. II. t.c. 3. §.a szerint a lelkész-választás hatálya a megválasztott egész életidejére kiterjed,

3. helyesléssel veszi tudomásul Püspök úr által a Miniszter úrhoz intézett felterjesztésben foglaltakat, melyszerint Püspök úr kerületünkkel szemben eszközöndő megtakarítás céljára beludni kéri elsősorban a központi tisztviselők által eddig élvezett, de beszüntetett segélyt, másodsorban az üresedésben levő s harmadsorban

a jelen év folyamán megüresedő lelkészi állások államsegélyét,

4. felhatalmazza az espereseket, hogy a megüresedő lelkészi állások betöltéséről ez év folyamán csak abban az esetben gondoskodjanak, ha az illető egyházközség presbitériuma a jelen viszonyok között is elodázhatatlannak mondja ki azt,

5. a megüresedő egyházközségek ideiglenes lelkigondozásáról segédlelkészek beállításával, adminisztrálásáról pedig helyettesek útján kíván gondoskodni,

6. szükségesnek mondja ki, hogy a segédlelkészek fizetésének minimuma megállapíttassék és megbizsa a Püspök urat, hogy ez ügyben az Erdélyi Egyházkerület Elnökségével tárgyaljon,

7. felhatalmazza az elnökséget, hogy a kongruaügyben a tárgyalást a Miniszter úrral tovább folytatván azt a lelkészek és gyülekezetek érdekének megóvásával vigye dülőre,

8. az esetben pedig, ha a Miniszter úr a 11 százalék törlését maga hajlaná végre, az esperesi karral együtt közgyűlésünk is méltányosnak találja, hogy a törölt lelkészek kárpótlásáról a kongrua élvezetében megmaradt lelkészek gondoskodjanak,

9. utasítja a gyülekezeteket, hogy a lelkészi díjleveleket a magok teljes értékében szolgáltatassék ki.

31. szám. Az esperesi kar jelenti, hogy a Baldácsyalapítványért a következők folyamodtak:

a bánati egyházmegyéből: Csávos, Lippa, Nagylak, Szigetfalu;

a bihari egyházmegyéből: Rév, Pósalaka, Váradless és a váradlessi lelkész;

a nagykárolyi egyházmegyéből: Kaplony;

az érmelléki egyházmegyéből: özv. Balogh Imréné volt magyarkéci lelkész 82 éves özvegye;

a nagyszalontai egyházmegyéből: Borosjenő, Pankota és Selind.

Megállapítja az esperesi kar, hogy a Baldácsy-alapítvány jövedelméből a 41—1930. sz. határozattal 3 özvegy lelkészné részére kiutalt 18,000 Leien felül további 23,903 Lei áll rendelkezésre.

Az esperesi kar javasolja, hogy ennek az összegnek terhére mindenekelőtt özvegy Balogh Imréné, volt magyarkécsi lelkész özvegye részesíttessék segélyben, mégpedig néki is 6000 Lei folyósíttassék 1931 január 1-től számítva; a fennmaradó összegből Csávos, Lippa, Nagylak, Kaplony, Borosjenő, Pankota 2000—2000, Szigetfalu, Rév, Pósalaka, Váradless 1000—1000 Lei segélyben részesíttessék.

A Seléndi szórvány és a váradlessi lelkész segélyezésétől az esperesi kar eltekint.

Közyűlésünk az esperesi kar javaslatát elfogadja és a segélyeket e javaslat értelmében állapítja meg.

Püspök urat felhatalmazza, hogy a fennmaradó összegből rendkívüli segélyt folyósítson.

32. szám. A pénzügyi bizottság az egyházkerületi számvevőnek az 1930. évi zárszámadásra vonatkozó jelentésének számszerű adatait a következőkben terjeszti elő:

I. CSOPORT.

a) Alapok:

1. Kerületi iskola-alap

Tőke állag 1929 december hó 31-én volt	---	---	Lei 2410
Tőke állag 1930 december hó 31-én volt	---	---	Lei 2594
			<hr/>
		Emelkedés	Lei 184

2. Központnál kezelt egyházfenntartási alap

Tőke állag 1929 december hó 31-én volt	Lei 174,742.75
Tőke állag 1930 december hó 31-én volt	Lei 239,296.75

Emelkedés Lei 64,554.—

[Ebből 50,000 Lei a Szatmáron kezelt tőkéből tétetett át.]

3. Közalap

Tőke állag 1929 december hó 31-én volt	Lei 179,418.30
Tőke állag 1930 december hó 31-én volt	Lei 186,551.30

Emelkedés Lei 7,133.—

[Közalapi számadásról külön jelentés tétetett, mely magában foglalja a be nem szolgáltatott közalapi járulékok kimutatását is.]

4. Nyugdíj alap

Tőke állag 1929 december hó 31-én volt	Lei 4,462,324
Tőke állag 1930 december hó 31-én volt	Lei 6,035,084

Emelkedés Lei 1,572,760

[A nyugdíj alap számadását külön jelentés foglalja magában.]

5. Sajtó alap

Tőke állag 1929 december 31-én volt	Lei 51,007.25
Tőke állag 1930 december 31-én volt	Lei 60,829.70

Emelkedés Lei 9,822.45

6. Rendkívüli segély alap

Tőke állag 1929 december 31-én volt	Lei 625
Tőke állag 1930 december 31-én volt	Lei 95,635

Emelkedés Lei 95,010

[Egyházkerületi határozat értelmében hozzácsatoltatott az özvegy segély pénztár egyenlege Ezen alaphoz a múlt év folyamán 16,000 Lei adatott ki özvegyek rendkívüli segélyezésére.]

7. Károli Gáspár alap

Tőke állag 1929 december 31-én volt	Lei 23,192
Tőke állag 1930 december 31-én volt	Lei 69,795

Emelkedés Lei 46,603

8. *Báró Baldácsi-alap*

Tőke egyenlege 1930 december hó 31-én --- Lei 41,903
[Ezen alap terhére 9000 Lei fizettetett ki az
elmúlt év folyamán özvegyek segélyezésére.]

b) *Iratterjesztési tőkekimutatás*

1. A tőke készpénz állaga --- --- --- Lei 189,859,25
2. Kintlevőség egyházközségeknél --- --- Lei 50,427 ---
3. Raktár készlet --- --- --- Lei 57,983 ---

Tőke egyenleg 1930 december hó 31-én Lei 299,269,25

[Az iratterjesztés saját rezsijében teljesítette az összes vallásos iratok szétküldését, maga viselte tehát az összes szállítási, csomagolási és portó költségeket, ugyancsak segítségére volt a bibliakörök által megtartott konferenciák alkalmával felmerült költségek részbeni viselésével is, a konferenciákon résztvevőknek.]

II. CSOPORT.

Nyilvántartási számlák, hivatalos kiadványok,
kezelt letétek és fennálló követelések:

a) *Nyilvántartási számlák*

1. Kongrua pénztár egyenlege --- --- --- Lei 24,007 --- Ezen összeg további elszámolás tárgyát képezi.
2. Kulturtaxa pénztár egyenlege --- --- Lei 134,887 --- E címen zárlatkor 638,500 Lei, még kulturadóban 340,350 Lei hátralék volt, bár azoknak beszédését a püspöki hivatal több ízben szorgalmazta.
3. Tanulmányi segély pénztár egyenlege Lei 99,597,78 Ezen pénztár terhére az elmúlt év folyamán 115,500 Lei fordítottatott theologusok és középiskolai tanulók segélyezésére. E címen zárlatkor az egyházközségek 188,121 Leiel tartoztak.

4. Zsinattartási pénztár egyenlege --- Lei 279,517·50
Az elmúlt év folyamán e címen 27,888
Lei használtatott fel. Amennyiben a folyó
év folyamán a zsinat összeül, ugy-
ezen összeg valószínűleg felhasználatik.

5. Pogánymissziói perselypénz --- Lei 1,104·50

b) *Hivatalos kiadványok*

1. Vallástani kézikönyvek egyenlege --- Lei 762·—
Ezen kiadványunk számlája tartozik zár-
latkor a nyugdíj és gyámintézetnek
19,000 Lei kölcsönrel, minek fedezetül
szolgál az egyidejűleg raktáron volt
6269 drb könyv 143,317 Lei eladási ér-
tékből.

2. Zsoltárkiadás számla egyenlege --- Lei 52,460·50
E kiadványunk tartozik a nyugdíj és
gyámintézetnek 450,000 Lei kölcsönrel,
minek fedezete a raktáron volt cca
8500 drb zsoltár részben bekötött, rész-
ben iv állapotban.

3. Naptár kiadási számla egyenlege --- Lei 44,353·50
Ezen összeg további elszámolás tárgyát
képezi, mivel zárlatkor a szétküldött
példányok ellenértéke még nem folyt be
egészen.

4. Hivatalos lapkiadás számla egyenlege Lei 91,351·—
Ezen összeg magába foglalja a múlt év-
ről áthozott egyenleget is, viszont en-
nek terhére volna kiutalandó a múlt
évi szerkesztői és a munkatársakat meg-
illető irói tiszteletdíj.

c) *Kezelt letétek.*

E címen nyilvántartott --- Lei 293,476·37
Mely összeg áll befolyt tüzdíjakból, tan-
szerekre beküldött letétösszegekből, be-
fizetendő 4—8 % os adókból és az egy-
házközségek által elszámolásra beküldött
összegekből. Így tehát további elszámolás
tárgyát képezi.

d) *Fennálló követelések.*

E címen nyilvántartatott --- --- --- Lei 19,125 —
Mely áll telefon letétből és apróbb ideig-
lenes adminisztratív természetű és az
egyházközségek részére előlegezett elő-
legekből.

III. CSOPORT.

Közigazgatási pénztár.

I. Bevételek:

1. Lei 97,829 — Tankönyv és zsolotárjárulék címen, az előirányzott 80,000 Leiel szemben
E címen a jövő évben lényegesen kevesebb bevétel várható, mivel a választani kézikönyvek fogyasztása előre láthatólag csökkeni fog.
2. Lei 141,103 — Kongrua kezelésért 1 % címen az előirányzott 142,000 Leiel szemben.
3. Lei 44,600 — Jegyzőkönyvek nyomdai költségének visszatérítése címén.
4. Lei 50,000 — Nyugdíjintézeti tőke kezelés címen a vonatkozó nyugdíjintézeti szabályzat alapján.
5. Lei 58 409 — Közép- és elemi iskolai tanulók járuléka címen.
Zárlatkor e címen 58 egyházközség 48,660 Leiel tartozott. Javaslat: méltóztassék elrendelni, hogy az iskolákat fenntartó egyházközségek a beszedett járulékokat haladéktalanul küldjék be.
6. Lei 274,408 — Közigazgatási járulék címen az előirányzott 340 000 Leiel szemben.
E címen előirt járulékot a következő egyházközségek nem szolgáltatták be: Bihar 2891, Biharpüspöki 4805, Hegyközszáldobágy 2416, Jákóhodos 1704, Paptamási 1269, Borosjenő 1355, Kisnyégerfalva 1103, Csermő 464,

Erdőhegy 2000, Kisháza 204, Nagyszalonta 18,915, Nagyzerénd 4405, Pankota 1213 Dunaszentilona 1007, Karánsebes 369, Kispereg 2618, Nagypereg 377, Hirip 860, Kakszentmárton 872, Kispeleske 489, Csomaköz 384, Dobra 2335 Lei. Vagyis végösszeben: 52,056 Lei hátralék állott fenn. Javaslat: méltóztassék felhívni az esperesi hivatalokat a hátralékok sürgős beszedésére.

7. Lei 11,000 — Birósági díj visszatérítése címen,
 8. Lei 380,054 — Tisztviselői államsegély címen.
 9. Lei 30,000 — A kultuszminisztérium által utalt dologi államsegély címen
 10. Lei 46,304 — A Foncierától szerződés szerinti jutalék címen.

Lei 1 133,737 — bevételezési főösszeg az előirányzott 1,177,128 Leiel szemben.

II. Kiadások:

- a) *Személyi.* E címen kifizettetett összesen Lei 770,500 — Szemben az előirányzott 828,400 Leiel.
 b) *Dologi.* E címen kifizettetett összesen Lei 233,871.50 Az előirányott 346,400 Leiel szemben.

Kiadási főösszeg: Lei 1,003,371.50
 Szemben az előirányzott 1,174,8000 L.

Egybevetés:

Közigazgatási bevételek főösszege	—	Lei 1,133,737 —
Közigazgatási kiadások főösszege	—	Lei 1,004,371.50
<hr/>		
Az 1930. év közigazg. pénztár feleslege	Lei	129,365.50
Elővezetve a közigazgatási pénztár 1929. évi egyenlege		
	—	Lei 383,498.15
<hr/>		
A közigazgatási pénztár állaga	—	Lei 512,863.65

Az egyházkerületi közgyűlés
 1. az 1930. évi zárszámadást a pénzügyi bizottság javaslata folytán a maga részéről elfogadja és úgy az alapok, valamint

a nyilvántartási tartalék, hivatalos kiadványok, kezelt letétek és fennálló követelések egyes rovatain kitüntetett állagokat, ugyszintén a közigazgatási pénztár bevételeit és kiadásait az előbbit 1,135.737 Lei bevételi, — utóbbit 1,004.371 Lei 50 bani kiadási főösszeggel s ehhez képest 129,365 Lei 50 bani felesleggel tudomásul teszi, jóváhagyja és az egyházkerületi pénztárosnak a felmentést a szokásos óvásokkal megadja s egyben elhatározza és Elnökséget felkéri, hogy jövőben a zárszámadásnak, illetve a pénzügyi bizottság jelentésének egy kinyomatolt példánya a közgyűlés tagjainak előzetesen megküldessék, hogy a közgyűlés minden tagjára nézve a zárszámadás adatainak behatóbb megvizsgálása lehetővé tétessék.

2. az egyházkerületi egyházfenntartási alapot illetőleg tudomásul veszi, hogy az alap szatmári takarékpénztári betétben fekvő tekintélyes részét az érdekelt pénzügyi bizottság még mindig nem fizette ki, valamint tudomásul veszi azt is, hogy a kifizetés iránt megindított per folyamatban van.

3. A Károli Gáspár-alapnál a pénzügyi bizottságnak azt a rendelkezését, hogy az alap javára befolyt adományokból az egyházkerületi közgyűlés 21—1929. sz. határozatának d) és c) pontja, továbbá a 181—1929. sz. határozat 8. pontja értelmében jóváhagyott mintegy 38.000 Lei kiadás az alapösszegének terhére elszámoltassék és az egyházkerületi közigazgatási pénztárnak megtérítessék.

4. Hozzájárul és határozati erőre emeli, hogy az egyházkerület hivatalos lapjának számláján nyilvántartott 91.351 Leiből 80.000 Lei a sajtó-alapra átkönyvel-

tessék, valamint ahhoz is, hogy a fennmaradó összeg a szokásos írói liszteletdíj címen a szerkesztőség tagjai, illetőleg a lap szellemi munkásai között szétosztásuk. A lap megjelenésére nézve pedig elhatározza, a nagybányai egyházmegyei közgyűlés indítványára is figyelemmel, hogy ez évi jultus 1-től kezdve havonként 3 szor jelenjék meg s kizárólag csak a lelkeszi hivataloknak küldessék, amelyeket kötelezi, hogy az iskola igazgatójának által tanulmányozás és irattárba leendő elhelyezés végett haladéktalanul adja át; az Elnökséget pedig felkéri, hogy a nyomdaköltségekre nézve az ajánlatokat kellő időben szerezzze be.

33. szám. Az egyházkerületi pénzügyi bizottság 174—1930. sz. határozattal jóváhagyott 1931. évi költségvetésre vonatkozó javaslatát előterjeszli. Kapcsolatban van a nagybányai egyházmegye közgyűlésének 24—1931. sz. határozatában foglalt javaslata.

Közgyűlésünk a bizottság javaslata alapján tudomásul veszi mélységes sajnálattal, hogy bár Püspök úr az erdélyi egyházkerület püspökével együtt még az elmúlt évi november hó 25. és következő napjain a központi hivatal államsegélye tárgyában löbb izben folytatott tárgyalást az illetékes miniszterrel és remény látszott arra nézve, hogy a központi államsegély megtartható lesz; mindazáltal az következelt be, hogy a központi hivatal államsegélye a kongruából annál az oknál fogva, mert kerületünknek állami törvényen alakuló elismerése nincsen, teljes mértékben töröltetett. Tudomásul veszi továbbá, hogy az államsegély elvonása következtében beállott helyzet parancsoló szüksége következtében a 133—1930. sz. határozattal

kiküldöttek halaszthatatlan intézkedéseket tettek arra nézve, hogy az államsegély hiánya a beállott ujesztendőben a közigazgatás vezetésében zavarokat és fennakadást ne idézzon elő, ami azáltal érelett el, hogy a központi hivatal személyzete az anyagi nehézségekre tekintettel jogainak fenntartása mellett késznek nyilatkozott ebben az esztendőben hivatali kötelességének maradéktalan elvégzésére azért az ellenszolgáltatásért, melyet az egyházkerületi közgyűlés 18—1927. sz. határozatának g) pontjában körülírt, minélfogva az egyházkerület közönségére újabb teher és áldozat nem hárul. Tudomásul veszi végül azt is, hogy Püspök úr mindjárt az év első hónapjában kellőképpen megindokolt és okmányolt kérvényben a vallás- és közoktatásügyi minisztériumhoz előterjesztéssel élt a központi hivatal részére éveken át zavartalanul folyósított államsegélynek utólagos folyósítása, valamint az egyházkerület törvényes elismerése iránt és felterjesztését az Országos Magyar Párt Elnökségéhez is megküldte közbelépés és az ügynek figyelemmel kísérése végett s az előterjesztésre vonatkozólag az egyházkerület bukaresti képviselője azt a jelentést intézte hozzá, hogy a miniszter ez előterjesztést javaslattétel végett egyik előkelő tisztviselőjének kiadta és a reparációnak reménye fennforog. Mindezekre tekintettel az 1931. évre megállapított költségelőirányzatot ezen év tartamára minden módosítás nélkül továbbra is fenntartja.

Közgyűlésünk a nagybányai egyházmegyének a folyó évi költségelőirányzathoz kapcsolódó javaslatát részint azért, mert elkésletten érkezett, részint azért, mert ezek a javaslatok az egyházkerület egész életét

oly mélyen érintik, hogy nagy körültekintést igénylő megfontolás nélkül érdemi tárgyalás alá nem veheti, hanem dr Nagy Sándor e. m. gondnok indítványa folytán a pénzügyi bizottságnak — melyet ad hoc Széll György esperes, Telegdy József, Pappszász Lajos e. m. gondnok és Kölcsey Ferenc tanácsbíróval kiegészít, — azzal adja ki, hogy az 1932. évre készítendő költségelőirányzat tárgyalásával kapcsolatban a szóbanforgó javaslatokat is vizsgálja és tárgyalja meg s jelentését ide terjessze fel.

A nagybányai egyházmegyei javaslat 2. pontját, amennyiben az a nyugdíjintézetet érdekli, megfelelő véleményezés végett a Nyugdíjintézet Végrehajtó Bizottságnak kiadja.

Az egyházkerületi közgyűlés kimondja, hogy az egyházkerületi közgyűlés jegyzőkönyvét fontos okokból tovább is kiadja, annak szükségességét minden vitán felül állónak felül tekinti.

34. szám. Az egyházkerületi közgyűlés a pénzügyi szak. bizottság javaslata alapján figyelemmel a 28—1930. sz. egyházker. határozatra,

tudomásul veszi, hogy a kolozsvári theologiai fakultás javára 50,000 Lei megküldetett és a még esedékes 50.000 Lei megküldésére az Elnökséget felhatalmazza.

35. szám. Az egyházkerületi közgyűlés a pénzügyi-bizottság jelentése alapján a „Református Árvaházi Képes Naptár“ 1931. évi számadását 140,759 Lei 50 b. bevétellel és 97,254 Lei kiadással, tehát 43,505 Lei 50 bani tiszta maradvánnyal

elfogadja és hozzájárul ahhoz, hogy ezen tiszta maradványból Csernák Béla egyházkerületi főjegyző részére, aki a

Képesnaplót öt éven át szerkesztette, öt évi munkájáért 10,000 Lei fizeteletdíj megállapították, a fennmaradó 33,505 Lei 50 bani pedig 75 %-ban a nagyváradi Lorántffy Zsuzsanna protestáns egyesületnek, 25 %-ban az egyházkerületi pénztárnak kifizeltessék és pedig a fenti arányban az elsőnek 25,128, az utóbbinak 8377 Lei 50 bani.

A számadásban foglalt egyéb jelentést az egyházkerületi közgyűlés tudomásul veszi.

36. szám. A Nyugdíj és Özvegy-Árva Gyámintézet Végrehajtó-Bizottsága beterjeszti a Nyugdíj és Özvegy-Árva Gyámintézet 1930. évi számadását, amelyet 1931 április 30-án tartott ülésében megvizsgált. A Végrehajtó-Bizottság jelentését és javaslatait a következőkben foglalta össze :

Az 1929 évről áthozott tőke egyenlege	4,462.324
Bevételeztetett az elmúlt év folyamán :	
1. Tagdíjakból --- --- ---	2 076,553
2. Nyugdíjas tagok tagdíj visszatérítéséből --- --- ---	272,608
3. Belépési járulékokból --- ---	66,620
4. Fenntartói járulékból --- ---	153 824
5. Perselypénzekből --- --- ---	13,638
6 Kamatokból --- --- ---	476,251
7. Foncieratól --- --- ---	50,000
Folyó évi bevétel:	3 109,494
Bevételi főösszeg:	7.571,818

Kiadatott az 1930. év folyamán :

a) Személyi

1. Lelkészek és özvegyek nyugdíjára	958,497
2. Özvegyi és árvasegélyek --- ---	470,500
3. Neveltetési segélyek --- --- ---	8,500
4 Temetkezési segélyek --- ---	16,000
	1.453,497

b) Dologi			
1. Nyomtatványokra	---	7,560	
2. Tőkekamat adóra	---	13,677	
3. Tőkekamat kezelésért	---	62,000	83,237
			<u>Kiadási főösszeg: 1.536,734 1.536,734</u>
Tőke egyenleg 1930 december 31-én: 6.035,084			
Egybevetés:			
1929 december 31-iki tőke	---	---	<u>4.462,324</u>
Tőkeszaporulat az 1930. év folyamán:			1.572,760
A vagyon elhelyezése:			
Kölcsönökben	---	---	1.998.000
Pénzintézeteknél	---	---	<u>4.037,084</u>
			Összesen: 6.035,084

A zárszámadás bevételi és kiadási tételei az előirányzott költségvetés keretében maradtak. Illetményeit minden nyugdíjas lelkész és özvegy megkapta kivéve özv. Szabolcska Mihálynét, akinek a múlt évről temetési költség és gyámdíj címen 15,500 lei fizetendő ki.

Zárlatkor fenntartói járulék címen tartoztak: Karánsebes 500, Hegyközszáldobágy 1000, Jákóhodos 500, Paptamási 1000, Csomaköz 1000 és Borosjenő 1500 leiel. E címen hátralék 5.500 lei.

A jogositott tagok belépési járulék címen 150,256 leiel, tagsági díj címen 109,938 leiel tartoztak. A jogositott tagok az elmúlt év folyamán több ízben felhivattak az esedékes tagdíjak befizetésére.

A Nyugdíjintézet taglétszámában az elmúlt év folyamán a következő változások fordultak elő:

Kötelezett tagok száma 1929 december 31-én volt 195, beiratkozott új tag az elmúlt év folyamán 10, összesen 205 Tagsága megszűnt: elhalálozás folytán 1, nyugdíjazás folytán 1, összesen 2 tagnak, úgy, hogy a kötelezett tagok száma 1930 december 31-én: 203

Jogosított tagok száma 1929 december 31-én volt 25, beiratkozott új tag az év folyamán 19, összesen 44. Tagsága megszűnt: elhalálozás folytán 1, nyugdíjazás folytán 1 tagnak, töröltetett 17, ezek szerint 19 tagnak, úgy, hogy a jogositott tagok száma 1930 december 31-én 25.

Összes tagok száma 1930 december 31-én 228.

Kötelezett tagok közül elhalt dr Bodnár Gábor jákóhodosi lelkész.

Kötelezett tagok közül nyugdíjaztatott s az év folyamán el is halálozott Turóczy Gyula magyarcsékei lelkész.

Jogosított tagok közül töröltetett: Tóth Kálmán szamoskrassói, Szelics Ilona m. szigeti, Ladányi Ilona szamoskrassói, Kiss Béla paptamási, Hordó József valkányi, Bujdosó Lajos hegyközszáldobágyi, Bátor József érkörtvélyesi, Karikás Sándor szatmári, Ladányi Károly szatmári, Czirják Ferenc börvelyi, Lázár Mártonné és Matkó Mária nagyváradi, Szentesi Elek, Medgyesi Gyula, Seress László, Mikó Pál és özv. Szatmáry Istvánné szalontai tanítók.

Nyugdíjban részesültek száma 1929 december 31 én 19, 1930 december 31-én 21, e szerint a nyugdíjasok száma emelkedett 2 taggal.

Árvasegélyben részesültek száma 1929 december 31 én 9, 1930 december 31 én 11, e szerint árvasegélyben részesültek száma emelkedett 2 taggal.

Temetési segély kifizettetett kettő esetben, összesen 16.000 lei.

Segélyben részesült tagok száma 1929 december 31-én: özvegyek száma 36, lelkészek száma 2, árvák száma 6, összesen 44. Az 1930. év folyamán elhalálozott segélyezett: özv. Ujlaky Gáborné Nagykároly, özv. Bihari Istvánné Borossebes, özv. Győry Lászlóné Szatmár és Dömény Zsófia Nagyvárad. 1930 december 31 én a segélyezettetek száma: lelkészözvegyek 33, lelkészek 2, árvák 5, összesen 40.

A Végrehajtó-bizottság megállapítja, hogy a Nyugdíj- és Özvegy-Árva-Gyámintézet adatai az előirányzott költségvetési keretek között mozogtak.

Az elmúlt évi tökefelesleg bár túlhaladta a költségvetés szerint előirányzott felesleget, ez azonban a jogosított tagok tagdíj-befizetésének tudható be és így a Nyugdíjintézet alapszabályszerinti kötelezettsége is erősen megnövekedett.

A Nyugdíjintézet létérdeke egyenesen megkívánja a továbbfejlesztést talán még fokozottabb mértékben mint eddig, mert egyházkerületünk Nyugdíjintézete aránylag alatta áll más, hasonló célokat szolgáló egyházi intézménynek. Ez érthető is, mert az intézet erőteljes működése mind-

össze 3 évre vezethető vissza, ez idő alatt pedig nem lehetett az előző években elmaradt vagy nagyon is szerény keretek között mozgó alapozási munkát behozni. Például az 1928 ik év végén az Erdélyi Egyházkerület Nyugdíjintézete 34000.000 tőkével rendelkezett, bár rendes és segédlelkészeinek száma 562. A magyar Unitárius egyház Nyugdíjintézetének tőkéje ugyanakkor 11.500.000 lei, noha lelkészeinek száma 116. Végül a zsinatpresbiteri ág. hitv. evang. egyházkerület segélyző-intézete 1000.000 lei tőkét tüntet fel, bár lelkészeinek száma 25. Egyházkerületünk Nyugdíjintézete 1928. év végén mindössze 2.850.000 leiel rendelkezett, jóllehet, tagjainak száma 215 volt.

A Végrehajtó Bizottság jelenti, hogy az egyházközségeknek a kölcsönöket mindig a szabályszerű egyházhatósági határozatok alapján, de betáblázás nélkül folyósította, telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirat kiállításának kötelezettsége mellett, hogy veszély esetében a betáblázás fogantatható legyen.

Az egyházkerületi számvevő jelenti, hogy a Nyugdíjintézet számadását minden tekintetben rendben, minden tételét okmányoltnak, igazoltnak találta és azt elfogadásra ajánlja.

A Végrehajtó-Bizottság az Egyházkerület Nyugdíj- és Özvegy-Árva Gyámintézetének 1930. évi számadását magass megvizsgálván, az Egyházkerületi Közgyűlésnek javasolja, hogy

1. a Nyugdíj és Özvegy-Árva Gyámintézet 1930. évi számadását vegye tudomásul, hagyja jóvá és Kovács József egyházkerületi pénztárosnak a felmentést a szokásos óvások mellett adja meg,

2. utasítsa a fenntartói járulékokkal hátralékos egyházközségeket, valamint a tagdíjakkal hátralékos jogosított tagokat, hogy hátralékaikat haladéktalanul fizessék be, a késedelmes egyházközségekkel szemben az esperesek a törvény szigorával járjanak el, míg a késedelmes, vagy nemfizető jogosított tagokkal szemben az Alapszabály 5. §-a alkalmaztassék,

3. adjon felhatalmazást a Végrehajtó Bizottságnak, hogy az Intézet tőkéjének egy bizonyos részét megfelelő jövedelmű ingatlan (ház) vételére fordítsa.

Közygylésünk a Végrehajtó-Bizottság jelentése és javaslatá alapján

1. a Nyugdij Özvegy és Árva Gyámintézel 1930. évi számadását tudomásul veszi, jóvähagyja és Kovács József egyházker. pénztárosnak a felmentést a szokásos óvások mellett megadja ;

2. Ulasítja a fenntartó járulékokkal hátralékos egyházközségeket, valamint a tagdijáikkal hátralékos jogosított tagokat, hogy hátralékaikat haladéktalanul befizessek ; az esperesek a késedelmes egyházközségekkel szemben a törvény szigorával járjanak el, a Végrehajtó-Bizottság pedig a késedelmes vagy nem fizető jogosított tagokkal szemben az Alapszabály 5. §-át alkalmazza.

3. Jóvähagyja a Végrehajtó-Bizottság eljárását a nyugdijintézettől kölcsönt vevő egyházközségekkel szemben, s felhatalmazza a Végrehajtó-Bizottságot, hogy az egyházközségeknek szabályszerű egyházhatósági engedélyek alapján megfelelő vagyoni biztosíték mellett betáblázás nélkül is folyósíthasson kölcsönt, — de mindig telekkönyvi bekelezésre alkalmas okirat kiállításának kötelezettsége mellett, hogy veszély esetében a betáblázás foganatosítható legyen.

4. Felhatalmazza a Végrehajtó-Bizottságot, hogy a Nyugdij és Özvegy-Árva Gyámintézel vagyonának egy bizonyos részét megfelelő jövedelmű ingatlan (pld. ház) vételére fordítsa.

5. Ulasítja a Végrehajtó-Bizottságot, hogy a nagybányai egyházmegye 24—1930. sz. határozatának 2. pontjában foglalt s Nyugdijintézetünkre vonatkozó indítványokat tegye beható vizsgálat és megfontolás tárgyává s azokra vonatkozó véleményes

javaslatát az őszi egyházkerületi közgyűlés elé terjessze.

37. szám. A Végrehajtó-Bizottság előterjeszti a Nyugdíj és Özvegy-Árva Gyámintézet 1931. évi költségvetését :

B e v é t e l :

1. Bruttó kongrua után 12 ^o / _o	---	---	---	1.818.337
2. Jogositott tagok tagdíja	---	---	---	187.530
3. Fenntartói járulékokból	---	---	---	119.500
4. Tagdíj visszatérítésből	---	---	---	184.646
5. Hátralékos belépési díjakból	---	---	---	151.000
6. Perselypénzekből	---	---	---	13.000
7. Két millió kölcsön után kamat	---	---	---	280.000
8. Négy millió betét után	---	---	---	280.000
9. Foncierától jutalék	---	---	---	50.000

Remélhető bevétel: 3 084,013

K i a d á s :

1. 1 lelkész nyugdíja	---	---	---	30.000
2. 1 tanárnő nyugdíja	---	---	---	60.000
3. 19 lelkészözvegy gyámdíja à 30.000	---	---	---	570.000
4. 2 Bede árva nyugdíja	---	---	---	30.000
5. Özv. Szabolcska Mihályné illetménye 1930 ról	---	---	---	7.500
6. Neveltetési segélyek	---	---	---	7.000
7. Özvegyi segélyek 34×12.000	---	---	---	408.000
8. 6 árva segélye	---	---	---	25.000
9. Temetkezési segélyre	---	---	---	24.000
10. Nyomtatványokra	---	---	---	10.000
11. Tőke kezelésért	---	---	---	62.000
				<u>1.233.500</u>

1931 ben nyugdíjazásra kerülő tagok

(Kalas István stb., özv. Bodnár

Gáborné) illetménye --- --- 171.400

Előre látható kiadás: 1.404,900 1.404,900

Remélhető tőkemaradvány: 1 679,113

Tudomásul szolgál,

38. szám. A Nyugdíj és Özvegy-Árva Gyámintézet Végrehajtó-Bizottsága jelenti, hogy a Nyugdíjintézet 1931. évi költségvetésében a következő lelkészeknek irányzott elő nyugdíjat: Nagy Lajos felsőbányai lelkésznek 1931. július 1-től (szolgálati éveinek száma 50), Sziky Ádám sárközi lelkésznek 1931. július 1-től (szolgálati éveinek száma 40) és Kalas István albisi lelkésznek 1931. október 1-től (szolgálati éveinek száma 46).

Tudomásul szolgál.

39. szám. A bánáti egyházmegye tanítói 1930. október 8-án tartott értekezletén kifejezésre jutott s a bánáti egyházmegye 96—1930. sz. határozatával felterjesztett azon kérés tárgyában, hogy a tanítók nyugdíj-járulékait egyházkerületünk az egyes egyházközségekkel vállaltassa el, a Végrehajtó-Bizottság javaslatára

közgyűlésünk kimondja, hogy ilyen kötelező határozatot nem hozhat, mert az egyházközségeket újabb teherrel sújtani lehetetlennek tartja.

40. szám. Felebbezése Szabó Endre volt kakszentmártoni lelkész, jelenleg debreceni lakos vallásánárnak a nyugdíjintézet végrehajtó-bizottsága által 25—1930. sz. a. hozott azon határozat ellen, amellyel a nyugdíjintézetbe befizetett járulécai visszafizetése tárgyában beadott kérvénye elutasított.

Egyházkerületi közgyűlés a nyugdíjintézet végrehajtó-bizottsága által idézett szám alatt hozott, a kérelmet elutasító határozatot indokainál fogva helyben hagyja.

41-a. szám. Báthory József érkörtvélyesi lakos tanító a nyugdíjintézeti tagok sorából való törlését 2000 lei befizetett járulékanak visszafizetését kérte azért, mert képtelen a járulékok fizetésére, mivel fizetése földjövedelem s terményből áll, azok értéke pedig nagyon alászállott, úgy hogy jövedelme a mindennapi szükségletet alig fedezi. A nyugdíj s özvegy-árva gyámintézet

végrehajtó bizottsága a kérelemnek annyiban helyt adott, hogy kérvényezőt a nyugdíjintézet tagjai közül törölte, a 2000 leit azonban az alapszabályok 5. §-ára hivatkozással, nem utalta vissza. Ez ellen a végzés ellen él felebbezéssel Báthory József.

Egyházkerületi közgyűlés a nyugdíj és özvegy-árva gyámintézet végrehajtó-bizottsága által hozott 27—1930. számú határozatot az alapszabályok 27. és 28. §-aira való hivatkozással, egyébként indokainál fogva helybenhagyja.

41-b. szám. Egyházkerületi közgyűlés a nyugdíj és özvegy-árva gyámintézet végrehajtó-bizottsága által 26—1930. szám alatt hozott határozatot megváltoztatja, megállapítja, hogy Czirják Ferenc börtvényi tanító a nyugdíjintézetnek tagja nem volt, az Erdélyi Egyházkerület által 1930 február hó 14-én felebbező befizetett járuléka címén megküldött 1464 leit az Erdélyi Egyházkerület nyugdíjintézetének visszaküldeni rendeli.

INDOKOLÁS:

Czirják Ferenc az erdélyi egyházkerület nyugdíjintézetének volt a tagja s mint ilyen, ott 1464 lei nyugdíjjárulékot fizetett be. Azután börtvényi tanítóvá választatott, egyházkerületünk kötelékébe lépett s befizetett járulékát az erdélyi egyházkerület kerületünknek megküldte. Nyugdíjintézetünk végrehajtóbizottsága 1—1930. szám alatt hozott határozatával 1923 január 1-től kezdődő hatállyal Czirják Ferencet a nyugdíjintézet jogosított tagjaként felvenni rendelte, ha nyilatkozik, hogy 100 vagy 50 % os tagként kíván-e belépni a nyugdíjintézetbe. Felebbező nem nyilatkozott, hanem 4467—193. számú kérvényében az erdélyi egyházkerület által megküldött járuléknak részére való kiutalását kérte. A nyugdíjintézet végrehajtóbizottsága ezt

a kérelmet a nyugdíjintézetből való kilépésnek tekintette, így intézte el, a befizetett 1464 leit az alapszabályok 5. §-ára való hivatkozással nem utalta ki felebbezőnek. Ez ellen a határozat ellen élt felebbezéssel Czirják Ferenc azt vitatva, hogy egyházkerületünk nyugdíjintézetének tagja sohasem volt, vele szemben a nyugdíjintézet alapszabályai nem alkalmazhatók.

Mivel Czirják Ferencnek a nyugdíjintézet tagjaként való felvétele feltételhez köttetett s ő a kikötött feltételt nem teljesítette, meg kellett állapítani, hogy Czirják Ferenc egyházkerületünk nyugdíjintézetének tagja sem volt s így abból ki sem léphetett, így vele szemben nyugdíjintézetünk alapszabályai nem is alkalmazhatók.

Tekintettel azonban arra, hogy a nyugdíjintézet alapszabályai 27. §-ának helyes értelmezése szerint az Erdélyi egyházkerület kebeléből egyházkerületünkbe jövő lelkész vagy tanító által ott befizetett s hozzánk átutalt nyugdíjjárulék felett nyugdíjintézetünk végrehajtóbizottsága csak akkor rendelkezhetik, ha az illető a mi nyugdíjintézetünk tagja lesz, ellenkező esetben a nyugdíjjárulék felett rendelkezni az erdélyi egyházkerület jogosult: felebbező által az erdélyi egyházkerület pénztárába befizetett s általa nyugdíjintézetünknek megküldött 1464 leit vissza kellett küldeni e határozatra való hivatkozással, az erdélyi egyházkerület nyugdíjintézetének.

41-c. szám. Felebbezése a nagykárolyi egyházmegye lelkészi egyesületének a nyugdíjintézet végrehajtó bizottságának 3—1930. számú határozata ellen, mellyel a nyugdíjintézet alapszabályainak 27. és 28. §-ai módosítása iránt előterjesztett kérelmét elutasította.

Egyházkerületi közgyűlés a felebbezést elutasítja részben amiatt, mert az el-

késelt, részben amiatt, mert e tárgyban az egyházkerületi közgyűlés 172—1930. szám. alatt már határozott.

42. szám. A közalapi missziói bizottság beterjeszti a közalapi pénztár 1930. évi számadását.

Tőke állag 1929 december hó 31-én	---	Lei	179,418.30
Befizettetett járulék és perselyéznz cimen	---	Lei	81,369.—
Befizettetett kamatok cimen	---	Lei	14,604.—
<u>Összesen :</u>			Lei 275,391.30

Missziói segélyekre kiadatott :

Bánát: Valkány	---	---	---	18,000
Karánsebes	---	---	---	10,000
Bégamonostor	---	---	---	8,000
Dunaszentilona Klopodia	---	---	---	6,000
Nagylak	---	---	---	10,000
Bihar: Váradless (P.ujlak)	---	---	---	3,840
Dernataros	---	---	---	2,000
Rév	---	---	---	1,000
Nagybányai egyházm. missziói körök	---	---	---	6,000
Nagybocskó	---	---	---	3,000
Nagykároly: Csomaköz	---	---	---	12,000
Nagyszalonta: M. Cséke	---	---	---	6,000
Szinte	---	---	---	3,000
<u>Összesen</u>				88,840 88,840.—

Egyenleg 1930 december 31-én 186,551.30

A Közalapi Bizottság megállapítja a számadások átvizsgálása során, hogy több egyházmegye pénztárnoka ismét bevételezte a közalapi számadásban az oda nem tartozó nagypénteki, szentháromságvasárnap, advent elsővasárnap perselypénzt. holott az egyházkerület világosan utasította a pénzkezelőket, hogy a közalapi pénzekhez ne keverjenek más természetű pénzeket, mert ezzel a számvevőség munkáját nehezítik meg.

Ugyancsak előfordult a múlt évben is, hogy egyes egyházak a közalapi járulékot és a perselypénzt közvetlenül az egyházkerületi pénztárba küldték be, holott a 46—1930. sz. egyházkerületi határozat világosan előírja, hogy

ezen a pénzek mindig az egyházmegyei közalapi pénztárba küldendők.

A Közalapi Missziói Bizottság megállapítja, hogy az 1930. év folyamán missziói segélyeket nem vettek fel Nagytarna 4000 Tenkeszéplak 2000 Lei

1. Közgyűlésünk a közalapi pénztár 1930. évi számadását jóváhagyja, Kovács József egyházker. pénztárnoknak a felmentvényt a szokásos óvások mellett megadja.

2. Felhatalmazza a közalapi pénztárt, hogy Nagytarnának és Tenkeszéplaknak 1930. évi missziói segélyét, amelyet ezek az egyházközségek a múlt év folyamán nem vettek fel, utólagosan kifizesse.

3. Felhívja az espereseket, hogy szigorúan ellenőrizzék, miszerint az egyházmegyei közalapi pénzkezelők a kiadott utasításokhoz alkalmazkodjanak s a közalapi pénzekhez más célokra szolgáló pénzeket ne vegyítsenek. Az egyházközségek pedig úgy az évi járulékokat, mint a perselypénzt ne az egyházkerületi pénztárba, hanem az egyházmegyei közalapi pénztárba küldjék be.

4. Az egyházmegyéknek ismétellen ajánlja, hogy tekintettel azokra a nagy érdekekre, amelyeket a közalapi missziói pénztár szolgál, az egyházközségeket járulékaik hiánytalan befizetésére utasítsák.

5. Sajnálattal állapítja meg, hogy a nagybányai és nagyszalontai egyházmegyék kivételével a többi egyházmegyéből aránylag nagyon kevés perselypénz folyt be a közalap javára. Épen azért felhívja az egyházmegyéket, hogy a közalapi perselypénzek emelésére minden lehető eszköz között megragadjanak.

43. szám. A Közalapi Bizottság javaslatára az egyházmegyék felterjesztése alapján az 1931. évi közalapi járulékok a következőkben állapítottak meg:

Egyházmegye	Hátralék	Késed. kamat	Előírás	Összesen
Bánáti	1,167	103	7,755	9,025
Bihari	6,309	321	18,338	24,968
Érmelléki	—	—	15,866	15,866
Nagybányai	8,331	428	16,396	25,155
Nagykárolyi	2,592	131	6,081	8,804
Nagyszalontai	—	—	17,865	17,865
Összesen:	18,399	983	82,301	101,683

Tudomásul szolgál.

44. szám. A Közalapi Bizottság a közalapi missziói pénztár 1931. évi költségvetését előterjesztvén, azt közgyűlésünk a következőkben állapítja meg:

Bevétel:	1. Az egyházmegyék járuléka	---	101,683
	2. Közalapi tőkekamat	---	9,000
	3. Perselypénzek	---	5,000
	Összesen:		115,683

Kiadás: Tőkésítésre a bevétel 25 %-a 29,000

Missziói segélyekre:

Bánát:	Valkány	12,000
	Karánsebes	10,000
	Bégamonostor	8,000
	Dunaszentilona	6,000
	Nagylak	5,000
Bihar:	Váradless	4,000
	Dernatataros	2,000
	Rév	1,000
Nagybánya:	Missziói körök	8,000
	Nagybocskó	3,000
	Nagytarna	4,000
Nagykároly:	Csomaköz	6,000
Nagyszalonta:	Magyarcséke	6,000
	Szinte	3,000
	Borosjenő	6,000
	Gyanta	2,000

Összesen: 86,000 86,000

Összes kiadás: 115,000 115,000

Költségvetési maradvány: 683

Közgyűlésünk a közalapi missziói pénzlár 1931. évi költségvetésének megállapításával kapcsolatban,

felhívja a bánáti egyházmegyét a Dunaszentilona gondozására legközelebbi közgyűléséből tegyen jelentést, addig is, míg ez a jelentés fölérkeznék, a bánáti esperes tegyen javaslatot Püspök úrnak arranézve, hogy ezen cseh nyelvű református egyházközség lelkigondozása miképen történjék.

Lippát a Baldácsy-alapítványból segíyezi.

45. szám. A bánáti, bihari, érmelléki, nagybányai, nagyszalontai egyházmegyék 1930. évi missziói jelentéseiket felterjesztik.

I. A bánáti egyházmegye :

I. Karánsebesi kör Lelkészi állása 1930 végén tölletett be és így a lelkészi szolgálatokat meghatalmazás folytán Káden József evangélikus lelkész végezte, aki időnként saját templomában magyar nyelvű istentiszteleteket tartott. Beszolgáló és felügyelő lelkész Szombati-Szabó István lugosi ref. lelkész volt, aki a karánsebesi egyház adminisztrációját és az egész missziói körben a missziói munkát végezte. Működési köre kiterjedt Karánsebesen és a hozzátartozó Ujkaránsebes és Balta sarata. Gyártelepeken kívül a karánsebesi, temesi, orsovai és teregovai járásokra, összesen 110 községgel. Lélekszám az anyaegyházban 313, a szórványokban 233, Orsova fiókegyházban pedig 86, összesen 632 lélek.

Beszolgáló lelkész 17 missziói utat tett, 32 szolgálatban töltött nappal. Istentiszteletet tartott 13, urvacsorát osztott 9 alkalommal, mely alkalmakkor 72 férfi és 69 nő összesen 141 ref. hívő vett urvacsorát. Betegeknek urvacsorát osztott 4 esetben Keresztelt 4, temetett 2 esetben, Konfirmált 1 fiut és 2 leányt. Ellenőrizte vagy irányította a hitoktatást Karánsebesen, Ruszkicán és Orsován. Gyűlést

tartott 12 izben. Meglátogatott 78 családot. Iratterjeszése során elhelyezett 4 bibliát, 6 zsoltárt és 60 példány egyéb vallásos iratot. A 17 missziói ut költsége 6674 Lei volt.

Missziói központnak sem tempoma, sem paróchiája nincs. 1930. évi bevételének összege 18,313 lei és 25 bani, kiadása 16,908 lei, pénztári maradványa 1405 lei és 25 bani. Az anyaegyházban befolyt adatok összege 10,540 lei, adományok és perselypénzek összege 1114 lei volt.

2. *Bégamonostori kör.* Lelkészi állása csak most töltött be és így az egész 1930 év folyamán üresedésben volt. Beszolgáló lelkésze Tőkés Gyula bunyaszekszárdi lévita-lelkész. Működési köre kiterjedt Bégamonostor anyaegyházra, Kisszécsény, Facsád és Bethlenháza szórványokra. Lélekszám az anyaegyházban 230, Kisszécsényben 66, Facsádon 72 Bethlenházán 12. Az anyaegyház távolsága a beszolgáló lelkész lakhelyétől 13 km., szórványoké a központtól újabb 8—11 km s ezért a szórványok meglátogatása sokszor akadályokba ütközött. Vagyona templommal és papilakkal csak az anyaegyháznak van s az is államkincstári tulajdon és a birtokviszonyok az agrárreform miatt még ma is rendezetlenek. A hivek az anyaegyházban rendszeresen adóznak. Bevétel volt 16 471 lei és 50 bani, kiadás 8183 lei és 25 bani maradvány 8288 lei és 25 bani. Ez akként állott elő, hogy a hivek az új lelkész beköltözésére kétszeres egyházi adó fizetését vállalták s mert az új lelkész csak folyó évben foglalta el állását, azért a maradvány olyan jelentékeny. Van még az egyháznak 20,648 leit kitevő harangalapja és 3602 kgr buzából álló takarékmagtárja. A szórványokban sem adó, sem vagyon nincs.

Beszolgáló lelkész az anyaegyházban tartott 20 istentiszteletet, négyszeri urvacsoaraosztással. Vallást tanított 25 alkalommal, keresztelt 5 esetben, temetett 3 izben, esketett 2 izben és konfirmált 3 növendéket. Facsádon 8 izben hitoktatást végzett, Kisszécsényben 2 izben istentiszteletet tartott, egyszer urvacsorát osztott és kétszer temetett. Rajta kívül az igazfalvai lelkész is végzett missziói munkákat, mert közelebb esik a szórványokhoz. Iratterjesztésben elhelyezett beszolgáló lelkész 3 ujszövetséget és 25 egyéb vallásos iratot. Missziói segélye évi 8000 lei volt s miután

a lelkeszi állás betöltetett, a missziói kör gondozását az 1931-ik évre Tóth Áron vette át.

3. *Bunyaszekszárdi kör.* Gondozója Tőkés Gyula lévita-lelkész. Működési köre kiterjed a marosi járás összes községeire és azon községekre, amelyek a facsádi járásból nem Bégamonostorhoz tartoznak. Némely község 50 km.nél is távolabbra fekszik a központtól és így meg sem látogatható. A közelebbi marosmenti községek lakói nagyrészen Bunyaszekszárdtól származtak és még ma is többször hazalátogatnak, sőt gyermekeiket is az ottani magyarnyelvű állami iskolába járatják. Némi egyházi adót is fizetnek a központnak. Meglátogatta Marosberkes, Bulcs, Kápolnás, Vörösmart községeket, elhelyezett 3 vallásos iratot és 5 példányban járt a Harangszó. Keresztelt egyszer. Reméli, hogy a bégamonostori körtől felszabadulva, több időt fordíthat saját missziói körének gondozására.

4. *Nagylaki kör.* Gondozója Hegyi Károly lelkész. Körébe tartozik a pécskai társegyház, hol a lelkész az összes teendőket végezte, istentiszteleteket tartott, hiveket látogatott gyűléseket vezetett és iratterjesztést végzett. Pécskán rendszeres egyházi adó van, melyből mintegy 6000 lei folyik be. A hivek száma több mint 200 lélek, de ingatlanvagyon nincs. Lelkész panaszolja, hogy pécskai utjai rendkívül fáradságosak és így havonként csak egyszer jelenhetik meg a társegyházban.

5. *Valkányi kör.* Gondozója Kun Zoltán valkányi lévita-lelkész. Jelenti, hogy összeállította azoknak a községeknek a névsorát, ahol reformátusok élnek. Könnyebb áttekinthetőség szempontjából ezek a községek három csoportra oszthatók: 1. Óbéba, Pusztakeresztur, Porgány, Keglevics-háza, Bolgártelep, Óscsanád. Ezek mindenikében 5—15 református család található. Óbébán az ottani másodjegyző, aki református ember, segítségére volt a reformátusok összegyűjtésének.

Második körzet: Kisteremi Nagyteremi, Komlós és Zsombolya. Itt a családok összeírásában Gyüge Imre volt segítségére.

A harmadik körzet: Bessenyő, Nagyősz, Lovrin, Perjámos. Perjámoson Korell Mihály buzgólkodik a reformátusok összegyűjtésében; Bessenyőn pedig egy esketés adott

alkalmat arra, hogy 12 családból álló gyülekezet hallgathatta Isten ígését.

Nagyszentmiklóson minden hó második vasárnapján tartatott istentisztelet, melyek átlagos látogatottsága 40—50 között váltakozik. Nagyszentmiklóson hetenként 2 izben van vallástanítás, melynek költségeit részben az egyház részben a lelkész fedezi. Az istentisztelet az állami iskola helyiségében tartatik, hol az igazgató előzékenységéből alkalmas és fűtött terem áll rendelkezésre.

Elhelyezett 13 drb énekeskönyvet. Istentiszteletet tartott még Perjámoson két izben; Bessenyőn családokat látogatott, valamint Óbébán és Csanádon is

6. *Klopódiai kör.* Gondozója Streleczy Sándor klopódiai lelkész. Működési köre a központon kívül kiterjed a dettai járás összes községeire. Négy missziói utat tett s ezek folyamán keresztelt 6 gyermeket, te. netelt 2 izben, esketett 4 párt, gyermekek részére szeretetvendégséget tartott 2 izben, vasárnapi iskolai ünnepséget szintén két izben. Úrva-csorát osztott 206 léleknek. Perselypénz volt 2740 lei. Vagyona csak az anyaegyháznak van iratterjesztése során elhelyezett 3 drb. bibliát és minlegy 300 drb más vallásos iratot.

7. *Dunaszentilonai kör.* Kiterjed az anyaegyházon kívül a moldovai járásban fekvő községek csekélyszámu reformátusaira. Lélekszám így is 400 körül mozog. Lelkészi állás üres. Beszolgálója Streleczy Sándor klopódiai lelkész, ki gyenge egészsége miatt csak néhány missziói utat tehetett. Ezek folyamán családokat látogatott, intézte az anyaegyház adminisztrációs ügyeit, istentiszteleteket tartott, úrva-csorát osztott, keresztelt 6 gyermeket, vezetett vasárnapi iskolát és nőszövetségi összejövetelt s gondot fordított az iratterjesztésre is. Munkájában segítségére volt Kyska Péter, ki Dunaszentilonán felhatalmazás alapján végzi a nem szakramentális lelkészi teendőket s értékes munkát fejt ki, vallástanítás és az ifjuság nevelése körül, melyért Püspök úr elismerő levelet intézett hozzá. Nagyon sajnálatos, hogy a dunaszentilonaiak merev ellenállása miatt nem volt betölthető a lelkészi állás Pálffy István lelkésszel, ki ott megjelent, de a hivek kifogásolták azon a címen, hogy nem tud csehül, bár ígérte, hogy a nyelvet közönlük elsajátítja.

8. *Resicai kör.* Legfontosabb pontja Boksánbánya, hol

Keresztes József resicai lelkész rendszeres vallástanitást végzett 18 református növendék részére. Minden hónap utolsó vasárnapján istentiszteletet tartott s ünnepeken urvacsoraosztást is. Folyamatban van a boksánbányai reformátusok fokozottabb összegyűjtése, amit a mai nehéz gazdasági helyzet késleltett. Igyekezett a többi szórványt is meglátogatni, de erre a nagy távolságok miatt, kevésszer nyílt alkalom.

9. Füzési kör. Gondozója Jancsó Vilmos lévita-lelkész. Gondozása alatt állottak a következő missziói pontok: Krassófüzes 45 család 93 lélekkel mint központ, Románboksán 30 család 70 lélekkel, Királykegye 38 család 200 lélekkel. Füzesen és Oravicán minden nagy ünnepen és minden hónapban istentiszteletet tartott, rendszeres vallástanitást végzett, vasárnapi iskolát vezetett és konfirmációra is előkészítette a növendékeket. Több ízben megfordult Zsidovinban és Királykegyén is s egész lelkészi működése tulajdonképpen missziói munkásság, mely költséges és fáradtságos, de amelyet örömmel és szeretettel végez.

10. Kisperegi kör. Gondozója Szondy Géza kisperegi lelkész ki segédlelkészével 13 ízben jelent meg Németperegen és végezte mindazokat a lelkészi teendőket, amelyeket a leányegyházban működő tanító nem végezhetett.

11. Lippai kör. Gondozója Pálur István lippai lelkész, ki 4 ízben tartott istentiszteletet urvacsoraosztással együtt Soborsinban, keresztelt 2 ízben s temetett ugyancsak kétszer. Nagyobb arányú missziói munkát azért nem fejthetett ki, mert erre hiányzik az anyagi fedezet, melyet már több ízben kérelmezett, de mindedig sikertelenül.

12. Szigetfalui kör. Gondozója Bodnár László szigetfalui lelkész. Legfontosabb missziói pont Gátalja fiókegyház, hol minden vasárnap és ünnepnapon istentiszteletet tart és rendszeres vallástanitást végez. Istentiszteleti helyiségül Kiss Sándor egyháztág egy szobáját engedte át jutányos áron. Nőszövetség is alakult. Temetett két ízben. Remélve van, hogy a gátaljai fiókegyház 16 hold agrárföldhöz jut. Panaszolja, hogy semmi kerületi támogatásban nem részesül és hiányát érzi vallásos iratoknak, melyeket szeretne ingyen juttatni az idegen fajú és vallású népek között élő reformátusok kezébe.

13. Bodófalvai kör. Gondozója Szőlősi Imre lelkész, ki

Vásároson minden hó első vasárnapján és ünnepeken tart istentiszteletet, hat ízben urvacsoraosztással, mely alkalmakkor 148 an urvacsoráztak Keresztelt 6 gyermeket, esketett két ízben s temetett kétszer. Vallástanítást végzett hetenként egyszer s ehhez fuvart a fiókegyház adott A vásárosi egyház vagyona közpénz árnál 13010 lei, egyházfenntartási alapnál 9359 lei, harangalpnál 3295 lei. 91 adózó 9460 leit fizetett, a lélekszám ma még pontosan nem állapítható meg.

14. *Csávosi kör.* Gondozója Imre Árpád lelkész. Működési köre 29 községre terjed, konfirmált 1 növendéket, temetett 1 ízben, családokat látogatott Fényen, Gádon és Bánlakon.

15. *Lugosi kör.* Gondozója Szombati Szabó István lelkész, fontosabb missziói pont Nadrág, hol sok igazfalvi illetőségű gyári munkás van, kiknek megszervezését tervbe vette, de a karánsebesi körrel való nagy elfoglaltsága miatt meg nem valósíthatta.

16. *Temesvári kör.* Gondozója Szabolcska László dr. temesvári lelkész. Működési köre kiterjed a központi, rékási, vingai járásokra, de panaszolja, hogy az anyaegyházban való nagymérvű lekötöttség miatt missziói munkát csak a Temesvár szomszédságában levő Kende és Bessenyei telepeken végezhetett a segédlelkészekkel együtt, de ezen a helyeken egész évben és megszakítás nélkül. Esketett 3 ízben, keresztelt 10 esetben s temetett 3 ízben, Kende és Bessenyei telepen esketett 3 szor, keresztelt 13 szor s temetett 7 alkalommal. Minden hónap első vasárnapján istentisztelet volt az állami iskola egyik termében, melyet a hivek minden alkalommal megtöltöttek. Résztvettek a munkában a temesvári ifjúsági egyesület tagjai is, többször vallásos ünnepélyeket rendeztek, aminek eredményeképpen megalakult a kendetelepi református ifjúsági egyesület is, mely nemcsak a lelki munkából, hanem az anyagi fellendítésből is kiveszi részét. A létesítendő imaház céljaira 12000 Lei gyűlt be és a fiókegyház szervezésének munkálatai biztatólag haladnak előre. Rendszeres vallásoktatás folyt és vasárnapi iskola szerveztetett. Kéri lelkész a kendetelepi egyház anyásításának mielőbbi keresztülvitelét, mert ezt indokoltá teszi egyfelől az 500 at meghaladó lélekszám, másfelől pedig az a körülmény, hogy a temesvári egyház

nem képes ellátni ennek a népes új alakulatnak lelkesi munkáját is.

Igazfalva, Szapáryfalva, Mosnica, Szemlak, Ujszen'és és Végvár tulajdonképpen nem missziói jellegű egyházak és missziói szóránymunkát csak annyiban végeztek, amennyiben lelkesi szolgálatra kérettek föl, amit minden esetben készséggel vállaltak.

Egyházmegyei közgyűlés a missziói bizottság által felülvizsgált missziói jelentést elfogadta, kerületi közgyűléshez felterjeszti és ismételten kéri annak támogatását egyfelől a lippai missziói egyházat illetőleg, másfelől pedig a szendetelepi anyaegyház megszervezését illetőleg.

II. A bihari egyházmegye:

1 Tataros-dernai missziói kör: Körlelkész Kádár Miklós pusztajlaki lelkész. Működési köre kiterjed: Tataros, Derna, Kistótfalu, Nagytótfalu, Hagymádfalva, Bogdánzóvárhegy, Varaszó tanya, Sástelek, Kövesegyháza szóránnyokra, melyek a központtól 18–26 km. távolságra fekszenek. Körlelkész a missziói körben 14 alkalommal jelent meg, mikor is 12 esetben istentiszteletet tartott ugyanakkor 4 esetben urvacsorát osztott, mindannyiszor híveket látogatott, 8 alkalommal vallást tanított, 1 szer temetett, központban 2 gyermeket keresztelt, 2 párt esketett. A szóránnyban 240 ref. lélek lakik. Az egész missziói körnek Kövesegyháza a központja mert a körlelkész minden kiszállás alkalmával délelőtt délután istentiszteletet tartott, míg az istentiszteletek közti időt ének-, vallástanítás és konfirmációi oktatásra használta fel s 4 gyermeket konfirmált is. Számárnyukhoz mértén az istentiszteleteket a hívek szép számmal s buzgón látogatják. Körlelkész kiszállásai alkalmával kiosztott 10 vallásos iratot. Kövesegyházán Balogh József imaház, illetőleg templomépítés céljára 208 négyszögöl telket adományozott. A kerülettől kapott 2000 lei, a kiszállások fuvarköltégeit is alig fedezi.

2 Révi missziói kör: Körlelkész Kucár Andor révi lelkész. Működési köre kiterjed Gálosháza, Szászfalva, Rikosd, Doborcsány, Bertény, Vársonkolyos, Erdődámos, Csarnóháza, Remetelórév, Nagybáród, Kisbáród, Báródbeznye, Barátka, Bánlaka, Körösfeketető, Királyhágó és Köröstopa

szórványokra melyek a központtól 4–32 km. távolságra fekszenek Körlelkész a szórványokban 16 alkalommal jelent meg, mikor is 13 esetben hiveket látogatott, ugyanakkor 4 helyen vallást tanított, egyszer betegnek urvacsorát vitt, 2 izben temetett, 2 gyermeket központban keresztelt. A szórványban lakó hivek száma 85, kiket látogatásai alkalmával vallásukhoz, fajukhoz való ragaszkodásra buzdított. Körlelkész látogatásai alkalmával kiosztott 3 drb naptárt és 16 drb vallásos iratot. A kiszállás költségeit, valamint a kiosztott vallásos olvasmányok árát a kerülettől kapott 1000 lei missziói segély fedezi.

3. *Váradlessi missziói kör*: Körlelkész Hodor István váradlessi lelkész, kinek működési köre kiterjed a központon kívül Apáti, Cséffa, Gyapju, Inánd, Kisürögd, Nagyürögd, Nyárszeg, Szentmiklós, Székelytelek, Pósa, Sályi, Bikács, Rojt szórványokra, melyek a központtól 3–12 km. távolságra fekszenek. Körlelkész a missziói körben 48 alkalommal jelent meg, mikor is 41 esetben hiveket látogatott, ugyanakkor 34 tanköteles gyermeknek 10 esetben vallást tanított, 3-szor istentiszteletet tartott, ugyanakkor 2 izben urvacsorát osztott, 4 izben temetett, központban 6 gyermeket keresztelt, 2 párt megesketett. A körzetéhez tartozó valamennyi hívét látogatásai alkalmával felkereste, őket vallásukhoz való ragaszkodásra s a központban tartott istentiszteletek látogatására serkentette. A szórványokban lakó református hivek száma 349, kikre szegénységük miatt egyházi adó nem vehető ki s így a missziói körnek semminemű jövedelme nincs. Körlelkész látogatása alkalmával kiosztott 39 vallásos iratot. Kiszállási költségeit a kerülettől kapott 3840 lei segélyből fedezte.

III. Az érmelléki egyházmegye:

Berettyószéplak szórványai Almaszeg, Baromlak, Dólya, Feketeerdői üvegyár, Füves, Középes, Rózsás, Várviz. Lélekszám: 51. Konfirmált fi: 2. Szükséglete esetenként 300 lei fuvar költség.

Éradony. Filiája Érse lind. Lélekszám 120. Istentiszteletet tartott husvétkor és pünköstkor. Tankötelesek és iskolabjárók száma 5. Születések száma 5, meghalt 1, házasságot kötött 1. 21 km. távolság miatt rendszeres vallásoktatás lehetetlen. Szükséglet: legkevesebb 500 lei segély a fuvarokra.

Érábrány szórványai; Lüki, Dízser, B-Dédz, Szunyogd, B. Kohány, Széltalló, Ujbártfalva, Lélekszám 511. Téli hónapokban 2 háznál felváltva 2 hetenként Istentisztelet tartott. Lapokat füzeteket, könyveket osztott ki olvasás végett. Tankötelesek száma 20. Iskolába jár fi 12 nő 4, összesen 16. Lelkész 2 iskolában minden csütörtökön tanított vallást. Konfirmált fi 2, nő 3 összesen 5. Született fi 8, nő 5, összesen 13. Meghalt fi 3, nő 4, összesen 7. Házasságot kötött 4 pár. Szükséglet: 100 lei fuvarokra.

Magyarkéc szórványa: Genyéte Lélekszám 4. Ingyenes vallásos iratokkal látta el a hiveket.

Margitta szórványa: Bisztraterebes Lélekszáma: 44. Született: 1.

Szentjobb szórványai: Csokaly, Csalános, Hagymádfalva Lélekszám 30. A hivek az anyaegyház templomába járnak. Iskolakötelesek száma 3 kiket a tanító heti 3 órán tanított vallásra. Született 3, meghalt 2.

Tóti Szórvány: Bozsaj Cséhtelek Lélekszám 305. A hivek Tótiba járnak templomba. Tankötelesek és iskolába járók száma 16, akiket a lelkész tanított vallásra, mikor alkalma volt. Szükséglete: legkevesebb 1000 lei a fuvarokra.

Vedresábrány szórványai Érfancsika, Szentlázár. Lélekszám 12, akik az anyaegyház templomába járnak. Megh. 1.

Bályok szórványai Kozmaalmás, Szo'dobágy. Lélekszám 28. Bejárnak az anyaegyház templomába.

IV. A nagybányai egyházmegye:

I. Avasujvárosi missziói kör. Körlelkész Széll György avasujvárosi lelkész, esperes. Működési köre a központonkívül kiterjed: Avásfelsőfalu fiókegyház, Pallag, Ráksa, Kányaháza, Bikszád, Terep, Partólc, Komozsán, Ujfalu, Lekence, Bujánháza, Mózesfalu, Turvékonya, Lajosvölgy szórványokra.

A fiókegyházban 120, a szórványokban 44, összesen 164 a református hivek száma. A központ Avásfelsőfalu, hová hitfeleink istentiszteletre eljárnak Avasujvárostól 13 km-re fekszik.

Körlelkész missziói útjában rendes istentiszteletet tartott 5 alkalommal, 294 résztvevővel. Urvacserát osztott 3

izben a főünnepen 77 urvacsorázónak s egy betegnek a háznál Ezen kívül más felkért lelkészek is tartottak istentiszteleteket vasárnaponként, úgy hogy csaknem minden hónapban átlag véve volt egy egy istentisztelet. A vallás-tanítást az állami iskolában, valamint a kántori teendőket önként ajánlkozással Ölyüs Lajos nyugalmazott tanító végezte dicséretes buzgósággal.

A fiókegyház vagyona 68 960 Lei és 13,900 kor. hadi kölcsön Kivetett egyházi adó 7400, bevétel 21,309, kiadás 6161. Maradvány 14,708 Lei. Kegyes adomány 3395 Lei. Adósság 4000 Lei Vagyona imaházi telek.

Körlelkész missziói útjában kiosztott 10 drb Árvaházi Képes Naptárt, mint a kerület ajándékát.

Kiszállási költség 1880 Lei.

2. *Erdődi missziói kör.* Körlelkész Peleskey Sándor szatmárhegyi lelkész Működési köre kiterjed: Erdőd leányegyház, Szokond, Ivácskó, Réztelek, Alsó, Felső-, Közép-homoród, Nagymadarász, Oláhgyűrűs, Oláhmeddes szórványokra. A leányegyházban 210, a szórványokban 56, összesen 266 a reformátusok száma. Erdőd leányegyház a központtól 8, Oláhgyűrűs 14 km re fekszik. Körlelkész missziói útján istentiszteletet tartott 12 szer, keresztelt 6, esketett 2, temetett 4, urvacsorát osztott 6 alkalommal. Kiosztott 4 bibliát, 8 énekes könyvet, 6 vallástant s 12 egyéb hitelesítő olvasmányt, összesen 1410 Lei értékben, melyből visszafizettetett 1370 Lei Kiszállási költség 880 Lei. Erdődi leányegyház tőkepenze 37,966 Lei. 1930. évi bevétele 4927, kiadása 4870 Lei, Pénztári maradványa 57 L. Kegyes adomány 720 Lei Az egy évre kivetett egyházi adó 1600 Lei. Adósság nincs.

3. *Felsőbányai missziói kör.* Körlelkész Nagy Lajos felsőbányai lelkész. Működési köre: Kapnikbánya fiókegyházra terjed ki Körlelkész missziói útjában istentiszteletet tartott 1 izben, mikor urvacsorát is osztott. Kiosztott 2 énekes könyvet, 1 vallástant és 12 drb vallásos iratot 300 Lei értékben Kiszállási költség 550 Lei. Tőkepenze 2787 Lei. Perselypénz 420 Lei.

4. *Nagybányai missziói kör.* Körlelkész Szaplanczay Bertalan nagybányai lelkész. Működési köre: Erdőszáda leányegyház és Alsófernezely fiókegyházon kívül 11 szórványt foglal magába. A leány és fiókegyházban 101 a

reformátusok száma. Körlelkész missziói útján istentisztelet tartott 10 szer, urvacsorát osztott 6 alkalommal. Kiosztott 1 bibliát, 28 énekes könyvet, 210 hiteősítő olvasmányt, 3513 Lei értékben, melyből visszatérítettett 2320 Lei. Kiszállási költsége 4223 Lei Erdőszáda leányegyháznak van iskolája. 1930. évi bevétele 8699 Lei. 1930. évi kiadása 8592 Lei. Pénztári maradványa 107 Lei Kegyes adományok összege 4277 Lei. Az egy évi kivetett egyházi adó 4060 Lei. Tőkepénze 16,743 Lei, melyből 2275 Lei hadikölcsön. Alsófernezelynek szintén van imaháza. A vallást heti 1 órán Veres Ferenc nagybányai tanító tanította 1930. évi bevétele 15,037.50. 1930. évi kiadása 13,705.50 Lei. Pénztári maradvány 1332 Lei. Kegyes adományok összege 9834 Lei. Az egy évi kivetett egyházi adó 3320 Lei Adósága 9582 Lei.

5. Szamoskrassói missziói kör. Körlelkész Oláh Sándor szamoskrassói lelkész Működési köre kiterjed Alsóhomoród, Alsóhuta, Barlafalu, Borválaszt, Bükkszoldobágy, Felsőhomoród, Ivácskó, Középhomoród, Mogyorós, Pácáfalú, Pappikó, Résztelek, Szamosborhid, Szamoslippó, Szamosveresmart, Szelestyehuta és Szinfalu szórványokra, melyek a központtól 4—14 km.-re vannak 52 református lélekkel Körlelkész missziói útjában a családi látogatás rendszerét gyakorolta, az egyházhoz való kapcsolatot hangoztatva hivei előtt, minden alkalommal áhitatot, vagy bibliamagyarázatot is tartva velök. Az elmúlt évben 5 látogatást végzett, Kiosztott 2 vallástant, 19 hiteősítő iratot 400 Lei értékben, melyből visszatérítettett 225 Lei. Kiszállási költség 600 Lei.

Az egyházmegyei közgyűlés örömmel értesül arról a buzgó munkásságról, melyet missziói lelkészek szórványaik területén úgy az istentiszteletek megtartása, mint az egyes hivek és családok meglátogatásával kapcsolatban kifejtettek. E látogatások eredményeként könyveli el azt a szorosabb és melegebb érdeklődést és áldozatkészséget, mellyel a nagyobb távolságban lakó és nehéz anyagi gondok közt élő hiveink állandó érdeklődést és buzgóságot tanúsítanak úgy az istentiszteletek látogatása, valamint adományaiknak a nemes és istenes célokra való meghozatalában. E tények különösen jólesően hatnak az avasi és nagybányai missziói körzet munkásságát illetően,

mely utóbbinál ugy az egyházközség vezetősége és ifjusági köre, valamint a hivek egyeteme szeretetteljesen istápolja jócselekedetekben és áldozatkészségben határozódó munkásságával a szórványokban lakó egyháztagok életét. A missziói bizottságnak a missziói körlelkészek 1930. évi munkásságáról összeállított jelentését jóváhagyóan tudomásul veszi s azt a missziói lelkészek által adott jelentésekkel és utazási naplókkal együtt az egyházkerületi közgyűlésre felterjeszti.

V. A nagykárolyi egyházmegye

[Jelentése nem érkezett be]

VI. A nagyszalontai egyházmegye:

1. *Ágyai kör:* Körlelkész Fogarassy Bálint ágyai lelkész. Hozzátartozik Szinte fiókegyház, Szapáriliget és Kerülősz szórvány. Lélekszám 202. Miután az 1930. évre 3000 lei központi segílyt nyert többször látogathatta meg lelkész is a kört, vagyis 24 utat tett a szórványokban. Istentiszteletet tartott Szintén ötször, Szapáriligeten 4 szer amikor urvacsorát is osztott összesen 130 résztvevőnek. Keresztelt 8 gyermeket esketett 2 párt Temetett 3 férfit. Presbiteri gyűlést tartott Szintén 2 szer, Szapáriligeten azonban állandóan otthon tartózkodó férfiak hiányában nincs presbiterium. Kerülőszön a nagy távolság miatt és mivel az ottani hivek nagyobb részét cselédek, nem jelenhe'tett meg a felügyelő lelkész egész éven át. Legelőnyösebb a szinte hivek helyzete, mivel van presbiteriumuk, szép imaházuk s mellette 2 harangjuk s jelenleg özv. Soós Jánosné óvónő végzi igen szép eredménnyel, sőt felügyelő lelkész távollétében a hiveknek felolvasásokat is tart. Sajnos, hogy a kis fiókegyház alapjait, amelyek 8963 leit tesznek ki, az egyház saját céljaira felhasználta és visszafizetéséről a mai nehéz viszonyok között, felülről jövő segíly elnyerése nélkül most még beszélni sem lehet. A másik két szórvány helyzete már sokkal mostohább, de a szapáriligetiek az ágyai templomba is szorgalmasan bejárhatnak. Felügyelő lelkész még 1024 lei fedezetlen fuvarkölttség megtérítését s egyuttal azt is kéri, hogy mentsék fel a szórványok egyházkerületi terheinek a segílyből leendő fizetése alól.

2. *Magyarcsékei kör*: Körlelkész 1930 október 1-ig Nagy Zoltán belényesujlaki lelkész, a csékei lelkészi állás betöltése után pedig Versényi Sándor lelkész. Nagy Zoltán az ő háromnegyed évi működése alatt megjelent a mintegy 15 községet magábfoglaló 3 gócponton, úgymint Szombatágon, Dombbraván és Dobresten és Turóczy lelkész eltávozása után Magyarcsékén is 25-ször, ígét hirdetett 20 szor, urvacsorát osztott 11 esetben 154 urvacsorával, keresztelt 2-szer, esketett 1-szer, temetett 1-szer és több ízben presbiteri gyűlést tartott Csékén a lelkészválasztással kapcsolatosan. Az október 12-én munkába álló Versényi lelkész szép lendülettel végezte a missziói munkát, amennyiben körzetének hiveinél látogatásokat végzett, őket összeírta, családi lajstrom készítését kezdte meg, nyolc olyan kiszállást végzett, mikor prédikált, urvacsorát osztott és 1-szer temetett. A gócpontokon karácsonyi ünnepélyt tartott, ajándékokat osztogatott és feleségének segítségével a tankötelesek oktatásáról érdemlegesen gondoskodott. Megszervezte a Hollód venterij új gócpontot, ahol 22 református család van, azonban a rendszeres kiszállás a nagy távolság miatt nagy anyagi terheket jelentene a szórvány érdemes hiveinek, amit azok nem tudnak biztosítani s így a megindult lelki munka ez új missziói mezőn anyagi okok miatt megakadt. Missziói lelkész véteknek tartaná ezt a gócpontot veszendőbe hagyni s kéri az egyházmegye útján a kerületet, hogy 2000 leí évi segélyt utaljon ki részére az új missziói terület gondozhatása végett.

3. *Gyantai kör*: Körlelkész Arday Aladár gyantai lelkész. Körzetébe tartozik Kisháza filia 144 lélekkel, ahol előkönyörgő tanító van és Tenkeszéplak fiókegyház 91 lélekkel. Kisházán az előkönyörgő tartja rendszeresen az istentiszteletet, míg a körlelkész urvacsoraosztás vagy más lelkészi funkció esetén 9-szer ment át a leányegyházba, ahol 29-en vettek urvacsorát, 7 gyermeket keresztelt és 1-szer temetett. A tenkeszéplaki fiókegyháznál a gondnok töltötte be az előkönyörgői tisztet, aki a gyermekeket énekekre és vallásos ismeretekre oktatja. Lelkész itt is minden nagy ünnepen urvacsorát osztott összesen 64 egyháztagnak. Keresztelt egyszer és temetett egyszer. Összesen 10-szer jelent meg Széplakon és gondoskodott az Árva-házi Képes Naptár és a vallásos iratok szép példányszám-

ban való elhelyezéséről, sőt a fiókegyházban 2 ízben valóságos délutánt is tartott a gyantai szereplőkkel. Széplakot egyébként a gyantai kántor is két ízben meglátogatta ének- és vallástanítás céljából. Körlelkész kéri a segély állandósítását.

4. *Borosjenői kör*: Körlelkész Liszkay Kálmán helyettes lelkész. Hozzá tartozik 31 község mint szórvány és Bél mint fiókegyház összesen 250 lélekkel. Legélénkebb munka folyik Bélben és Selénden, amely helyeken kisebb méretű, de lehetőleg tornyos imaházat akarnak a hivek még ez évben tető alá hozni. Sajnos, hogy rendszeres vallásoktatást nehéz bevezetni az anyagi eszközök hiánya és a nagy távolság miatt. Körlelkész ígét hirdetett 19-szer, urvacsorát osztott 8-szor, keresztelt 6-szor és esketett 2-szer, temetett 3-szor. Három családlátogatást végzett, 8 vallásórát tartott és Bélben elvégezte a konfirmálást. Összesen 29 kiszállásról emlékezik meg a jelentés, amelynek költségeit vagy az anyaegyház fedezte, részben pedig Bél fiókegyház adott 500 leit és volt négy ingyen fuvar is. A hivek között szép lelki ébredés mutatkozik. De mivel itt is anyagi eszközök hiánya miatt sok missziói lehetőség elveszett, körlelkész tetemesebb segélyt kér a körzet református hiveinek megmentése végett.

5. *Borossebesi kör*: Körlelkész Szabó József sebesi lelkész. Köre 46 kilométer hosszú és 32 kilométer széles 33 politikai községgel és csak 109 lélekkel. Gondozásuk a szétszórtság miatt igen nagy nehézségbe ütközik, de körlelkész a jelentés szerint olykor személyesen vagy levélben érintkezik velük. Vallásukhoz ragaszkodó emberek, akik messziről is elzarándokolnak Borossebesbe, hogy legalább néhanapján hallhassák az ígét.

6. *Csermői kör*: Körlelkész Bitay Lóránt. Hozzá tartozik Seprős szórvány 30 lélekszámmal, ahol lelkész 4 ízben tartott az év folyamán istentiszteletet. Urvacsorát osztott 1 ízben, keresztelt 1 ízben, azonban a lelkesedés és anyagiak hiánya, ugyszintén a nagy távolság miatt lelkész nem tudott még intenzívebb munkát kezdeni.

7. *Erdőhegyi kör*. Körlelkész Bottyán Pál, Erdőhegy-kisjenői lelkész. A 126 lelket számláló tanyasiakból álló körzetet nagyobb anyagi áldozatok nélkül nem lehet felkarolni s még a halottak eltemetését is kénytelen átengedni

más vallású lelkésznek. Legalább 2000 Lei segély elnyerése nélkül itt érdemleges missziói munkát végezni nem lehet.

8. *Feketetőti kör.* Körlelkész Nánássy Dániel feketetőti lelkész. Szórványai Feketegőrös, Feketebátor és Talpas 46 lélekszámmal. Kiszállás történt hétszer 26 pásztori látogatással egybekötve, Talpason egy presbitertől kísérve. E helyen háromszor rendes istentiszteletet is tartott és egy ízben urvacsorát osztott. A gyermekeknek hittankönyveket szerzett be. Eladott a körzetben 22 naptárt, 11 Harangszót és traktátusokat osztott ki. Lelkész szolgálatát díjtalanul végezte s az anyaegyház 260 Lei fuvart adott.

9. *Kisnyégerfalvai kör.* Gondozza Saszet Győző nyégerfalvai lévita. Hozzá tartozik a 80 lelket számláló szedresi fatermelő telep, ahol minden második vasárnap rendes istentiszteletet és vasárnapi iskolai tanítást tart és minden csütörtök délután hittan óra van a ref növendékeknek.

10. *Nagyszalontai kör* Körlelkész Dohi Árpád szalontai lelkész, aki jelenti hogy egyszer végigjárta a 373 lelket számláló nagykiterjedésű missziói mezőt és rendkívül lélekemelőnek találta az emberemlékezet óta nem gondozott hivekkel való találkozást. Négy helyen tartott istentisztelet és igéri, hogy évenként legalább kétszer megismétli ezt az áldásos körutát.

11. *Pankotai kör.* Gondozója Kun Zoltán pankotai lelkész, aki a 122 lélekkel bíró világosi fiókegyház lelkiismeretes gondozásán kívül, miután a kiszállások fedezésére semmi fuvar nincs, — szórványmissziói jelentését nem terjesztheti be.

12. *Szentleányfalvai kör.* Vezeti Nagy Dániel lelkész. Szórványok: Fakert, Ötvenes, Zimádköz, Zimándujfalu, Ujpanát. Lélekszám 66. Ezek közül az év folyamán felkereste Zimándujfalut, ahol istentiszteletet tartott és egy ízben urvacsorát osztott. A közeli Fakertből Szentleányfalvára, a többi helyekről nagyjából Aradra járnak a hivek, míg Ujpanáton nincs református.

13. *Tenkei kör.* Vezeti Kassay Béla tenkei lelkész esperes, aki jelenti, hogy az egyébként 174 lelket számláló körzetben rendes munkálkodás nem folyhatott, mivel a körület gondozási segélyt nem utalt ki és sem az anyaegyház, sem a szórványok nem vállalhatják a költségek fedezését. Körlelkész a saját költségén osztott ki vallásos ira

tokat, míg a bélfenyéri és tenkegörbedi szórvány részére 4—4 árvaházi naptárt küldött.

14. *Vadászi kör.* Gondozója Vass Jenő vadászi lelkész. Hozzátartozik a simonyifalvai fiókegyház 84 lélekkel, akik a vadászi templomba járnak istentiszteletre. Mindamellett körlelkész egyszer istentiszteletet tartott, 3-szor temetett 4-szer pedig a betegeknek vitt urvacsorát. Egyházi mulatságot is rendezett, amelynek jövedelméből javításokat eszközöltek és a fiókegyház templomalapját gazdagították. A szomszédos lelkészek közreműködésével egyházi ünnepély is volt szép jövedelemmel. Elhatározták az evangélikus hivel való közös imaház építését is.

A bánáti egyházmegye Lippát és Valkányt további segélyezésre ajánlja.

A bihari egyházmegye kéri, hogy az utazási naplónak polgári hatósági közegek igazoltatásától az egyházkerület tekintszen el.

Az érmelléki egyházmegye a szórványban lakó hivel számára alkalmas hitépítő iratok kiadását s azoknak, valamint vallástani kézikönyveknek ingyen kiosztását kéri, továbbá a vallástanítás évenkénti ellenőrzését javasolja.

A nagybányai egyházmegye megállapítja, hogy a szórványokban lakó családok meglátogatása sok áldással járt.

A nagyszalontai egyházmegye a missziói helyek további segélyezését kéri.

Közgyűlésünk az egyházmegyék missziói jelentését tudomásul veszi és jegyzőkönyvében közzé teszi.

A bánáti egyházmegye által ajánlott Lippa és Valkány segélyezéséről már gondoskodott.

A bihari egyházmegye felterjesztésére megengedi, hogy a szórványokba kiszálló lelkészek utazási naplóikat ne a polgári hatóságok által, hanem a szórványokban meglátogatott családok fejeivel igazoltassák.

Az érmelléki egyházmegye javaslatát

az iratlerjesztési bizottságnak kiadja azzal, hogy e javaslat megvalósítására nézve a legközelebbi egyházker. közgyűlés elé véleményes javaslatot terjesszen fel.

A nagybányai és nagyszalontai egyházmegyék jelentéséből örömmel értesül arról, hogy a szórványokban lakó családok meglátogatása sok áldást vont maga után, éppen ezért felhívja mindazokat a lelkipásztorokat, akik a szórványokban lelkészi szolgálatokat teljesítenek, hogy a lelkészi teendők (keresztelés, temetés stb.) elvégzése mellett mindig találjanak alkalmat arra is, hogy mentől több családot meglátogassanak.

A nagyszalontai egyházmegye missziói pontjainak segélyezéséről a folyó évi költségvetés keretében gondoskodott.

46. szám. Püspök úr jelenti, hogy 152—1930. sz. határozat 3. pontjában nyert megbízásának, hogy a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter úrnál Krassófüzesnek anyaegyházként elismertetését kieszközölje, nem tehelet elegendő, amennyiben a vonatkozó határozat 2. pontjában előírt lelkészi díjlevél kiállításáról az illetékes egyházmegye még nem gondoskodott.

Közgyűlésünk Püspök úr jelentését tudomásul veszi s a bánáti egyházmegyét felhívja, hogy a 152—1930. sz. határozat 2. pontjának tegyenek elegendő.

Egyszersmind kimondja, hogy Krassófüzest egy szavazat illeti meg; erről Püspök urat és a bánáti esperesi hivatalt értesíti.

47. szám. A bánáti egyházmegye felterjeszti Ujkisoda (Fratélia) fiókegyház kérése alapján hozott 22—1931. sz. határozatát, melyben tekintettel arra, hogy a „Kendetelepi“ helyi érdekeltség a lelkésznek természetbeni lakást és a lelkészi javadalomhoz havi 4000 Leit

ád „Kendetelepnek“ anyaegyház jellegét elismeri és annak elismerését az egyházkerület részéről is kéri.

Közgyűlésünk örömmel látja azt a buzgóságot, mely az ujkisoda (fratéliai) református hivekben nagy elevenességgel munkálkodik, azonban az anyásítás kérdésében döntő határozatot most sem hozhat, mert amíg a csatolt iratok szerint a másolatban mellékelt jegyzőkönyv az ujkisodai, illetve fratéliai fiókegyházközségnek 1931 február 12-iki gyűléséről véteztett fel s a jegyzőkönyv mindenütt fratéliai hivekről beszél; a hivek hatóságilag hitelesített névsora fratéliai reformátusokról van kiállítva, a temesvári lelkész 282—1931. sz. felterjesztése fratéliai-ujkisodai fiókegyházközségeknek önálló egyházközséggé szervezésére vonatkozik, addig az egyházmegye határozata — mindezekkel ellentétben — Kendetelepről szól;

közgyűlésünk az iratokat azzal adja vissza a bánáti egyházmegyének, hogy állapítsa meg, vajjon 22—1931. sz. Kendetelepre vonatkozó határozata Ujkisoda-Fratélia fiókegyházra vonatkozik-e? Az anyaegyházzá alakulni vágyó gyülekezetet pedig felhívja, hogy amennyiben lelkészi lakásul és imaházul szolgálható saját tulajdonát képező épülettel nem rendelkezik; okmányilag igazolja, hogy a szükséges helyiségről bérlet, vagy önkéntes felajánlás útján gondoskodik-e; önkéntes felajánlás esetén mutassa be az ajándékozó okiratot.

Ezek figyelembevételével állítsa ki a létesítendő lelkészi állás díjlevelét.

48. szám. Tárgyalta az egyházkerületi közgyűlés a bánáti egyházmegyei közgyűlés 1931 április 28. nap-

ján az orsovai fiókegyházközség megalakítása tárgyában hozott 9. számú határozatát.

Egyházkerületi közgyűlés a hivatolt egyházmegyei közgyűlés határozatát hivatalból felülvizsgálva, annak első pontját, mivel e tárgyban az egyházmegye közgyűlése 1930 október hó 8-án hozott 9. sz. határozatával, az egyházkerületi közgyűlés pedig 153—1930. számú határozatával már döntött, — hatályon kívül helyezi.

A határozat 2. pontját az egyházkerületi közgyűlés nem érinti.

A határozat 3. és 4. pontjait az egyházkerületi közgyűlés feloldja s utasítja a bánáti egyházmegyei közgyűlést, hogy az Et. I. t. c. 12. §-ának megfelelőleg utasítsa ugy a karánsebesi anyaegyházközség, mint az orsovai fiókegyházközség presbytériumát, hogy egymásközött közigazgatási viszonyukat s az ebből származó jogokat és kötelelességeiket szabályozzák s az e tárgyban kötendő egyezséget jóváhagyás végett terjessze közgyűlésünk elé.

Az 5. pontban foglalt határozatot az egyházkerületi közgyűlés magáévá teszi s nyomatékosan felhívja a bánáti egyházmegye esperesét az orsovai fiókegyházközségnek az orsovai evangélikus egyházközséggel szemben fennálló vagyoni igényei biztosítása és kielégítése végett szükséges eljárás gyors lefolytatására, az egyházmegyei közgyűlés jelentését e tárgyban elvárja.

A határozat 6. pontjára figyelemmel egyházkerületi közgyűlés ismételve megkeresi a missziói bizottságot az iránt, hogy az orsovai fiókegyházközséget már az 1931. évben segélyben részesíteni méltótlássék.

49. szám. A bihari egyházmegye esperese dr Gyenge János segédlelkész ellen lefolytatott fegyelmi ügyben dr Gyenge János által előterjesztett perújítási kérelem folyán hozott új ítéletet bemutatja.

Egyházkerületi közgyűlés az iratokat irattárba helyezi, mert a lörvény nem alkalmaz rendelkezést arra, hogy az érvénytelennek kimondott oklevélnek újabb határozattal érvényesnek elismerése közé télessék.

50. szám. Egyházkerületi közgyűlés Hodor István váradlesi lelkész által

a bihari egyházmegyei közgyűlés 80—1930. számú határozata ellen beadott felebbezés elutasításával az idézett számú határozatot helybenhagyja. Sajnálattal értesíti felebbezőt, hogy megfelelő alap hiányában az egyházközséget segélyben részesíteni nem tudja. Nem látja azonban akadályát annak, hogy az egyházközség az egyházkerület területén gyűjtést ne eszközöljön, a gyűjtés engedélyezésére a Főtiszteletű Püspök urat felkéri.

51. szám. Tőkés Ernő esperes jelenti, hogy a felsőbányai egyházközség agrárügyét az előadó kedvező javaslattal a legfelső agrár-tanács elé terjesztette s néhány napon belül várható a döntés.

Egyházkerületi közgyűlés a jelentést tudomásul veszi, az ügyet nyilvántartásba helyezni rendeli azzal, hogy a legfőbb agrár-tanács határozata meghozatala után az iratok azzal bemutatandók lesznek.

52. szám. Csermő egyházközségnek 1923. évben az agrár kisajátítás rendén 50 kat. hold föld adatolt ki. Az 1928. évben a besajátítás rendén az agrár hatóság 41 hold földet elvett, csak 9 holdat, és pedig 5 holdat

a lelkész, 2 holdat a kántor, 2 holdat az egyház használatában hagyott meg. Ez ellen a határozat ellen az egyházközség a vármegyei agrártanácsához s annak határozata ellen a legfőbb agrártanácsához felebbezett, felebbezései mint alaptalanok elutasítottak.

Egyházkerületi közgyűlés megállapítja, hogy Csermő egyházközség kebelében 308 református egyháztagnak él együtt, a község határában 17 hold erdő, 369 hold szántó és 620 hold legelő van, mint tartalék (reserva) föld állami kezelés alatt, így az egyházközség jogos kérése teljesítésének nincs akadálya, előterjesztéssel él a földművelésügyi miniszter úrhoz s kéri az egyházközség megállapított illetményének kiadását.

53. szám. Mivel az erdőhegyi egyházközség agrárügyében a földművelésügyi miniszter úrhoz beadott kérvényünkre a temesvári tartományi igazgatóság azt válaszolta, hogy a kérelem amiatt nem teljesíthető, mert nincs tartalék föld, melyből az egyházközség 8 holdra terjedő igénye kielégíthető volna, az erdőhegyi egyházközség presbitériuma pedig azt állítja, hogy „ha sehol nincs az országban de Kisjenő határában van tartalék föld“

egyházkerületi közgyűlés érdemleges határozathozatal előtt utasítja a nagyszabolontai egyházmegye elnökségét, szerezzen alkalmas s elfogadható bizonyítékot arra, mennyi tartalék (reserva) föld van az állam birtokában s kezelése alatt Kisjenő község határában, a beszerzett bizonyítékot terjessze közgyűlésünk elé, jelentése beérkeztéig az iratokat nyilvántartani rendeli.

54. szám. A mezőbaji egyházközség a tanítói lakás felépítése végett eladott 15 hold föld 337.800 lei részben felhasznált vételárát olyan módon kívánja pótolni, hogy a vételárból építés céljaira fel nem használt 88.203 lei készpénz befektetésével kihasználva az ingatlanok értékének alászállását, még 100,000 lei hozzáadással vásárolt 15 hold, az eladottnál jobb minőségű földet. Az egyházközség tagjai szívesen adják az ingatlan vételére a hiányzó 100,000 leit, csak hogy szabaduljanak a 337,800 lei adósságtól amely esetleg évtizedeken keresztül súlyosan megterhelné az egyházközség költségvetését. A presbitérium e tárgyban 44—1930. szám alatt a törvény rendelkezésének pontos betartásával hozott határozatát a nagyszalontai egyházmegye közgyűlése 20—1931. számú határozatával helybenhagyta s a határozatot az iratok kapcsán felterjeszli.

Egyházkerületi közgyűlés a nagyszalontai egyházmegye közgyűlése idézett számú határozatát hivatalból felülvizsgálván, helybenhagyja s engedélyt ad a mezőbaji egyházközségnek arra, hogy 15 kat. hold a tanítói lakás építése céljából eladott földnél jobb minőségű földet vásároljon az egyházközség részére, a vételár kifizetésére felhasználja a tanítói lakás építési alapjából fennmaradt 88,203 lei készpénzt, a vételár többi részének a kifizetésére szükséges összeg fedezetéről a törvény által megengedett módon gondoskodják s az adásvételi szerződést jóváhagyás végett mutassa be.

Amennyiben az egyházközség 1932. július hó 1-ig a vételi ügyletet a fentebb meghatározott feltételek betartásával lebonyolítja, az eladott 15 kat. hold föld vételára címén befolyt 337,800 lei visszafizetési kötelezettsége alól mentesül.

55. szám. Olvastatott Püspök úr jelentése elemi iskoláink állapotáról 1931 május hó 1-ig:

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

Elemi iskoláink állapotáról beszámolandó, van szerencsém mindenekelőtt előterjeszteni az elmúlt 1929—30 tanév statisztikáját, amely az őszi egyházkerületi közgyűlés tárgysorozatából technikai okokból kimaradt.

Működő elemi iskoláink száma változatlanul 133, 240 tanítóval. Az iskolafenntartó egyházak 161 294 lélekszámából a 7—14 évig terjedő tanköteles korban van 18 195 ami az előző évihez képest abszolút számokban 1995 főnyi gyarapodást jelent s a lélekszámnak 11.29 % a. Tanköteleseink összes száma az iskolát fenn nem tartó egyházközsegekével együtt 23491. Ezek közül 13264 t — 1564 gyel több, mint az előző évben — vett fel a ref. magyar elemi iskola a többiek elhelyezkedése a következő: más jellegű magyar tannyelvű elemi iskolába járt 4368, román tannyelvű elemi iskolába 3692, más tannyelvű elemi iskolába járt 80. beleértve ebbe a számba a nagyperegi cseh és a szemlaki német tannyelvű ref. elemi iskolák 74 növendékét is.

Iskolafenntartó egyházközsegeink a hivek hozzájárulásából összesen hét és $\frac{2}{3}$ millió leit fordítottak iskoláinkra, ami fejenként 48 lei hozzájárulást tesz ki. Az előző évhez képest e számok $1\frac{1}{3}$ millió, illetve 8 lei emelkedést mutatnak. Tízezer leinél nagyobb értékű renoválás 21 helyen történt. Tanítóink fizetése átlagban 28,000 leit tett ki, az előző évihez képest 2000 lei csökkenéssel.

A tanítási napok száma átlagban elérte a megállapított minimumot. A tanítást hosszabb ideig megzavaró momentumok voltak: 19 esetben járvány, 5 esetben a tanító betegsége, 1 esetben halála, 4 esetben tanító változása.

Iskoláink állami ellenőrzésének intenzitását mutatja, hogy az ellenőrzések száma átlagban nagyobb volt, mint a szabályzatban előírt évenkénti két látogatás. Ugyanilyen intenzív volt az egyházi ellenőrzés. Lényeges eltérés az iskola működésének megítélésében az egyházi és állami ellenőrző közegek részéről nem mutatkozott. Több ízben

kifogásolták az ellenőrző közegek, hogy a tanító az előadási napon — bár iskolaszéki elnöki engedéllyel — hiányzott.

A növendékek közül haladó volt 11.066 [84 %], ismét 1635 növendék, a többi kimaradt, vagy meghalt

A fegyelmi állapot általában jó, a mulasztások átlaga a normális átlag felső határát [12 nap] nem éri el.

Nagyon kevés még a bibliakörök [8], ifjúsági énekkarok [5], vasárnapi iskolák [88] száma; az ifjúsági és tanítói könyvtárak száma 60, ez utóbbiak, mint más jelentésekből megállapítottuk, teljesen dezolált állapotban lévén, céljuknak meg sem felelnek. Ezen a hiányosságon a nyomasztó gazdasági viszonyok miatt pillanatnyilag segíteni alig lehet.

Működő tanítóink száma 240. Férfi tanító 143 nő tanító 97 [százalékban 59, illetve 41]. Nem volt oklevele 12 tanítónak, az előző évhez képest 8-cal több, ami az egyházközségek azon eljárásának eredménye, hogy pályázatok alkalmával mellőzve az okleveles pályázókat, a törvényes képesítés nélküli olcsóbb tanerőt választják meg.

Tanítóink általában minden téren érdemes munkásságával szemben a tehetetlenség szomorú érzésével kell megállapítanom anyagi helyzetük katasztrófálisan rossz voltát. Lei $1\frac{2}{3}$ milliónál többet tesz ki a díjlevélszerinti fizetés és az egyházkerületi minimum közötti különbözet, holott be kell ismernünk azt, hogy ez az egyházkerületi létminimum sem felel meg nevének és az idősebb, családos tanítóknál előbb-utóbb revízió alá veendő. Ezt a hiányt nem pótolhatja ki az államsegély [az 1929–30. tanévben 3×399205 lei] mert jogaink teljes mértékű fenntartása mellett is le kell számolnunk azzal a körülménnyel, hogy jogos igényeink kielégítése helyett morzsákkal kell megelégednünk, nem pótolhatja ki a kulturtaxa alap s általában nem az egyházkerületi pénztár, mert aki erre számít, olyan magtárra számít, ahova a bőség éveiben nem gyűjött semmit, részben mert nem akart [kulturadó!], részben mert egyházkerületünk új alakulás lévén, erre az idő is kevés lett volna. Ismételten fel kell emelnem intő szómat az iskola-fenntartó egyházakkal szemben. Lássák be végre, hogy a felekezeti elemi iskola a ref. magyarság számára a lét és nemlét kérdése. Hogy ők a felelősek a jövő generációval

szemben, mert kezükben van 50 százalékig az anyanyelven való oktatás biztosítása, amelynek kimondhatatlan erkölcsi és anyagi jelentőségét csak az tudja megérteni, aki azt nélkülözni kénytelen. A legszomorubb elfajzás a kálvinista ősök nagy hagyományaitól, akik az elemi népoktatást megteremtették, az a szűkkeblűség, amellyel egyházközseink egy része visszariad az áldozatoktól a többszázados ref iskola érdekében s egyuttal szomorú lelki vakság nem látni azt be, hogy a kultúra, amit az elemi iskola ad, pénzben felértékelhető anyagi előnyöket jelent, de ezt átlagban csak azok számára, akik ehhez a kultúrához anyanyelvükön férhetnek hozzá. A 7—14 éves átlaggyermek számára a tudás, amit vele nem anyanyelvű iskola közöl, hétepcsétes könyv marad. A jövő nemzedékek romániai magyarsága előtt azt a nagy történelmi, kulturális és gazdasági felelősséget, amit a ref iskola anyagi alapjának elhanyagolása jelent, át kell hárítanom azokra, akik nem akartak tovább inni adni a kálvinista magyar szellem kutjából a szomjazó gyermekeknek, elfeledve, hogy amit az iskolának tesznek, a legszentebb ideálok szolgálatában teszik. Azonban ez a felelősség elhárítás nem jelenti azt, hogy belenyugszom az iskolafenntartóknak ma a gazdasági válságra, máskor másra hivatkozó szofizmáiba. Ellenkezőleg, állásom teljes erkölcsi súlyát és törvényadta befolyását fel fogom használni arra, hogy a kálvinista magyar iskolával szembeni kötelességüket elfelejtő iskolafenntartókat minden eszközzel annak felismerésére és teljesítésére kényszerítsem.

Az iskola épülete 1 kivétellel az egyház tulajdona, 3 kivétellel jó, vagy megfelelő karban van. A használt tantermek száma 240. Használaton kívül van 10 tanterem. A felszerelés a statisztikai jelentések szerint 25 helyen elégtelen egyéb jelentésekből azonban megállapítottuk, hogy a felszerelés még jobban felszerelt iskoláinkban is a szabályzatnak éppenséggel nem túlzó minimális követeléseivel szemben is hiányos. Errevonatkozólag már adtunk ki rendeletet hogy az iskolák sürgősen gondoskodjanak hiányos felszereléseik kiegészítéséről.

A VII oszt. növendékeinek száma 249, az előző évhez képest abszolút számokban 39 [288], százalékos arányban 06 % [24 %-ról 19 %-ra] csökkenést mutat. A felső osztályok életképességének fokozása lesz legelső gondunk,

mihelyt anyagi eszközeink megengedik, hogy tanítóink szakképzettségének emelésére tanfolyamokat rendezzünk.

Elemi iskoláink működését megzavaró momentum ebben a periódusban nem történt. Sajnos, több iskola kapott elsőfoku megintést. Ezek közül azokban az esetekben, amikor a viszonyok megengedték, közbenjártunk a megintés törléséért, részben sikerrel. Ahol eredményt elérni nem tudtunk, vagy az iskola helyzete miatt a megintés törléséről le kellett mondanunk, a megintéseket nyilvántartjuk s az első kedvező jegyzőkönyv alapján a törlést fogjuk kérelmezni.

Autorizációs kérvényeink még most sincsenek elintézve. A temesvári Igazgatóság elrendelte ugyan ezen kérvények feldolgozását s a 4 év óta lényegesen megváltozott viszonyok szerinti kiegészítését, azonban információink szerint ez a munka a személyzethiány miatt újból megakadt. A kolozsvári miniszteri igazgatóság területén a szilágymegyei iskolák azt a rendelkezést kapták, hogy autorizációs kérvényeiket újból terjesszék fel. Részben az okmányok beszerzésével járó anyagi okokból az új kérvények beérjesztéséhez nem járulhattunk hozzá, de főként abból az elvi okból, hogy a jogfolytonosság új kérvények felterjesztésével meg ne szakadjon. Ezért azt a javaslatot tettük a miniszteri igazgatóságnak, hogy az iskolák aktáit küldje vissza s mi gondoskodni fogunk azok újból leendő átdolgozásáról a változott viszonyoknak megfelelően. Az igazgatóság ezt az előterjesztést részben akceptálta, az ügy azonban még folyamatban van. Sajnálatos jelenség az, hogy iskoláink autorizációja ezek szerint újabb halasztást szenved, de már a magánoktatási törvény megjelenésekor megállapítottuk, hogy ezt a munkatömeget az arra hivatott hatóságok évek alatt sem lesznek képesek feldolgozni.

Az új iskolai termek megnyitása iránti kérvényeinkre kedvezőtlen elintézést kaptunk. Egyedül a máramarosszigeti iskola kérését intézték el kedvezően. Előterjesztéseinket az egyházkerületi közgyűlés vonatkozó határozatai értelmében minden egyes alkalommal megtettük, nem mulasztván el hangsúlyozni hogy a M. O. T. ben iskoláink fenntartására és fejlesztésére biztosított jogainkhoz ragaszkodunk.

Örömmel kell regisztrálnunk azt a tényt, hogy

tanítóink az érmelléki és nagybányai egyházmegyében megszervezték haláleseti biztosító és nyugdíjsegélyező egyesületüket Kivánatos volna, ha ez a szervezkedés a többi egyházmegyékben is történjék meg s a további fejlődés feladata volna ezeknek az egyházmegyei egyesületeknek egyházkerületi tömörítése.

A vallástani kézikönyvek házikezelésbe vételével a forgalomban mutatkozó rendellenességekből azt a meggyőződést szereztük, hogy vannak helyek, ahol a III—IV. osztályos hittant az u. n. váltakozó rendszer szerint tanítják. A bekért jelentések igazolták ezt a föltevésünket, bár azt is megállapítottuk, hogy az teljesen helyi természetű. A szükség arra kényszerít bennünket, hogy ezt a váltakozó rendszert az állami iskoláknál elfogadjuk, saját iskolánkban azonban az ellen állást kell foglalnunk, mert a tanterv pedagógia szellemével össze nem egyeztethető.

Jelentésem tudomásulvételét kérve, maradok

Nagyvárad, 1931 május 24.

kiváló tisztelettel:

*Sulyok István s. k.,
püspök.*

a) Egyházkerületi közgyűlésünk Püspök úr jelentését elemi iskoláink állapotáról tudomásul veszi.

b) Felszólítja az Esperes urak útján az iskolaszéki Elnök urakat, hogy az egyházi törvényben biztosított jogukkal a tanítói szabadságok engedélyezése tekintetében a legnagyobb körültekintéssel éljenek, szabadságot csak a törvényben megszabott mértékig előzetes kérelem és alapos indokok alapján adjanak.

c) Felkéri Püspök urat, hogy körrendeletileg figyelmeztesse az iskolaszéki Elnök urakat az iskolai statisztikai ivek pontos kitöltésére, megfelelő utasításokat adva abban a tekintetben, hogy az iskolai statisztika és egyéb jelentések közti ellentmondások kiküszöbölhetőek legyenek.

d) Felhivja az egyházközségeket, hogy az iskolai ifjúsági és tanítói könyvtárak reorganizálását és bármily csekély mértékben való továbbfejlesztését a gazdasági nehézségek ellenére is kezdjék meg.

e) Felhivja az Esperes urakat, hogy a tanítói választások megerősítése alkalmával tegyék azt is vizsgálat tárgyává vajjon nem mellőztek-e okleveles tanítókat oklevél nélküli, vagy oklevelük érvényét veszített tanítókkal szemben s ha a felülvizsgálat azt mutatná, hogy okleveles egyént nyomós ok nélkül a választásnál mellőztek, a választás megerősítését tagadják meg. Egyben erre vonatkozó utasításokkal lássák el körrendeletileg az iskolafenntartó egyházközségeket.

f) Felhivja Esperes urakat, hogy körrendeletileg kötelezzék az iskolafenntartó egyházközségeket a minimális tan-felszerelés beszerzésére, kellő utasításokkal látva el azokat ebben a tekintetben. A legközelebbi kanonika vizitáció alkalmával ellenőrizzék ezen rendeletük pontos végrehajtását s annak alapján tegyenek jelentést az egyházkerületi közgyűlésnek.

g) Leghatározottabban megtiltja, hogy az érvényben levő tanterv ellenére a ref. iskolákban a III. és IV. osztály anyagát váltakozó rendszerrel tanítsák, hanem minden esztendőben minden osztállyal a tanterv szerint előírt saját anyagot kell fel dolgozni. Megengedi azonban ezen változó rendszert az állami iskolákban.

56. szám. Olvastatott Püspök ur jelentése középiskoláink állapotáról.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

Négy középiskolánk a régi nehéz viszonyok közt nyilvánossági jog nélkül működött. A vizsgai kedvezmé-

nyeket erre az évre is sikerült biztosítani s a prelimináris [félévi írásbeli] vizsgálatok eredménye az előző évekhez képest javulást mutat. Azonban éppen a prelimináris vizsgálat egyoldalúsága következtében nem alkalmas arra, hogy hozzá az egész évi eredményre vonatkozó kombinációkat fűzzünk.

Az ellenőrző közegeknek az iskolánál történt látogatásai, ill. az azokról felvett jegyzőkönyvek kedvezőtlen hangja azzal a szomorú előérzettel tölt el bennünket, hogy a nyilvánossági jog elnyerése végett beadott kérvényeink kedvező elintézését ez évben sem várhatjuk. A szatmári leánygimnázium az elutasító választ már meg is kapta azzal az indokolással, hogy a Consiliul Permanent a kérést nem ajánlotta.

Ugyancsak sikertelen maradt az a kísérlet, hogy a szatmári főgimnáziumnak a IV. osztály megnyitásával a liceális jellegét visszaszerezzük. A minisztérium ez évre a már megnyitott IV. osztály működését megengedte, azonban a tanév végén leendő likvidálását rendelte el. Az iskola azonban már előzőleg, január hó folyamán megkérte újból a nyilvánossági jogot s egyben az engedélyt az V. osztály megnyitására.

Egyébként megnyugvással jelenthetem, hogy az egyházkerületi látogatások alkalmával úgy a nagyváradi leánygimnáziumban, melyet a tanügyi előadó látogatott meg, mint a szatmári fiúgimnáziumban és leánygimnáziumban, amelyeket személyesen vizsgáltam meg, teljesen kielégítő állapotokat találtam, úgy, hogy nem tudtam megállapítani azt az indokot, amely az állami ellenőrző közegeket eddigi kedvező véleményük megváltoztatására bírta.

a) Egyházkerületi közgyűlésünk Püspök úr jelentését középiskoláink állapotáról tudomásul veszi.

b) Arra a törvényes álláspontra helyezkedik, hogy a szatmári liceum 123391—1927. sz. miniszteri rendelet alapján most is birtokában van a liceális autorizációnak. Felkéri Püspök urat, hogy a szatmári liceumnak az V. osztály megnyitása ügyében benyújtott kérvényét ezen törvé-

nyes álláspont kifejtésével az illetékes hatóságok előtt kedvező alkalommal lámogassa s felhatalmazza az elnökséget az eselleges szükségessé váló intézkedések megtételére.

57. szám. Olvastatott Püspök ur jelentése internátusaink állapotáról.

Tanügyi előadónk megbízásomból megvizsgálta a nagyváradi leánygimnázium internátusát. Jelentéséből megállapítottam, hogy ez az intézményünk belső élet, berendezés, ellátás tekintetében nemcsak teljesen megfelel hivatásának, hanem állandó fejlődést is mutat. Egészségügyi szempontból rendkívül fontos a régi, dusan felszerelt fürdőszoba újra üzembehelyezése; csinosság és otthonosság tekintetében a multban adott tanácsainknak is meglátszik a hatása. Reméljük, hogy az intézet vezetősége meg fogja találni annak a módját, hogy a pangás éveiben szétparcellázott helyiségeket fokozatosan egyesítse s az elhelyezést a mainál célszerűbben oldja meg. Nem mulaszthatom el, hogy ez intézmény vezetőinek e helyen is köszönetet mondjak s őket további munkára kérjem.

Sajnálatos, hogy a gazdasági romlás az intézet gazdasági ügyeiben is érezteti hatását, bár nem abban a mértékben, hogy ezáltal az internátus működése megbénulna.

Kevésbé kedvező benyomást szereztem a szatmári fiuinternátusról. A szinte fitogtatott nyomoruság vigasztalan képét csak az a reményem enyhíti, hogy a vezetőség minden lehető el fog követni arra, hogy az internátusnak valamennyire elfogadhatóbb külsőt kölcsönözzön.

A növendékhiány miatt szünetelő nagyszalontai internátus ügye tovább is függőben van. Ajánlanám a vezetőségnek, hogy amennyiben az internátus fenntartásáról végleg le nem mondott, idejekorán leendő reklamirozással kísérelje meg annak újraélesztését.

Egyházkerületi közgyűlésünk Püspök úr jelentését internátusaink állapotáról tudomásul veszi.

58. szám. Jelentés a Segélyosztó-Bizottság működéséről.

Segélyosztó Bizottságunk az alapok járulékaiknak be nem folyása következtében a fokozott segélyigényekkel szemben tehetetlenségre volt kárhóztatva. Ha ezekben az állapotokban valamelyes változás be nem következik, kénytelen lesz lemondani a tanítójelöltek gonddal és eredménnyel megszervezett segélyezéséről. Segélyezett növendékeink túlnyomó részben szép eredménnyel tanulnak, többben az intézet legjobb növendékei közé tartoznak. Az intézet segélyeink elmaradása, illetve késedelme következtében kénytelen volt velük szemben a kitiltás kényszerítő eszközét alkalmazni. Méltóztassék ezek után elképzelni annak a gyermeknek a heroizmusát, aki az egyházkerületi segélyben bizakodva vágott neki a tanulásnak s annak elmaradása esetén állandóan attól kell tartani, hogy tanulmányait félbe kell szakítania s mégis lelkiismeretesen teljesíti kötelességét.

Az elnökség gondoskodása következtében nem történt meg, hogy az intézet a fenyegető rendszabályokat tényleg teljes mértékben alkalmazta volna, de a kitiltás veszedelme állandóan a gyermekek feje fölött lebegett. Nem félő e, hogy a gyermeki lélekben visszamaradó keserű emlékek a felnőtt tudata alatt okai lesznek az elkeseredésnek azon tényezők ellen, amelyek kötelességük késedelmes teljesítésével a gyermekeket kínzó félelemérzéseiknek kitétték.

Csak a tanítójelöltek és tanárjelöltek segélyigényeinek kielégítése után foglalkozott a bizottság a theológusok segélyezésével, míg a tanítók legnagyobb mértékben redukált egyházkerületi segélyezésére még mindig nem kerülhetett sor.

Az államsegélyt az 1930—31. tanévre a tavalyinál egyszerűbb és méltányosabb ku'cs szerint osztotta szét a Bizottság, tekintettel lévén arra, hogy az államsegélyből mindenki részesüljön s a családtagok száma és szolgálati idő honoráltassanak abban a mértékben, amint az ilyen szűk keretek közt lehetséges. Megjegyzendő, hogy az államsegély összege az előző évhez képest az első 2 részletnél 25—25 százalék, a harmadik részletnél 35 százalék csökkenést mutat.

Egyházkerületi közgyűlésünk a Segélyosztó-Bizottság jelentését tudomásul veszi s az egyházközségek figyelmét ismételten felhívja a kulturtaxa pontos befizetésére.

59. szám. Jelentés a Tankönyvkiadó-Bizottság működéséről.

A vallástani kézikönyvek újabb kiadásának előkészítése gyanánt a 190.f—1930. egyházker. közgyűlési határozat alapján, jelentéseket kértünk be arról, hogy az új tanterv bevezetése és annak megfelelően az új kézikönyvek használhatósága a gyakorlatban hogyan vált be. A beérkezett csaknem kivétel nélkül komoly gondolkodásra valló és megfontolásra készítő jelentések alapján a Tankönyvkiadó-Bizottság szükségesnek tartja egy háromtagú bizottság kiküldését, akik sürgősen vizsgálják át a jelentéseket s azok alapján, valamint saját tapasztalataik figyelembevételével állapítsák meg, vajjon maradjanak-e a kézikönyvek mostani formájukban, vagy már az 1932—33 ik tanévre gondoskodjon az egyházkerület a legjobban kifogásolt kézikönyvek kicseréléséről és ehez képest rendezze meg az 1931—32. évre szükséges új kiadást. Javasolja, hogy a bizottságban az elvi álláspontok folytonossága végett a régi bíráló bizottság egy lelkes tagja vegyen részt mint elnök, míg a többi tagok olyanok legyenek, akik a bíráló-bizottságban nem vettek részt, még pedig két tanító, egyik városi másik vidéki, egyik férfitanító, másik nőtanító.

Vallástani kézikönyvünk forgalma 1930 december 31-i raktárvizsgálat szerint aként alakult, hogy az összes esedékes költségek levonása és 61 000 lei tőketörlesztés után fennáll jelenleg 19.000 lei tartozásunk, ezzel szemben a raktár bruttó értéke 143 317 lei.

Hangjegyes zsolttáraink forgalma mostanáig a következőképen alakult: Felvettünk a kiadás céljaira 450.000 lei kölcsönt. A kiadással járó költségek összege 400.000 lei a számla 1930 december 31 iki zárata szerint. A kölcsönből fölöslegben maradt 50.000 leit a Nyugdíjintézetnek visszafizettük. Eddigi fogyás 1254 darab (1931 május 26-án) 144.858 lei netto értékben. A három havi kihitelezések

következtében ebből az összegből fenti napig 50.638 lei folyt be. Miután további költségünk ez év folyamán csupán az expedicióval járó jelentéktelen kiadások lesznek, a be folyó összegeket a kölcsönkamat tartalékolása után az egyházkerületi járulék kiegyenlítésre és tőketörlesztésre fogjuk fordítani.

Béres Károly céggel szemben fennálló követeléseink összege az 1931 május 23 iki raktárvizsgálat szerint 14.422 lei, beleértve a 192—1930. szému határozattal megállapított 1785 lei jutalékot is.

Ezzel szemben Béres Károly kéri a Nagy Vilmos féle Magyar nyelvkönyvek kötelező használatra való elrendeléséért előírt 4.000 lei törlését.

a) Egyházkerületi közgyűlésünk a tankönyvkiadó-bizottság jelentésél tudomásul veszi.

b) Kiküldi a vallástani kézikönyvek felülbirálására a jelentésben foglaltak alapján Kiss Károly lelkész, Oltmayer Gyula tanító urakból és Szabóné Papp Ilona tanítónő urnőből álló bizottságot, amelynek jegyzője tanácskozási joggal, de szavazati jog nélkül a tanügyi előadó legyen. Felhatalmazza a tankönyvkiadó bizottságot, hogy a szavazó tagoknak végzett munkájukkal arányos díjazást állapítson meg a tankönyv-számla terhére.

c) Béres Károlyt felhívja, hogy az egyházker. pénztárral szemben 14,422 Lei-ben megállapított osztározását haladéktalanul egyenlítsse ki.

d) Béres Károlynak a Nagy Vilmos-féle Magyar nyelvkönyvek pausal összegének törlésére vonatkozólag kérésével jelenleg érdemben nem foglalkozik, hanem elrendeli, hogy a Tankönyvkiadó Bizottság a vonatkozó statisztikai adatokat szerezzze be és terjessze javazlatával a legközelebbi egyházker. közgyűlés elé.

60. szám. Bihari egyházmegye kedvezőlen véleménnyel felterjeszli 32-5—1931. sz. a. a nyüvedi egyházközség kérését, hogy vétessék fel azon egyházak közé, amelyek a kulturlaxa alapból egyházker. segélyben részesülnek: tanítói fizetések kiegészítése céljából (c. lizta). Beérkezett a nyüvedi egyház felebbezése az egyházmegyének fentli kérvényre adott kedvezőlen véleményezése ellen.

Bihari egyházmegye 37-7—1931. sz. a. pártolólag felterjeszli Pósalaka és Hegyközcsatár kérését, hogy vétessenek fel azon egyházközségek közé, amelyek szegénységük miatt tanítóiknak az egyházker. minimumot megadni nem képesek s ebből a célból egyházker. segélyre tarthatnak igényt.

a) Miután nyüvedi egyház kérelmét az egyházmegyei közgyűlés sem javasolja, egyházker. közgyűlésünk a kérés felett napirendre tér.

b) Elutasítja, mint indokolatlant a nyüvedi egyház felebbezését.

c) Egyházkerületi közgyűlésünk a 194-b. II. és 195-b. sz. határozatokban a vonatkozó egyházkerületi határozat függelékét képező névjegyzékek esetleges rektifikálására részben a felértékelés újabb ellenőrzését, részben a közigazgatási bírósági eljárást állapította meg s ennek következtében Pósalaka és Hegyközcsatár kérése fölött napirendre tér.

61. szám. Egyházkerületi közgyűlésünk 195-b—1930. sz. határozatában elrendelte a tanítói fizetések tárgyában eddig történi felértékelések ellenőrzését. Az ebben a tárgyban beérkezett jelentések közül külön fel- emlíljük a nagyszalontait, amely az eddig végzett munkálatok után újabb ellenőrzést fölöslegesnek tart s a nagybányait, amely ragaszkodik az egyházkerület ugyan- csak 196-b—1930. sz. határozatával, már egyszer eluta- sított javaslatához, hogy a tanítói fizetések felértékelése az egyházker. részéről közös kulcs szerint történjék.

Megállapítható, hogy az egyházkerület intenciója az idézett határozat további fenntartásával nem valósítható meg.

Egyházkerületünk mellőzve a 195 b—1930. sz. határozatát teljes egészében fenntartja 194-b—1930. sz. határozatát.

Az előbbi határozat mellékletét képező névjegyzékekben jelen alkalommal semmi változtatást nem eszközöl.

Módot ad azonban eselleges kiigazításokra aképpen, hogy a 194-b. II. számú határozat alapján folyamatba tett peres ügyeket az illetékes bíróságok abból a szempontból is bírálják el, hogy az egyházközség szolgáltató képességére való tekintettel egyáltalában kötelezhető-e az egyházkerületi minimum kiszolgáltatására.

Miután így ezen peres ügyekben az egyházkerületi segélyosztó-bizottság is érdekelt félle lehet, egyházkerületi közgyűlésünk elrendeli, hogy az ilyen természetű ítéletek az egyházkerületi segélyosztó-bizottsággal haladéktalanul közlendők, a segélyosztó-bizottság elnökét pedig megbizza, hogy szükség esetén az egyházkerületi bírósághoz forduljon jogorvoslatért.

Egyben megbizza az elnökséget, hogy Iriny egyházközség iskolai segélyének ügyét rendezze.

62. szám. Nagykárolyi egyházmegye 15—1931. sz. a. felterjeszti Kiss Pál IV. tanítójelöltnek az egyházmegyei közgyűléshez intézett segélykérését azzal, hogy az egyházmegye azt fedezet hiányában nem teljesítheti, hanem az egyházker. közgyűlés támogatásába ajánlja.

Egyházkerületi közgyűlésünk megállapítja, hogy Kiss Pál az egyházker. részéről a maximális segélyben részesült s ezért a felterjesztés fölött napirendre tér.

63. szám. Nagykárolyi egyházmegye pártolólag felterjeszti 19 – 1931. sz. a. Királydaróc folyamodványát, melyben iskolai perének folytatására segílyt kér.

Az ügy előzményeire nézve megjegyzendő, hogy a királydaróci egyházközség az 53 – 1924. sz. egyházker. határozat és 12 – 1925. sz. egyházmegyei határozat alapján pert indított az állam ellen az iskolai szerződés be nem tartása miatt. Ezt a pert az egyházközség két fórumon elvesztette, jelenleg felfolyamodás (recurs) alatt áll. Az egyházközség eddigi kölcsönből fedezett kiadásaira 8550 Leit kér és a további költségek fedezésére biztosítást az egyházker. részéről.

Egyházkerületi közgyűlésünk megállapítja, hogy a főhatóságnak joga van az egyházközségekre nézve kötelező utasításokat kiadni akkor is, ha ezek az egyházközségekre nézve terhet jelentenek, anélkül, hogy az egyházközségekkel szemben ipso facto anyagi kötelezettséget vállalna, tehát a segílykérésnek indokolásánál az egyházkerület és egyházmegye határozataira való hivatkozás nem lehet döntő indok.

Amennyiben azonban az egyházközség a peres ügyből származó terhek viselésére tényleg képtelen, nem zárkózik el az elől, hogy elvileg már most hozzájáruljon a segílyezéshez, a segíly mértékének megállapítását pedig a per végleges befejezése után a segílyosztó, vagy pénzügyi bizottságra bizza, az elnökség döntéséhez képest, aszerint, hogy milyen alapból lesz a segíly fedezhető.

64. szám. Nagyszalontai egyházmegye 24 – 1931. sz. a. felterjeszti a borossebesi iskola újból való megnyitására vonatkozó, a borossebesi presbitérium határozatát jóváhagyó, határozatát.

Egyházkerületi közgyűlésünk az ill. Esperes úr útján felszólítja a borossebesi presbitériumot, hogy határozatilag írja kö-

rül pontosan a megválaszlandó tanító fizetésének, valamint a tanterem helyreállítási költségeinek fedezetét s ezen határozat birtokában a Püspök ural kéri fel a további intézkedések megtételére.

65. szám. Olvastatott az érmelléki tanítók memorandum, tanítóképző, továbbképző tanfolyamok rendezése, államsegély, fizetések kiszolgáltatása s az egyházi törvénytervezet I. t.c. egyes §-ainak módosítása tárgyában.

a) Egyházkerületi közgyűlésünk a tanítóképző létesítése fölött a fedezet teljes hiánya miatt kénytelen napirendre térni.

b) Továbbképző tanfolyamok rendezését szükségesnek tartja s mihelyt az anyagi helyzet megengedi, azok megszervezésével foglalkozni fog.

c) Az államsegélyek ügyében eddigi álláspontját fenntartja, azaz az államsegélyhez való jogot fel nem adja, annak teljes érvényesítésére minden törvényes eszközt felhasznál, de ezen elvi álláspont mellett a reális helyzettel számolva, megállapítja, hogy jelen időpont újabb akció megindítására alkalmatlan.

d) A fizetések kiszolgáltatására nézve minden eszközt igénybevett már mostanáig is.

e) Az egyházi törvénytervezet I. törvénycikkre vonatkozó kérelmet átteszi a zsinati elnökséghez.

66. szám. A 145-e—1930. sz. egyházkerületi határozat alapján bekért jelentések az állami iskolai vallásitanítás tárgyában azt mutatják, hogy eltekintve az elemi isk. szabályzatban lefektetett elvek okozta nehézségektől, amelyek szerint a vallásórák délutánra teendők és heti két óránál több erre a célra nem állítható

be, a felmerült panaszok, amelyek e határozatra okot szolgáltatnak, elszigetelt jelenségek.

Közgyűlésünk a jelentések ezen eredményét tudomásul veszi s a Püspök urat felkéri, hogy a tudomására adandó sérelmes esetekben az orvoslás céljából járjon közbe.

67. szám. A bánáti, bihari, érmelléki, nagybányai, nagykárolyi, nagyszalontai egyházmegyék szociális munkájára vonatkozó véleményes javaslataikat felterjesztvén,

közgyűlésünk a egyházmegyék munkálát a 19.7—1929. sz. határozattal megalakított szociális bizottságnak azzal adja ki, hogy egyházunk szociális munkájának megszervezésére vonatkozó munkálát az egyházmegyék felterjesztésének figyelembevételével lehetőleg már az őszi egyházkerületi közgyűlésre készítse el.

68. szám. A lelki ügyekkel foglalkozó presbiteri gyűlések jegyzőkönyveit a bánáti egyházmegyéből felterjesztik: Bodófalva, Csávos, Dunaszentilona, Igazfalva, Klopódia, Lippa, Nagylak, Resica, Szapáryfalva, Temesvár, Valkány.

Közgyűlésünk a felterjesztett jelentéseket tudomásul veszi,

s elhatározza, hogy az ilyen jelentéseket a jövőben őszi közgyűlésein fogja tárgyalni, ennek következtében felhívja az egyházmegyéket, hogy a lelki ügyekkel foglalkozó presbiteri gyűlések jegyzőkönyveit mindig olyan időben terjesszék fel, hogy azok az őszi egyházkerületi közgyűlésen tárgyalhatók legyenek.

69. szám. A bihari, nagykárolyi, nagyszalontai egyházmegyék fölterjesztik belmissziói jelentéseiket.

Közgyűlésünk a jelentéseket a löbbi egyházmegyék belmissziói jelentéseivel kapcsolatban az őszi egyházkerületi közgyűlésen veszi érdemleges tárgyalás alá.

Utasítja az egyházmegyéket, hogy belmissziói jelentéseiket mindig az őszi egyházkerületi közgyűlésre terjesszék fel.

Utasítja a Belmissziói Bizottságot, hogy a 90 - 1930. sz. egyházker. határozattal elrendelt belmissziói jelentő ivek elkészítéséről és kiküldéséről haladéktalanul gondoskodják, hogy az esperesi jelentésekkel kapcsolatban a belmissziói jelentések is tárgyalhatók legyenek az őszi egyházkerületi közgyűlésen.

70. szám. A nagykárolyi egyházmegye jelenti, hogy a nagykárolyi egyházmegyei Nőszövetség 1930 december 14-én megalakult.

Tudomásul szolgál.

71. szám. A Nőszövetség egyházmegyei tagozatai minden egyházmegyében megalakulván, a Belmissziói Bizottság javaslatára

közgyűlésünk felkéri Püspök urat, hogy az egyházkerületi Nőszövetség megalakítása céljából az egyházmegyei tagozatok hivatalos képviselőit alakuló közgyűlésre hívja össze.

Miért is utasítja a Nőszövetség egyházmegyei tagozatait, hogy kiküldötteiket (Alapszabály 3. §.) a püspöki hivatalnak haladéktalanul jelentsék be.

Erről Püspök urat és az esperesi hivatalok útján a Nőszövetség egyházmegyei tagozatait értesíti.

72. szám. Az iratterjesztés egyházmegyei gócpontjaiként bejelentettek a bánáti egyházmegyéből;

Temesvár, Lugos; a bihari egyházmegyéből: Nagyvárad, Szalárd, Élesd; az érmelléki egyházmegyéből: Székelyhid, Diószeg, Margitta, Érmihályfalva; a nagybányai egyházmegyéből: Szatmár, Nagybánya; a nagykarolyi egyházmegyéből: Nagykaroly; a nagyszalontai egyházmegyéből: Arad, Belényes, Erdőhegy, Nagyszalonta.

Tudomásul szolgál.

73. szám. Az Iratterjesztési Bizottság javaslatára

közgyűlésünk kimondja, hogy a Farkas Kálmán-féle vallástani kézikönyvekből Béres Károly kiadótól az iratterjesztési pénztár terhére összesen 1000 az Egyezer darabot átvesz 6000 lei értékben és azt az egyházmegyék útján a szórványokban ingyen osztja ki.

Erről Püspök urat, az egyházmegyét és Béres Károlyt jegyzőkönyvi kivonaton értesíti.

74. szám. Az Iratterjesztési Bizottság jelenti, hogy a gyülekezeti lapokat fenntartó egyházközségek a kiadásukban megjelenő gyülekezeti lapokhoz ragaszkodnak és ennek következtében egy közös Néplap kiadása elé nehézségek gördülnek.

Közgyűlésünk a gyülekezeti lapokat fenntartó egyházközségek nyilatkozatait tudomásul veszi;

felhívja az egyházkerületi pénztárt, hogy a bizottsággal közölje, hogy a Néplap megindításához egyházkerünknek mily összeg áll rendelkezésére;

utasítja a bizottságot, hogy az egyházkerületi pénztár jelentésének birtokában tárgyaljon különböző nyomdavállalatokkal, hogy milyen költséggel lehetne előállítani a Néplapot.

75. szám. Az Iratterjesztési Bizottság jelenti, hogy a Református Árvaházi Képes Naptár szerkesztésére felkért lelkész családi körülményeire hivatkozással a szerkesztéstől visszalépett s így a bizottság az 1932. évi naptár szerkesztésével az eddigi szerkesztőt bizta meg.

Közgyűlésünk az Iratterjesztési Bizottság jelentését tudomásul veszi s felhívja a lelkészeket, tanítókat, hogy e nagy egyházi s emberbaráti célt szolgáló naptár nagyobb elterjesztésén buzgólkodjanak; a naptárnak az eddiginél nagyobb számban előállítására lehetővé tenné, hogy a naptár ára mérsékeltebb legyen.

76. szám. A Vasárnapi Iskolai Világszövetség Romániai Tagozatának Elnöksége kéri, hogy egyházkerületünk a Szövetség Bizottságába állandó képviselőül egy tagot kijelöljön.

Közgyűlésünk egyházkerületünk képviselőjével Csernák Béla egyházkerületi főjegyzőt bizza meg, akinek akadályoztatása esetén Debreczeni István egyházkerületi tanácsbíró kéri fel a helyettesítésre.

77. szám. Dr Kecskeméthy István kolozsvári theologiai tanár kéri, hogy a Vasárnapi Iskolai Világszövetség Romániai Tagozata utazó titkárának fizetéséhez és költségeihez egyházkerületünk is járuljon hozzá.

Közgyűlésünk a kérést nem teljesíteli, miután arra fedezettel nem rendelkezik.

78. szám. A kolozsári theologia akadémia királyhágómelléki illetőségű hallgatói a folyó évi márc. 11-én — érdemben a theologiai igazgatóságától is támogatott — kérvénnyel járultak a Főtiszteletű Püspök ur elé, melyben arra kérték, hasson oda, hogy azok a királyhágómelléki egyházközségek, melyek eddig fogadtak, ezután

is fogadjanak a kolozsvári theológiáról legátusokat. Panaszo-
lják, hogy éppen a tehetősebb egyházközségek szün-
tették be a legátusfogadást s hogy ma már kevesebb a
királyhágómelléki legáció, mint a királyhágómelléki
theologusok száma. Eseteket hoznak fel szabálytalan
specifikálásokra s megemlítik, hogy míg az erdélyi
egyházkerületben csak négy, addig a királyhágómellé-
kiben 24 legációt szüntettek be s ha ez így marad, az
a veszedelem fenyegeti a királyhágómelléki theologu-
sokat, hogy az erdélyi legációk választásától eltiltatnak,
miáltal már is nyomasztóan nehéz anyagi helyzetük is
elviselhetlenné válik.

Minthogy a gyülekezetek felpanaszolt magatartása
az egyházkerület 27—927. sz. elvi határozatát gyöke-
rében érinti s tovább tolytatva annak egész elgondolá-
sát és célját meghiusítaná, Püspök ur alkalmat kívánt
nyújtani az egyházkerület közgyűlésének arra, hogy
ezekkel a jelenségekkel szemben — felhívott alapvető
határozatának és gyülekezetek mai helyzetének egybe-
vetésével — állást foglalhasson s ezért az egész legáció
ügyet az egyházkerületi közgyűlés elé terjeszti.

Egyházkerületünk közgyűlése, tekin-
tettel arra, hogy a 122—1926. sz. határo-
zatban foglalt felhívása nem járt elegendő
eredménnyel, — mert éppen a legnépe-
sebb és legintelligensebb városi gyüleke-
zetek nem jelentkeztek legátusfogadásra,
ismételten felhívja tehetősebb és intelli-
gensebb gyülekezeteinket, hogy a legáció
ősi intézményét állítsák vissza s elhatáro-
zásukról a püspöki hivatalt szept. 1-ig
értesítsék Hangsúlyozza, hogy ne a lelkész
vagy gyülekezet, hanem a nagyon nehéz
helyzetben levő tanulóifjúságunk segítése
szempontjából vizsgálják a kérdést s ne
feledjék, hogy a legáció tiszteletreméltó
intézményének a fenntartása szinte vitális
érdeke lett a kisebbségi tanulósis keser-
ves próbái alatt s nehéz akadályai között
a nyomoruság keresztjével tántorgó tanuló-
ifjúságunknak.

Felhívja a legáció intézményét ujabban beszüntetett egyházközsegeket is, tegyék a kérdést mégegyszer lelkiismeretes megfontolás tárgyává és gondolják meg, hogy itt olyan szükség kiált hangosan feléjük, melyet meg nem hallani, vagy amely elől mellétekintetek miatt kitérni egy multjára büszke, a jelen veszedelmét ismerő s jövődjét féltő öntudatos kálvinista gyülekezetnek nem szabad.

Hogy pedig a gyülekezetek sajátos szempontjai és érdekei is lehetőleg honoráltassanak, egyházkerületünk közgyűlése a 27—1927. sz. határozatnak a külön kihívást (kikérést, specifikálást) tárgyaló pontjával szemben azt az egy engedményt teszi, hogy a hivatalosan bejelentett legációkba a presbytérium egy tanévben egyszer (egy alkalommal) a kolozsvári theologiai fakultás hallgatóin kívül más, megfelelő készültségű ifjakat — nevezetesen: bölcsészethallgatókat, VI—VII. éves tanítóképezdészeket s esetleg VIII. oszt. gimnáziumi tanulókat — is hívhasson ki legátusnak, úgy azonban, hogy az itt adott engedménnyel élni kívánó gyülekezetek az ilyen specifikálásokat ne csak szabályszerű presbyteri határozattal mondják ki, hanem minden egyes esetben indokolni is tartoznak. Az így megszerkesztett presbyteri határozatok jegyzőkönyvi kivonatai azonban az illető ünnep előtt, melyre a specifikálás vonatkozik, legalább is hat héttel beküldendő a püspöki hivatalhoz s ugyanilyen határidőben értesítse a specifikálásról a gyülekezet lelkészi hivatala a kolozsvári theologia igazgatóságát is. E záros határidő meg nem tartása esetén a gyülekezet nemcsak elveszíti a konkrét esetben a specifikáláshoz való jogát, hanem azonfelül, amennyiben a ké-

sőn érkezett jelentés vétele előtt az illető gyülekezet legációját valamelyik theologus már elváltatta volna, a gyülekezet a theologus legátust elfogadni s a megállapított legátum összegét neki minden körülmények közt megfizetni tartozik.

Egyebekben pedig közgyűlésünk a legáció intézményének elsőrendű célját ma is abban látja, hogy a hivek áldozatkészsége különös féltő gonddal karolja fel a jövődől lelkésznevezdek nevelésének nagy feladatát s épen ezért, mikor a mai viszonyok kényszerítő befolyása alatt, theologus ifjaink mellett más ifjak kihívását is megengedi, ezt az engedményt csupán ideiglenes és átmeneti jellegű kivételnek tekinti és kívánja tekintetni, mely épen azért, mert kivétel, tulajdonképen a szabályt erősíti. A szabály pedig a kerület 27—1927. sz. határozatában van lefektetve s közgyűlésünk félre nem érthető módon kihangsúlyozza, hogy az itt adott egyetlen engedmény kivételével, a felhívott 27—1927. sz. kerületi határozat többi valamennyi pontja továbbra is teljes érvényében marad, úgy, hogy amennyiben valamelyik egyházköziség kerületünk jelen határozatában megszabott engedmény keretét túllépne s ezzel a 27—1927. sz. alapvető határozat rendelkezéseit megsértené, a gyülekezet lelkésze, illetőleg presbytériuma törvényes eljárás alá vonható.

79. szám. A bihari egyházmegye 1931. év április 21-én tartott közgyűlésében. 46. szám alatt jóváhagyta a nagyváradi presbitériumnak a réti parokhiális kör lelkészi állásának díjlevele tárgyában hozott 33—1931. számú határozatát. A díjlevelet megerősítés végett négy példányban az egyházker. közgyűlés elé terjeszti.

Egyházkerületünk közgyűlése meg-

állapítja, hogy a hozott határozatok törvényes formák között jöttek létre, miért is a díjlevelet megerősíti.

80. szám. A bihari egyházmegye közgyűlése 43—1931. számú határozatával megerősítette a nagyváradi egyházközség presbitériumának 91—929. számú s egyházközségi közgyűlésének 2—1930. számú határozatát, mellyel a nagyváradi 4797. sz. alatti betétben 3901-2. és 3902-4. hji sz. alatt irt és Nagyvárad-Velencén a Kertész-utca 12. hsz. alatt fekvő s a Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának tulajdonát képező ingatlanak tartozékaival együtt 370,000 Leiért való megvételét velencei lelkészi lakás céljára elhatározta, ugyancsak megerősítette a nagyváradi presbitérium 97—1930. számú s egyházközségi közgyűlésének 1—1930. számú határozatát is, mellyel a 416. számú telekkönyvi betétben foglalt 1 hold 807 négyszög öl ingatlanak parcellázás utjáni eladását határozta el oly célból, hogy a befolyó 320,000 Lei eladási ár a fenti ingatlan vételárának fedezésére szolgáljon.

Egyházkerüleünk közgyűlése a bihari egyházmegye közgyűlésének 43—1931. számú határozatát jóváhagyja, a becsatolt adásvételi szerződéseket megerősíti s a vonatkozó záradéknak a szerződésre való rávezetésére az elnökséget felhatalmazza.

81. szám. A bihari egyházmegye közgyűlése 44—1931. számú határozatával jóváhagyta a mezőt legdi presbitérium 5—1930. számú s egyh. közs. közgyűlésének 2—1930. számú határozatát, mellyel a paróchia építésből származó 180,000 Lei s adósság kifizetése céljára a Körös oldal dűlőben lévő három katasztrális hold, valamint a Lesőben lévő 1000 négyszög-öl szántó föld nyilvános árverését elhatározta. Az eladás a becsatolt s e. m. közgyűlés jóváhagyásával ellátott adásvételi szerződések bizonyosága szerint az egyh.-ker. határozattól függőleg Pataki Mihály és neje Sallai Irma,

illetve Kupé Ádám javára meg is történt s 89,6000 Leit jövedelmezett az egyháznak.

Egyházkerületünk közgyűlése a bihari egyházmegye közgyűlésének 44—1931. számú határozatát jóváhagyja, a csatolt adásvételi szerződéseket megerősíti s a vonatkozó záradéknak a szerződésekre való rávezetésére az Elnökséget felhatalmazza.

82. szám. A szatmári ref. egyházközség a szatmári 940. számú telekjegyzőkönyvben foglalt 3347—I. és 3350 I. hrjzi szám alatti 830. négyszögöl területű ingatlanját a folyó árat ötszörösen meghaladó árért eladta a bukaresti petróleum termékek elosztó vállalatának s mivel a vállalat sürgősen építeni akart a vásárolt ingatlanra, a szerződés azonnali felsőbbhatósági jóváhagyása vált szükségessé. A sürgős jóváhagyásra felterjesztett szerződést ügyési vélemény kikérése után az egyházkerület elnöksége az egyházkerületi közgyűlés utólagos jóváhagyása reményében megerősítette és záradékolta.

Egyházkerületi közgyűlés az Elnökségnek a körülményektől indokolt kivételes intézkedését jóváhagyja.

83. szám. A nagybányai egyházmegye közgyűlése 42—1931. számú határozatával jóváhagyta a szatmárnémeti-i presbitérium 80—1930. számú s a mikolai presbitérium 1—1931. számú határozatát, melyben az özv. Ungvári Antalné szül. File Sára szatmárnémeti-i lakostól örökölt s a szatmárnémeti-i 1734. számú betétben A—1—1623—1624. hrsz. alatt álló ingatlan háztulajdon egyházukra eső 2/22 részletének eladását elhatározták.

Egyházkerületünk közgyűlése a nagybányai egyházmegye 42—1931. számú határozatát jóváhagyja, a becsatolt adásvételi szerződést megerősíti s a vonatkozó

záradéknak a szerződésre való rávezetésére az Elnökséget felhatalmazza.

84. szám. A nagybányai egyházmegye közgyűlése 21—1931. számú határozatával jóváhagyta a szamosdarái presbitérium törvényes formák között hozott 2—1931. számú határozatát, melyben kimondotta, hogy az imaházul is szolgáló iskola kibővítése, renoválása és felszerelése céljára a Templom-alapjától 15,000 Leit vesz kölcsön, melynek 4 év alatti visszafizetésére kötelezettséget vállal.

Egyházkerületünk közgyűlése az egyházmegye 21—1931. számú jóváhagyó határozatát megerősíti.

85. szám. Olvastatott a nagybányai egyházmegye közgyűlésének a kakszentmártoni egyház kö'csön ügyében hozott 23—1931. számú határozata.

Egyházkerületünk közgyűlése a kölcsönfelvételt jóváhagyó egyházmegyei határozatot megerősíti s a visszafizetési határidők pontos betartásának ellenőrzésére az esperesi hivatalt utasítja.

86. szám. A nagybányai egyházmegye közgyűlése 63—1931. számú határozatával jóváhagyta s megerősítés és levéltározás végett az egyházkerületi közgyűlés elé terjesztette Uray Jenő szatmári lakos, jelenlegi egyházi főgondnok a szatmári egyház közpénztára részére gyümölcsöző 10,000 Leies Egyházfenntartási alapítványának alapító levelét.

Egyházkerületünk közgyűlése az alapító levelet megerősíti s levéltárba helyezni rendeli. A hiányzó példányok pótlólagos felterjesztésére a nagybányai esperesi hivatalt utasítja.

87. szám. A nagybányai egyházmegye közgyűlése 63—1931. számú határozatával jóváhagyta s megerősíti

tés és levéltározás végett az egyházkerületi közgyűlés elé terjesztette özv. Vajay Károlyné és gyermekeinek néhai Vajay Károly volt szatmári egyházi főgondnok nevét viselő s emlékét őrző s a szatmári egyház közpénztára részére gyümölcsöző 10,000 Leies egyházfenntartási alapítványának alapító levelét.

Egyházkerületünk közgyűlése az alapító leveleket megerősíti s levéltárba helyezni rendeli. A hiányzó példányok pótlólagos felterjesztésére a nagybányai esperesi hivatalt utasítja.

88. szám. Az egyházkerületi közgyűlés arravaló tekintettel, hogy sem a nagykárolyi egyházmegye határozatából, sem a domahidai egyházközség presbitériumának 51—1930. számú határozatából nem tűnik ki, hogy a domahidai ref. egyházközség a felvett 90,000 Lei kölcsönösszeget, hogyan és miképpen fogja visszafizetni, illetve annak visszafizetéséről, hogyan és miképpen tartozik gondoskodni, ennél fogva érdemi határozat előtt visszaadja az iratokat a nagykárolyi egyházmegye útján a domahidai ref. egyházközségnek azzal,

hogy a fentiek tekintetében is hozzon határozatot és az így kiegészített iratokat újból terjessze fel.

89. szám. A klopodiai ref. egyházközség 9940 Lei kulturtaxájának törlését kéri.

Az egyházkerületi közgyűlés a kérést eredeti formában nem teljesítheti és hozzájárul ahhoz, hogy a kulturtaxa az esperesi hivatal által igazolt tényleges lélekszám után fizetessék és felhatalmazza az elnökséget, hogy annak kifizetésére megfelelő haladékot adhasson.

90. szám. Az ujszentesi ref. egyház kulturtaxa adósságának törlését kéri.

Az egyházkerületi közgyűlés a fenti kérelmet, melyet a bánáti egyházmegye 25—1931. sz. határozatával pártolólag terjesztett a kerületi közgyűlés elé, költségvetési szempontból nem teljesítheti, felhatalmazza azonban az elnökséget, hogy a fenti egyházközségnek hosszabb ideig tartó és méltányos haladékot adjon fenti adóságának letörlesztésére.

91. szám. A nagybányai egyházmegye 17—1931. számú határozatával pártolólag terjeszti fel a nagybocskói ref. egyházközség kérelmét, hogy a „Hivatalos Lap” előfizetési díja alól mentesíttessék.

Az egyházkerületi közgyűlés a nagybányai egyházmegye javaslata alapján a kérést teljesíti és tekintettel a nagybocskói egyház csekély létszámára, nagy szegénységére és arra, hogy csak segélyekből tartja fenn magát, mentesíti a „Hivatalos Lap” előfizetési díja alól.

92. szám. Az ágyai missziói kör lelkésze kéri, hogy az általa fizetett egyházkerületi köztartozások megtéríttessenek.

Az egyházkerületi közgyűlés a nagy-szalontai ref. egyházmegyének 15—1931. sz. határozata alapján a beadott jelentéshez képest az előterjesztést elfogadja, illetve ahhoz a maga részéről hozzájárul.

93. szám. Az anti ref. egyházközség presbitériuma felterjeszti 1931. évi március 15-én tartott ülésén hozott 21. számú határozatát új adókulcs megállapítása tárgyában.

Az egyházkerületi közgyűlés arravaló tekintettel, miszerint az iratokból kitűnőleg

az anti ref. presbitérium fenti számú határozatát a nagyszalontai ref. egyházmegye 1931. évi április 9-én tartott közgyűlésében jóváhagyta és az iratokból kitűnőleg ez ellen felelkezés nem adatott be, tekintettel arra, hogy az E. T. 56. §-ának k) pontja alapján az egyházi közteherviselés kérdésében az egyházmegyei közgyűlés véglegesen határoz és az ilyen természetű iratok csak felelkezés esetén terjesztendők az egyházkerületi közgyűléshez, ennél fogva a fentiekre való figyelemmel a vonatkozó iratokat anélkül, hogy érdemben tárgyalás alá venné, visszaküldi a nagyszalontai egyházmegyének.

Egyben felhívja a nagyszalontai egyházmegyét, hogy a jövőben az ily természetű ügyeket csak felelkezés esetén terjessze be az egyházkerületi közgyűléshez.

94. szám. Olvastatott az erdőgyaraki egyházközség presbitériumának 1931. évi március hó 4-én tartott gyűlésen hozott 17. számú határozata az adókulcs új megállapítása tárgyában, továbbá a súlyos gazdasági helyzetre való tekintettel új tisztviselői fizetés elhatározása tekintetében.

A királyhágómelléki ref. egyházkerület közgyűlése megállapítván azt, hogy az erdőgyaraki ref. egyházközség presbitériumának 17. számú, közgyűlésének 5. sz. határozatát az új adókulcs megállapítása tekintetében a nagyszalontai ref. egyházmegye közgyűlése 1931. április 9-én, 22—23. számú határozatával jóváhagyta, illetve megerősítette, az iratokból kitűnőleg pedig ezen határozat ellen felelkezés nem adatott be, ennél fogva tekintettel arra, hogy az E. T. I. t. c. 56. §-ának k) pontja értelmében az egyházmegyei közgyűlés ha

tározata végleges, az iratokat érdemi tárgyalás alá vétel nélkül a nagyszalontai egyházmegyéhez visszaküldeni rendeli.

Ami a különféle járulékok és a behivatalnokok fizetésének rendezését illeti, ezen kérdés általános elvi elbírálás tárgyát képezvén, az egyházkerület a szükséghez képest kellő időben fog vele foglalkozni, addig is azonban jelen konkrét javaslat kapcsán ezen kérdést letárgyalhatónak nem tartja.

Miről a nagyszalontai egyházmegye az iratok kapcsán értesítettik.

95. szám. Széll György esperes az elnökségnek a tanácskozások bölcs vezetéséért a közgyűlés tagjainak hálás köszönetét tolmácsolja

s Püspök úr a közgyűlést imádsággal bezárja.

Birósági ügyek.

96. szám. A Királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint fegyelmi bíróság Nagyváradon 1931 május 27-én tartott ülésében tárgyalás alá vevén Bondár Benedek és Bondár Sándor anti presbytereknek a nagyszalontai ref. egyházmegyei bíróság 1931. évi április hó 9-i ülésén hozott 48. sz. határozata ellen beadott felebbezését, egyhangulag a következő

V É G Z É S T

hozta:

A Királyhágómelléki ref. egyházkerületi bíróság, mint másodfoku fegyelmi bíróság a felebbezést az E. T. V. t.-c. 107. §-a alapján visszautasítja, minthogy jelen esetben felebbezésnek helye nincs.

97. szám. A Királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint fegyelmi bíróság Nagyváradon 1931 május 27-én tartott ülésében tárgyalás alá vevén az érdengelegi presbyterek ügyében a nagykárolyi egyházmegyei bírósága által hozott 6—1931. sz. ítélete ellen beadott felebbezést, egyhangulag a következő

V É G Z É S T

hozta:

A felek a felebbezést visszavonván, az elsőfoku bíróság ítélete jogerős.

98. szám. A Királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint közigazgatási felebbezési bíróság Szentessy Elek és társai, nagyszalontai lakosok fizeté-

sének leszállítása tárgyában a nagyszalontai egyház-
község presbyteriumának az egyházmegyei bíróság, mint
közigazgatási bíróságnak Nagyszalontán 1931 április
9-én tartott ülésében 53. sz. alatt hozott ítélete ellen
benyújtott felebbezése folytán a következő

V É G Z É S T

hozta:

A nagyszalontai ref. egyházmegye
bírósága, mint közigazgatási bíróság íté-
letét az azt megelőző eljárással együtt
megszünteti és az ügyet az egyházmegyei
közgyűléshez utasítja.

99. szám. A Királyhágómelléki ref. egyházkerületi
bíróság, mint közigazgatási bíróság Steimetz Imre és
Szebeni József kiskereki-i ref. tanítók, panaszosoknak
tanítói fizetéseiknek az egyházkerület által elrendelt
minimumig ki nem egészítése miatt a kiskereki-i refor-
mátus egyház, mint panaszolt elleni közigazgatási ügyé-
ben, panaszolt egyház által törvényes időben beadott
felebbezése folytán az érmelléki református egyház-
megyei elsőfolyamodású bíróságnak 1931 április 15.
napján kelt 2. KB.—1931. sz. ítéletét vizsgálat alá
vevén, következőképen

V E G Z E T T:

Az egyházkerületi bíróság az első-
foku bíróság ítéletét feloldja és az egy-
házmegyei bíróságot utasítja helyszini vizs-
gálat és a felekkel tárgyalás után a tanítói
fizetéseknek 5 évi átlag alapján értékel-
telésére, ezután új bírósági tárgyalás tar-
tására és annak alapján új ítélet hozata-
lára, melyben a tanítói fizetésekiegészítések
összege egyénenként számszerűleg álla-
píttassék meg;

egyszersmind felebbezők megdöb-
bentő adatszolgáltatása folytán leteszi az
ügyiratokat az érmelléki egyházmegye
közgyűléséhez avégelt, hogy vizsgálat ut-

ján állapítsa meg, csakugyan oly abnormis állapotok uralkodnak é a kiskereki-egyházban és ha igen, azoknak még radikális eszközök útján is gyors orvoslásáról gondoskodják.

100. szám. A királyhágómelléki református egyházkerület bírósága, mint közigazgatási bíróság Szalecki Miklós érendrédi lakos, tanító panaszosnak a nagykárolyi ref. egyházmegyei bíróság 1931. évi április hó 15-iki ülésében hozott ítélete ellen beadott felebvezésében, egyhangulag a következő

VÉGZÉST HOZTA:

A Királyhágómelléki ref. egyházkerületi bíróság, mint közigazgatási felebvezési bíróság az első bíróság ítéletét feloldja, az ügyben a bírósági eljárást megszünteli, panaszos által 1931. április 11. napján beadott panaszt az érendrédi egyházközség presbytériuma által 1931. év április 3. napján hozott 4. sz. határozata ellen irányuló felebvezésnek tekinti, az összes iratokat a nagykárolyi egyházmegye esperesének azzal küldi meg, hogy az ügyet elbírálás végett terjessze a nagykárolyi egyházmegye legközelebb összehívandó közgyűlése elé, egyben e végzés egy példányát megküldi egyházkerületünk püspöki hivatalának.

Sulyok István
püspök.

Csernák Béla
lelkészi főjegyző.

Ardai Aladár
lelkészi aljegyző.

Dr Thury Kálmán
főgondnok.

Dr Harcsát Géza
világi főjegyző.

Dr Soós István
világi aljegyző.

BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓ

Anti presbyterek fegyelmi ügye	96
Ant uj adókulcsa	93
Ágyai missziói kör lelkésze	92
Állami iskolákban vallásitanítási sérelmek	66
Bagothay Sámuel zs'nœli tanári pótlaggá választott	17
Bakcsyné Korbuly Irén egyházker. tanári képviselővé választott	16
Baldácsy-alapítványból segélyezettek	31
Dr Baltazár Dezső jubileumán egyházkerületünk képviselése	14
Bánáti egyházmegye Dunaszentilona lelkigondozásáról jelentse	44
Bánáti egyházmegye krassófüzesi lelkészi állás díjlevelének kiállításáról gondoskodjék	46
Bánáti egyházmegye állapítsa meg, vajjon Ujkisoda, vagy Kende-telep anyásításáról határozott-é	47
Bánáti egyházmegye az orsovai fiókegyház vagyoni jogi igényét biztosítsa	48
Báthory József érkörtvélyesi tanító felebbezése a V. B. határozata ellen	41-a
Belmissziói jelentések őszi közgyűlésen tárgyaltnak	69
Belmissziói jelentő iv haladéktalanul elkészíttessék	69
Belhivatalnokok fizetés-ügye	94
Bégamonostor közalapi segélye	44
Béres Károly tankönyvkiadó hátralékai	59
Biharmegyei, nagyváradi Magyar Párt dr Thúry Kálmán főgondnokot üdvözli	8
Bihari egyházmegye dr Gyenge János perujítási kérelme folytán hozott ítéletét bemutatja	49
Borosjenő Baldácsy-segélyt kap	31

Borosjenő közalapi segélye	44
Borossebesi tanítói állás javadalmát egyházközség állapítsa meg	64
Dr Böszörményi Emil zsinati vil. rendes taggá választott	17
Családoknak meglátogatása a szórványokat gondozó lelkészek feladata	45
Csávos Baldácsy-segélyt kap	31
Csehszlovákiai dunamelléki egyházkerület dr Thúry Kálmán főgondnokot üdvözli	9
Csehszlovákiai lizáninenni egyházkerület Domahidy Elemér elhunytá felett részvétét nyilvánítja	20
Csermő agrárügyében a földmivelési miniszterhez előterjesztés tételik	52
Csomaköz közalapi segélye	44
Czirják Ferenc börvelyi tanító felebbezése a V. B. határozata ellen	42-b
Derna-Tataros közalapi segélye	44
Domahida kölcsöne	88
Domahidy Elemér arcképének elkészíttetése	21
Dóczi Imre halála felett részvényt nyilatkozat	22
Dunamelléki egyházkerület dr Thúry Kálmán főgondnokot üdvözli	9
Dunántuli egyházkerület dr Thúry Kálmán főgondnokot üdvözli	9
Dunaszentilona lelki gondozása	44
Dunaszentilona közalapi segélye	44
Egyházfenntartási alap Szatmáron levő része	32-2
Egyházkerületi tanári képviselők választása	16
Egyházkerületi ügyész életfogytiglan választatik szavazati joggal	23
Egyházkerületi ügyésszé dr Harcsár Géza választott	24
Egyházközségek betáblázás nélkül nyerhetnek kölcsönt	36-3
Elemi iskolák képviselője főgondnokot üdvözli	8
Elnökség a dr Baltazár Dezső debreceni püspök jubileumán kerületünket képviselje	14
Elnökség kölcsönt nyújthat a gyermekeket taníttató lelkészeknek, tanítóknak	13-3
Erdélyi egyházkerület nevében dr Thúry Kálmán főgondnokot Vásárhelyi Boldizsár üdvözli	8
Erdőgyarak új adókulcsa	94
Erdőhegy agrárügye	53

Esperesek a gyermekeket taníttató lelkészek és tanítók névsorát a püspöki hivatalnak bejelentésük	13
Érdengelegi presbyterek fegyelmi ügye	97
Érendrédi tanítófizetés ügye	100
Érmelléki tanítók feliratban kérik az Et. I. tc. módosítását	65
Érmelléki e.-m. vizsgálja meg a kiskereki-i állapotokat	99
Farkas Kálmán könyve a szórványoknak	73
Felsőbánya agrárügye	51
Főbiróságba bíró küldés	28
Főgondnokválasztásról a szavazalbontó-bizottság jelentése	6
Fölszentelendő lelkészek számbavétele	3-b
Fölszentelt lelkészek kibocsátása	11
Gyanta közalapi segélye	44
Gyermekeket taníttató lelkészek és tanítók kölcsönnel segítése	13., 3. és 4.
Gyűlés alkotó tagjainak számbavétele	3-a
Gyűléstartás tárgyában rendőrség átirata	4
Gyűlés bezárása	95
Dr Harcsár Géza egyházkerületi ügyésszé választott	24
Dr Harcsár Géza e.-ker. ügyész az egyházkerület bizottságaiban	26
Hegyközcsatár kérése iskolaügyben	60
Irattejesztési bizottság javaslatot tegyen a szórványoknak vallásos iratokkal ellátásáról	45
Irattejesztés egyházmegyei gócpontjai	72
Iriny iskolai segélye	61
Iskolai statisztikai ivek pontosan kitöltessenek	55
Iskolai könyvtárak reorganizálását egyházközségeink kezdjék meg	55-d
Iskoláinkba okleveles tanítók választassanak	55-e
Iskoláink felszerelése	55-f
Iskoláink a tantervet pontosan betartsák	55-g
Jegyzőkönyv kinyomaltassék	33
Jelenvoltak névsorát lásd a jegyzőkönyv elején	—
Jugoszláviai (Szerbia) egyház dr Thúry Kálmán főgondnokot üdvözli	9
Kakszentmártoni kölcsön	85
Kaplony Baldácsy-segélyt kap	31
Karánsebes közalapi segélye	44
Karánsebesi anyaegyház orsovai fiókegyházközséggel egyességet kössön	48

Károlyi Gáspár-alap számadása	32, 3
Kerületi Nőszövetség alakuló közgyűlésének összehívása	71
Királydaróc perköltsége	53
Kiskereki-i tanítók fizetés ügye	99
Kiskereki-i állapotokat az érmelléki e.-m. vizsgálja meg	99
Kiss Lajos lemondása	27
Kiss Pál tanítójelölt segélyezése	62
Klopódia kulturtaxája	89
Kolozsvári Theológia segélyezése	34
Kongrua-ügy	30
Kongrua nélkül maradó lelkészek kárpótlása	30
Dr Kotzó Jenő egyházkerületi vil. tanácsbíróvá választott; esküt tesz	15
Dr Kölcsey Ferenc a pénzügyi bizottságban	33
Közalapi számadás 1930-ról	42
Közalapi pénzkezelők a rendeletekhez alkalmazkodjanak	42, 3
Közalap kivetés 1931-re	43
Közalapi segélyek 1931-re	44
Középiszolák főgondnokot üdvözlik	8
Közgyűlés távolmaradt tagjai	5
Központi hivatal kongruájáról jelentés	33
Kulturtaxa pontos fizetésére gyülekezetek utasítatnak	58
Krassófüzesi lelkészi állás díjlevele elkészítették	46
Krassófüzesnek egy szavazata lesz	46
Legáció intézménye	78
Lelkészi javadalmak díjlevél szerint szolgáltatassanak ki	30
Lelkészszentelés színhelye a nagyvárad ujvárosi templom	3-b
Lelkészszentelés végrehajtása	11
Lelki ügyekkel foglalkozó presbyteri gyűlések jegyzőköny- vei őszi közgyűlésen tárgyaltnak	68
Ligeti Imre egyhker. tanári képviselővé választott	16
Ligeti Imre zsinati rendes tanácsi taggá választott	17
Lippa Baldácsy-alapítványból segélyt kap	31
Magyarcséke közalapi segélye	44
Megüresedő lelkészi állások betöltése	30
Mezőbajj földvásárlása	54
Mezőtelegdi adásvétel	81
Missziói jelentések	45
Nagybányai egyházmegye nyilatkozzék az általa kormány- zott szatmári egyházmegyei gyülekezeteknek végleges beosztásáról	29

Nagybányai egyházmegye memoranduma	33
Nagybányai missziói körök közalapi segélye	44
Nagybocskó a hivatalos lap előfizetési díjának fizetése alól felmentetik	8
Nagybocskó közalapi segélye	44
Nagykárolyi egyhm. lelkészek felebbezése a V. B. határozata ellen	41-c
Nagykárolyi és szalmári egyházmegyékhez tartozott egyházközségek egy egyházmegyébe csatolásának kérdése	29
Nagykárolyi egyhm. nőszövetségének megalakulása	70
Nagylak Baldácsy-segélyt kap	31
Nagylak közalapi segélye	44
Dr Nagy Sándor főbiróság tagja	—
Nagyszalontai tanítók fizetés-ügye	98
Nagyszalontai egyhm. elnöksége Erdőhegy agrár-ügyében járjon el	53
Nagytarna közalapi segélye	44
Nagyvárad adás-vétel	80
Nagyvárad egyházközség dr Thúry Kálmán főgondnokot üdvözli	8
Nagyvárad leányinternátus örvendetes fejlődése	57
Nagyvárad Lorántffy Zsuzsánna-Egyesület dr Thúry Kálmán főgondnokot üdvözli	8
Nagyvárad-réti lelkészi díjlevél	79
Neveltetési járulékok hátralékban maradása	58
Néplap tárgyában a bizottság jelent	74
Nőszövetségek egyhm. i tagozatai kiküldölteiket jelentsék	71
Nőszövetség megalakítására Püspök úr felkéretik	71
Nyugalomba vonuló lelkészek bejelentése	38
Nyugdíj- és Özvegy-Árva Gyámintézet az egyházközségek segítségére álljon	13-2
Nyugdíj- és Özvegy-Árva Gyámintézet V. B.-ba dr Harcsár Géza kiküldetik	26
Nyugdíj- és Özvegy-Árva Gyámintézet 1930. évi számadása	36
Nyugdíj- és Özvegy-Árva Gyámintézet vagyonának egy része ingatlanba (ház) fordítható	36-4
Nyugdíj- és Özvegy-Árva Gyámintézet Végrehajtó-Bizottsága nagybányai memorandumot vizsgálja meg	36-5
Nyugdíj- és Özvegy-Árva Gyámintézet 1931. évi költségvetése	37
Nyüvedi egyház kérése iskolaügyben	60

Órszovai fiókegyház a karánsebesi anyaegyházzal egyessé- gel kössön	48
Orsova közalapi segélyre ajánlatik	48
Pankota Baldácsy-segélyt kap	31
Pappszász Lajos a pénzügyi bizottságban	33
Perselypénz kevés jön be	42-5
Pénzügyi bizottságba dr Harcsár Géza ügyész kiküldetik	26
Pósalaka Baldácsy-segélyt kap	31
Pósalaka kérése iskola ügyben	60
Presbyteriumok a szociális segítés szolgálatába álljanak	13-1
Püspök úr gyűlést megnyitó imádsága	1
Püspök úr gyűlést megnyitó beszéde	2
Püspök úr dr Thúry Kálmán egyházker. főgondnokol az egyházkerület nevében üdvözli	7
Püspök úr a fölszentelt lelkészeket kibocsátja	11
Püspök úr megnyitó beszéde közgyűlés jegyzőkönyvbe ik- tatni határozatolt	13
Püspök úr b. e. Domahidy Elemér főgond. arcképét készít- tesse el	21
Püspök úr jelentése kongrua-ügyben	30
Püspök úr intézkedéseit a kongrua-ügyben közgyűlés he- lyesléssel fogadja	30
Püspök úr jelentése elemi iskoláink állapotáról	55
Püspök úr jelentése középiskoláinkról	56
Püspök úr a szatmári liceum fokozatos fejlesztését az illeté- kes hatóságok előtt támogassa	56
Püspök úr jelentése az internátusokról	57
Református Árvaházi Képes Naptár számadása	35
Református Árvaházi Képes Naptár öt évi szerkesztésének díjazása	35
Reformátusok Lapja havonta háromszor jelenjék meg	32-4
Református Árvaházi Képes Naptár 1932-ik évfolyamának szerkesztése	75
Rendőrség átirata a gyűlés tárgyában	4
Rév Baldácsy-segélyt kap	31
Rév közalapi segélye	44
Segédlelkészek fizetésének minimuma állapíttassék meg	30
Segélyosztó-bizottságba dr Harcsár Géza kiküldetik	26
Segélyosztó-bizottság jelentése	58
Sérelmek az állami iskolai vallástanításnál	66
Szociális bizottság a szociális munka szabályzatát készítse el	13

Szociális munkálatok egyházmegyéktől beérkeztek	67
Szociális bizottság a munka megszervezésére javaslatát készítse el	67
Szabó Endre volt kakszentmártoni lelkész felebbezése a V. B. határozata ellen	40
Szabó István geszti lelkész, esperes, a tiszántuli egyházkerület küldöttje (a jelenvoltak között)	8
Szamosdarai kölcsön	84
Szatmári adásvétel	82
Szatmárnémeti-i adásvétel	83
Szatmári Liceum V. osztályának megnyitását Püspök úr támogassa	56
Szavazatbontó-Bizottság jelentése az egyhker. főgondnokválaszlásról	6
Szavazatbontó-Bizottság jelentése az egyhker. vil. tanácsbíró válaszlásról	15
Szavazatbontó-Bizottság jelentése az egyhker. tanári képviselő választásokról	16
Szavazatbontó-Bizottság jelentése a zsinati tagok válaszlásáról	17
Szavazás elrendeltetett egy zsinati rendes világi és egy pót világi tagságra	18
Szavazatbontó-Bizottság jelentése a hibásan szavazott egyházközségekről	19
Szell György esperes dr Thúry Kálmán egyhker. főgondnokot az egyházkerületi közgyűlés nevében üdvözli	8
Szell György esperes a Pénzügyi-Bizottságban	33
Szigetfalu Baldácsy-segélyt kap	31
Szinte közalapi segélye	44
Szórványban lakó hiveinknek vallásos iratokkal ellátására az Iratterjesztési Bizottság javaslatot tegyen	45
Szórványokat gondozó lelkészek a családokat meglátogassák	45
Dr Szöllősy János erdélyi egyhker. ügyész, erdélyi küldött (a jelenvoltak között)	8
A tanítói létminimum kiszolgáltatása	61
Tanítói továbbképző tanfolyamok szervezését kéri érmelléki tanítók	65
Tanítóképző felállítása érdekében érmelléki tanítók felirata	65
Tanítóképviselőségre szavazás elrendelése	27
Tanítók nyugdíjárulékával egyházközségek nem terhelhetők	39

Tankönyvkiadó-Bizottságba dr Harcsár Géza egyházker. ügyész kiküldetik	26
Tankönyvkiadó-Bizottság jelentése	59
Táviratok	12
Távolmaradottak	5
Telegdi József a pénzügyi bizottságban	33
Tiszántuli egyházkerület Domahidy Elemér felett részvétét nyilvánítja	20
Tiszáninneri egyházkerület dr Thúry Kálmán főgondnokot üdvözli	9
Tiszántuli egyházkerület nevében dr Thúry Kálmán főgond- nokot Szabó István esperes üdvözli	8
Dr Thúry Kálmán egyházkerületi főgondnokká választott	6
Dr Thúry Kálmán megválasztott főgondnokot küldöttség hívja meg	6
Dr Thúry Kálmán megválasztott e.-ker. főgondnok az esküt leteszi, székfoglaló beszédét megtartja	7
Dr Thúry Kálmán főgondnok adománya	10
Ujszentes kulturtaxája	90
Unitárius egyház nevében dr Thúry Kálmán főgondnokot Perédy György tanácsos üdvözli	8
Uray Jenő alapítványa	86
Vajay Károly alapítványa	87
Vallástani kézikönyvek felülvizsgálására bizottság küldetik ki	59
Valkány közalapi segélye	44
Vasárnapi iskolai Világszövetség Bizottságába állandó tag kiküldése	76
Vasárnapi iskolai utazóltkárság	77
Váradless Baldácsy-segélyt kap	31
Váradless közalapi segélye	44
Váradlesi egyháznak segélygyűjtés ajánlatik	50
Vásárhelyi Boldizsár kolozsvári lelkész erdélyi küldött (a jelenvoltak között)	—
Végh József főbiróság tagja	28
Zárszámadás 1930. évről	32
Zárszámadás a pénzügyi-bizottság jelentésével nyomtatásban a közgyűlési tagoknak előre kiküldendő	32
Zsinati rendes tanítótagszágra szavazás elrendelése	27

